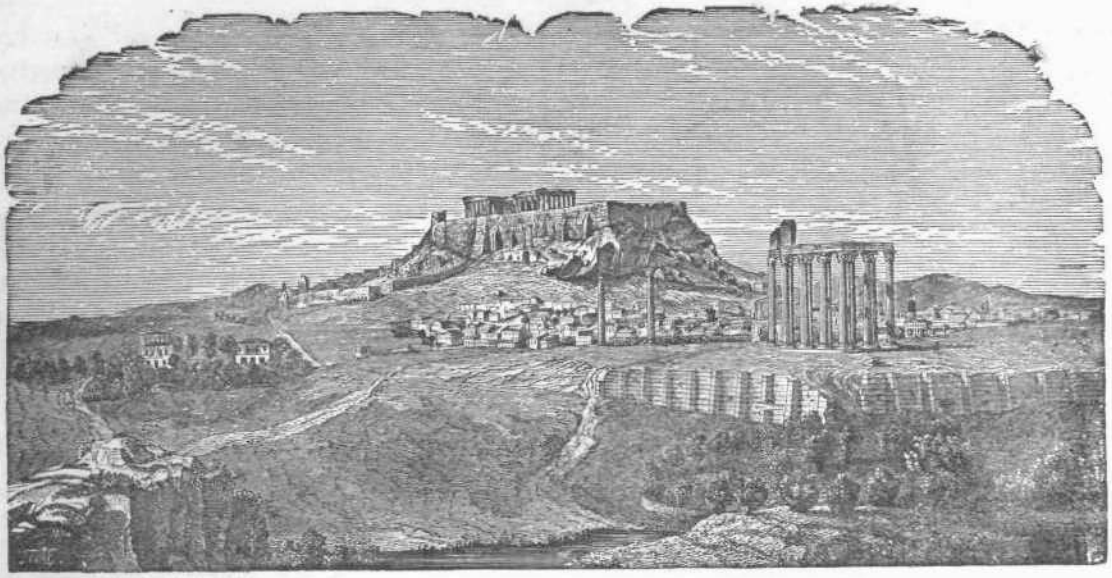

ΠΑΝΔΩΡΑ

1 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ, 1862. ΤΟΜΟΣ ΙΓ'. ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ 303.

ΠΕΡΙ

ΤΩΝ ΜΕΛΑΝΤΙΩΝ ΣΚΟΠΕΛΩΝ.

Ἀναλογιζόμενός τις ἐπ' ἀληθείᾳ, ὅτι ἡ πρὸς τὴν κλασικὴν ἀρχαιότητα φιλοπραγμοσύνη τῶν τῆς ἑσπερίας Εὐρώπης σοφῶν προῆλθε μέχρι θρησκευτικῆς, οὕτως εἰπεῖν, λατρείας· ὅτι ἐνθουσιωδῶς ἀναμοχλεύουσι καὶ ἐξερευνῶσι κατὰ σπιθαμὴν καὶ κατὰ πόδα τά τε ὑπὲρ τῆς γῆς καὶ τὰ ὑπὸ τὴν γῆν τῆς κλεινῆς ἡμῶν πατρίδος, ἵνα καὶ οὕτως ἀνιχνεύσωσί που κεκρυμμένον τινὰ θησαυρὸν γνώσεως· ὅτι πολυσχιδεῖς συνεγράφησαν ὑπ' αὐτῶν πραγματεῖαι, πολὺ διαχέουσαι φῶς ἐπὶ τοῦ ἐνδόξου βίου τῶν ἡμετέρων προγόνων· ὅτι πολλάκις μία γῆς ὀργυιὰ βράχος τις ἢ ἄκρα, ἢ καὶ ἓν τμῆμα κεράμου ἢ λίθου λελαξευμένου γίνεται εἰς αὐτοὺς ὑποκείμενον σοφῶν μελετῶν καὶ ἐμβριθῶν συζητήσεων, ταῦτα, λέγω, καὶ τὰ τοιαῦτα ἀναλογιζόμενος, καὶ τὴν σημερινὴν ἀβελτηρίαν, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, τὴν περὶ τὰ κενὰ σπουδάσματα ῥοπὴν τῶν πλείστων ἐξ ἡμῶν ἀντισταθμίζων, περιαλγὴς τὴν καρδίαν καὶ βαρὺ στενάξας, ἤθελεν εἴπῃ ὅτι, βάσκανος δαίμων πάντως νεμεσῶν ἡμᾶς παχεῖαν κατεσκέδασεν εἰς τὰς ὄψεις ἡμῶν ἀχλύν, ὅπως μὴ φωτιζώμεθα ἐκ τοῦ ἀπαυγάσματος τῆς καθ' ἅπαν τὸ περίγειον σελαγιζούσης δόξης τῶν προγόνων· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ κατεδίκασεν ἡμᾶς καταδίκην Ταντάλειον, ὥστε τοὺς μὲν ξένους πάντας νὰ βλέπωμεν ἐντρυφῶντας καὶ κατακορεῖς γινομένους ἐν τῇ παρατεθειμένῃ ἡμῖν προγονικῇ πανδαισίᾳ, ἡμεῖς δ' αὐτοὶ καί περ βουλιμιῶντες, νὰ μὴ δυνάμεθα μηδ' ἀπὸ τῶν καταπιπτόντων κἂν ψιχίων ν' ἀπογευθῶμεν, μηδ' ἄκρῳ γοῦν δακτύλῳ ψεκάδα δρόσου λαμβάνοντες νὰ καταψύξωμεν τὴν φλεγμαίνουσαν γλῶσσαν ἡμῶν.

Ἐὰν λοιπὸν ἄνθρωποι, μήτε κατὰ γένος, μήτε κατὰ γλῶσσαν προσήκοντες ἡμῖν, ἀναδιφῶσιν ἐκ τῶν ἐσχατιῶν τῆς Εὐρώπης τὸν βίον τῶν ἡμετέρων προγόνων, κατὰ πάσας αὐτοῦ τὰς λεπτομερείας, καὶ τὴν κλασικὴν γῆν ἡμῶν διαγράφοντες, φιλοτιμοῦνται νὰ μὴ καταλίπωσί τι ἀδιερεύνητον ἱστορικῶς τε καὶ τοπογραφικῶς, παρ' ἡμῖν ἄρα τοῖς γνησίοις ἐκείνων ἀπογόνοις (κἂν ἐθέλῃ ὁ σοφὸς Φαλμεράϋερ κἂν τε μή), καὶ, σὺν Θεῷ δ' εἰρήσθω, ἐφαμίλλοις αὐτῶν ἐσομένοις, πρωτίστης σπουδῆς καὶ κυριωτάτης μελέτης ὑποκείμενον ἔπρεπε νὰ ᾖναι πᾶν ὅ,τι ἀνάγεται εἰς τὴν σεβασμιωτάτην ἀρχαιότητα· καὶ οὐδὲν, οὐδ' ἐλάχιστον ὅσον, ἔπρεπε νὰ παρερχώμεθα ἀνεξιχνίαστον καὶ ἀδιευκρίνητον.

Ἀλλὰ, κατὰ δυσμοιρίαν, δὲν ἀνενήψαμεν εἰσέτι· καὶ δαπανώμενοι ἐφ' ἃ μὴ δεῖ, μένομεν ἐνδεεῖς τῶν

ὧν δεῖ. Κατατρίβοντες ἀφειδῶς τὸ τιμαλφέστατον χρῆμα, τὸν καιρόν, εἰς τὰ εἰκαῖα καὶ ἀνεμοφόρητα, λειπόμεθα ἀπότροφοι τῆς πατρῴας παιδείας. Ἔκδοτοι δὲ τὸ παράπαν εἰς πᾶν ὅ,τι ἄμουσον καὶ ξενοπρεπές, καὶ μάλιστα εἰς τὰς κάκιστ' ἀπολουμένας μυθιστορίας, αἵτινες οὐ μόνον ἐκμυζῶσι τῶν νέων τὴν διάνοιαν, ἀλλὰ καὶ τὰς ψυχὰς αὐτῶν δηλητηριάζουσι, παραχωροῦμεν εἰς τοὺς ξένους μετὰ τοσαύτης ἀναλγησίας τὰ ἑαυτῶν δικαιώματα, τὴν ἰδίαν ἡμῶν δόξαν, ἀφίνοντες αὐτοὺς νὰ δρέπωνται τὸν προγονικὸν ἡμῶν θησαυρὸν καὶ ἐπὶ τέλους κινδυνεύομεν ν' ἀναδείξωμεν τὴν ἱερὰν γῆν τῆς σοφίας καὶ τοῦ ἡρωϊκοῦ, ἄδοξον ἐνδιαίτημα τοῦ ἑταιρικοῦ *ῥωμαντισμοῦ*.

Καὶ ὅμως οὐδεὶς ὁ ἀντιλέξων, πλὴν εἰμή τις παράπληκτος, ὅτι ἡμεῖς ἠδυνάμεθα νὰ γείνωμεν τῶν ξένων οἱ χειραγωγοὶ εἰς τὰ πάτρια. Ἡμεῖς πολλὰς σφαλερὰς κρίσεις αὐτῶν περὶ τῶν προγονικῶν πραγμάτων ἠδυνάμεθα νὰ διορθώσωμεν, καὶ πολλὰ λανθάνοντα αὐτοὺς ἔτι, ν' ἀποκαλύψωμεν καὶ νὰ διδάξωμεν αὐτούς. Εἰς ἡμᾶς, συνελόντι εἰπεῖν, ὡς κληρονόμους τῆς τε γλώσσης καὶ πάντων τῶν ἄλλων ἁπαξαπλῶς πατρῴων πλεονεκτημάτων, ἁρμόζει, κατὰ λόγον φυσικόν, τὸ ὀρθῶς καὶ πιστῶς ἐν πᾶσιν ἑρμηνεύειν τὰ προγονικὰ συγγράμματα, καὶ μάλιστα τὸ ὁροθετεῖν ἀκριβῶς τοὺς ἐν αὐτοῖς ἀπαντῶντας τόπους, οὓς οἱ ξένοι ἀβρόχοις ποσὶν, ἔστιν ὅτε, διέρχονται ἐξ ἀγνοίας. Ἀλλὰ

Θαρσεῖν χρή... τάχ' αὔριον ἔσσετ' ἄμειον.

Ἐγὼ δὲ ἃς τραπῶ εἰς τὸ τοῦ λόγου μου ὑποκείμενον, δι' ὃ γέλωτος δίκην ὀρλήσω ἴσως παρά τισιν, ὡς τοιαῦτα προοιμιασθεὶς περὶ πραγμάτων σμικρῶν δήπουθεν καὶ λόγου ἀναξίων, οἷα οἱ *Μελάντιοι σκόπελοι*. Ἀλλ' ἃς μοὶ συγχωρηθῇ νὰ ἐξομολογηθῶ, ὅτι τῶν πολλῶν μου ἰδιοτροπιῶν μία εἶναι καὶ ἡ δόξα ἣν ἔχω, ὅτι πρέπει νὰ φιλοκρινῶμεν πολλαπλῶς, καθὼ Ἕλληνες, πανθ' ὅσα εὑρίσκομεν σκοτεινὰ ἢ ἀνερμήνευτα παρὰ τοῖς ἀρχαίοις συγγραφεῦσιν, ὅσον σμικρὰ κἂν ὑποτεθῶσιν εἰς τὰς ὄψεις τῶν τὰ μεγάλα μόνον καὶ εὔδηλα σκοπούντων, καὶ διαλευκαίνοντες αὐτὰ ν' ἀποδίδωμεν ἕκαστον εἰς τὸν οἰκεῖον ἐπιστημονικὸν κλάδον.

Καὶ δὴ ἀναγινώσκω ἐν τοῖς Ἀργοναυτικοῖς τοῦ Ἀπολλωνίου, ὅτι ἐξαστράψαντος τοῦ Ἀπόλλωνος ἀπὸ τῶν *Μελαντίων σκοπέλων*, ἀνεφάνη εἰς τοὺς χειμαζομένους Ἀργοναύτας ἡ νῆσος Ἀνάφη, ἔνθα καὶ διεσώθησαν. Ὅθεν ζητῶν ἐκ περιεργείας νὰ πληροφορηθῶ ποῦ τῆς θαλάσσης κεῖνται, καὶ πῶς τὴν σήμερον ὀνομάζονται οἱ ἐν λόγῳ σκόπελοι, ἀνελίττω πάντας μονονουχὶ τοὺς γεωγραφικοὺς πίνακας τῆς τε ἀρχαίας καὶ τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος, ἀλλὰ δὴ καὶ αὐτοὺς τοὺς ὑδρογραφικοὺς· διαθρέω τὸ Κρητικὸν, τὸ Καρπάθιον, τὸ Κάριον πέλαγος, ἀλλ' ἀποτυγχάνω τοῦ ζητουμένου. Ἐρευνῶ ἔπειτα τοὺς νεωτέρους γεωγράφους, ἀλλὰ καὶ αὖθις ἀποτυγχάνω. Λαμβάνω μετὰ ταῦτα ὡς πρωρέα μου τὸν σχολιαστὴν τοῦ εἰρημένου ποιητοῦ· ὁδηγοῦμαι παρ' αὐτοῦ πλησίον τῆς Θήρας, ὅπου ἐξ ἀκοῆς παρέλαβεν ἴσως, ἤ, τὸ πιθανώτερον, ἐξ ἰδίας εἰκασίας ἐνόμιζεν ὅτι κεῖνται οἱ σκόπελοι, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνος καὶ ἐγὼ ἀποσφαλλόμεθα τῆς ἐλπίδος. Τελευταῖον προστρέχω εἰς δύο ἄλλους ἐμπειροτέρους ὁδηγοὺς, Σκύλακα τὸν Καρυανδέα καὶ Στράβωνα τὸν Ἀμασέα· καὶ οὗτοι μὲν λύουσιν ἐν μέρει τὴν περιέργειάν μου, ὑποδείξαντές μοι τὴν τῶν σκοπέλων τοποθεσίαν, ἀλλὰ μοὶ λείπεται ἔτι νὰ μάθω καὶ τὸ σημερινὸν αὐτῶν ὄνομα.

Ἐπειδὴ λοιπὸν οὐδεὶς τῶν νεωτέρων, ὡς εἴρηται, γεωγράφων καὶ πινακογράφων, ἀλλὰ δὴ καὶ αὐτῶν τῶν διαφόρων σορῶν ἐκδοτῶν τοῦ Σκύλακος καὶ τοῦ Στράβωνος, ἐσημείωσαν τήν τε θέσιν καὶ τὴν καθ' ἡμᾶς ὀνομασίαν τῶν σκοπέλων τούτων, τῆς δὲ παρούσης διατριβῆς μου θέμα εἶναι ἡ περὶ αὐτοῦ τούτου ἔρευνα, φέρε διηγηθῶμεν, ὡς ἐν προανακρούσματι, τὰ κατὰ τοὺς Ἀργοναύτας, ἐφ' ὅσον μόνον ἀναφέρονται εἰς τὸ προκείμενον.

Χειμαζομένων οὖν αὐτῶν κατὰ τὸ Κρητικὸν πέλαγος, ἀπογνόντων δὲ τὴν σωτηρίαν καὶ τὸ τῆς Ἀργοῦς σκάφος ἀφέντων εἰς τὴν διάκρισιν τῆς ἀγριαινούσης θαλάσσης, δακρυῤῥοῶν ὁ Ἰάσων ἐξιλάσκετο τὸν Δήλιον Ἀπόλλωνα, καὶ πολλὰ δῶρα ὑπισχνεῖτο εἰς αὐτόν. Ὁ δὲ Θεὸς ἐπιστὰς εὐθέως ἐπὶ τοῦ ἑνὸς τῶν δύο *Μελαντίων σκοπέλων* ἐτόξευσεν ὑψόθεν κατὰ τῆς θαλάσσης· ἀπὸ δὲ τῆς ἐξαστραψάσης ἐκ τῆς βολῆς λάμψεως ἀνεφάνη εἰς τοὺς Ἀργοναύτας ἡ νῆσος, ἣν ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος *Ἀνάφην* ὠνόμασαν, προσορμισθέντες ἐκεῖσε. Οὕτως ὁ Ἀπολλώνιος ἐξ οὗ παρατίθημι τὴν περικοπὴν ταύτην.

.... Τύνη δὲ κατ' οὐρανὸν ἶκεο πέτρας
Ῥίμφα Μελαντίους ἀρήκοος, αἵ τ' ἐνὶ πόντῳ
Ἕνται. Δοιάων δὲ μιῆς ἐφ' ἕπερθεν ὀρούσας,
Δεξιτερῇ χρύσειον ἀνέσχεθες ὑψόθι τόξον·
Μαρμαρέην δ' ἀπέλαμψε διὸς περὶ πάντοθεν αἴγλην
Τοῖσι δέ τις Σποράδων βαιὴ ἀπὸ τόφρ' ἐφάνθη
Νῆσος ἰδεῖν ὀλίγης ἱππουρίδος ἀχνόθι νήσου.
κτλ. (α).

Ὁ δ' Ἀπολλόδωρος συνῳδὰ μὲν τῷ ποιητῇ ἱστορεῖ καὶ αὐτὸς, πλὴν ὅτι καλεῖ τοὺς ἐν λόγῳ σκοπέλους *Μελαντίους δειράς* (β). Οὕτω καὶ παρ' Ἡσυχίῳ εὑρηνται γραφόμενοι *Μελάντιοι ὅροι*. Ὁ δ' αὐ ποιήσας τὰ ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ὀρφέως γραφόμενα ἀργοναυτικὰ παρίστησι τὸν Ἀπόλλωνα, οὐχὶ ἀπὸ τῶν

(α) Ἀργον. Δ'. ς'. 1706—1712.
(β) Βιβλ. Α', θ'. 26.

Μελαντίων σκοπέλων τοξεύσαντα, ἀλλ' ἀπὸ τῆς πλησιοχώρου Δήλου, ἥτις, ὡς γνωστὸν, ἦν εἰς αὐτὸν ἀφιερωμένη. Παρατίθημι δὲ καὶ αὐτοῦ τοὺς στίχους·

Ἠδ' ὡς θειρόμενοι βαρυηχέϊ κύματι πόντου,
Ῥίμφα τε κυανέῃσι βαρυνόμενοι νεφέλῃσιν,
Ἠλπόμεθα σκοπέλοισι Μελαντίοισιν ἔ-
[χεσθαι
Νῆα θοήν. Παιὰν δ' ἄρ' ἐκηβόλος ἀγχόθι ναίων,
Δήλου ἀπὸ κραναῆς ἧκεν βέλος, ἐκ δ' ἀνέφηνεν
Μεσσάτιον Σποράδων. Ἀνάφην δὲ ἑ πάντες ὀπίσσω
Νῆσον κικλήσκουσι περικτίονες ἄνθρωποι (α).

Ἀλλ' ἀδιάφορον εἶναι ὅπως καὶ ἂν ἔχῃ τοῦτο· διότι μόνον περὶ τῆς τῶν σκοπέλων τοποθεσίας πρόκειταί μοι ὁ λόγος.

Ὁ μὲν οὖν ἀρχαῖος σχολιαστὴς τοῦ Ἀπολλωνίου, ἑρμηνεύων τὸ ἀνωτέρω παρατεθὲν χωρίον, λέγει· «*Μελάντιοι δέ εἰσι δύο σκόπελοι πρὸς τῇ Θήρᾳ, οὕτως ὀνομαζόμενοι ἀπὸ Μέλαντος τοῦ κατασχόντος τὴν χώραν.*» Παρατηρητέον λοιπὸν ἐνταῦθα, ὅτι παρατραπεὶς, ὡς φαίνεται, ὁ σχολιαστὴς ἐκ τῆς ῥύμης ἣν ἀκολουθεῖ ὁ ποιητὴς εἰς τὴν περιγραφὴν αὐτοῦ, βεβιασμένως τοποθετεῖ τοὺς σκοπέλους πλησίον τῆς Θήρας, ὡς γειτνιαζούσης τῇ Ἀνάφῃ, ἔνθα οἱ Ἀργοναῦται προσωρμίσθησαν. Ταύτην δὲ τὴν κατ' αὐτὸν τοποθεσίαν καὶ ὁ περικλεὴς Οὐόσσιος οὐκ ἀποδεχομένῳ ἔοικε, ταῦτ' ἀντεπιφέρων· «*Ἀλλ' ἐξ ὧν εἴρηκε Σκύλαξ καὶ Στράβων, δῆλον οὐκ ὀλίγον διέχειν τοὺς Μελαντίους σκοπέλους τῆς Θήρας*» (β).

Τῶν δ' αὖ γεωγράφων, ὁ μὲν Σκύλαξ ὁρίζει τὴν τῶν σκοπέλων θέσιν διὰ τούτων· «Ἀπὸ δὲ Μυκόνου [εἰς Ἀσίαν πλέοντι] διάπλους ἐπὶ τοὺς Μελαντίους σκοπέλους προαριστιδίου μικρῷ ἐλάττων, σταδίων μ'. Ἀπὸ δὲ Μελαντίων σκοπέλων πλοῦς εἰς Ἰκαρίαν προαριστίδιος» (α)· ὁ δὲ Στράβων οὕτως· «*Ἐντεῦθεν δὲ* [ἐκ τῆς Τρωγιλίου ἄκρας] *τῷ ἐγγυτάτῳ διάρμα ἐστιν ἐπὶ Σούνιον σταδίων χιλίων ἑξακοσίων, κατ' ἀρχὰς μὲν Σάμον ἐν δεξιᾷ ἔχοντι καὶ Ἰκαρίαν, καὶ Κορασσίας* (β) *τοὺς δὲ Μελαντίους σκοπέλους ἐξ εὐωνύμων· τὸ λοιπὸν δὲ διὰ μέσων τῶν Κυκλάδων νήσων*» (γ).

Κατὰ ταύτην ἄρα τὴν τῶν Γεωγράφων ἀμφοτέρων διαγραφὴν, ζητητέοι οἱ σκόπελοι οὗτοι ἐν τῷ Ἰκαρίῳ πελάγει, πρὸς τὸ μέρος μάλιστα τῆς Δήλου, καθὰ διαῤῥήδην δηλοῖ καὶ ὁ ὑπὸ τῷ τοῦ Ὀρφέως ὀνόματι κρυπτόμενος ποιητὴς τῶν Ἀργοναυτικῶν διὰ τοῦ στίχου·

«*Παιὰν δ' ἄρ' ἐκηβόλος ἀγχόθι ναίων.*»

Καὶ λοιπὸν μεταξὺ Πάτμου, Νάξου, Δήλου καὶ Ἰκαρίας ἵστανται δύο πέτραι ὁμοιοσχήμονες καὶ, ὡς ἂν εἴποι τις, δίδυμοι, ἀκρότομοι δὲ καὶ ὑψιτενεῖς, καὶ φαλακραὶ, ἐγγὺς ἀλλήλων κείμεναι, πλησιάζουσαι δὲ μᾶλλον πρὸς τὴν νησῖδα Δονοῦσαν (τὴν κοινῶς Τονοῦσαν), κατὰ δυσμὰς αὐτῆς, καὶ ὀνομαζόμεναι σήμερον ὑπὸ τῶν ναυτιλλομένων *Βῴδια*, δι' ἣν ἴσως παρέχουσιν ἐξ ἀπόπτου ἰδέαν βοῶν συνεζευγμένων. Αὗται δὲ εἶναι, κατ' ἐμὲ, οἱ *Μελάντιοι σκόπελοι*.

Ἐκ Πάτμου.

Ι. ΣΑΚΚΕΛΙΩΝ.

(α) Στ. 1361—1367.
(β) Σημ. εἰς Σκύλ. Περίπλ. πρὸς τῷ τέλει. Ἐν τούτῳ δὲ ἃς μοὶ συγχωρηθῇ νὰ παρεκβῶ μικρὸν, ὅπως διορθώσω οὐσιωδές τι σφάλμα τοῦ μεγαλωνύμου τούτου ἀνδρὸς, ἐν ἄλλῳ τινὶ χωρίῳ τοῦ Σκύλακος, τῷ ἑξῆς. «Νῆσος Κῶς καὶ πόλις καὶ λιμὴν κλειστός. Κατὰ ταῦτα Κεραμιακὸς κόλπος τῆς Καρίας· ἔνθα ὑποσημειοῦ ὁ σοφὸς ἀνήρ. «Γράφε Κεραμικός. Κέραμος γὰρ ἡ πόλις καλεῖται. Ὅρα δὲ μὴ ὑπολάβῃς τὴν νῆσον Κῶν ἐγγὺς εἶναι τοῦ κόλπου τούτου· ἐγγυτάτω γὰρ τῆς Ῥόδου ὁ κόλπος ὁ Κεραμικός». Ἀλλ' οὐχ οὕτως ἔχει τἀληθές· διότι ἐγγυτάτω μὲν τῆς Ῥόδου εἶναι ἕτερος κόλπος ὁ ὑπὸ τῶν πάλαι μὲν καλούμενος Γλαῦκος [Στράβ. ΙΔ', β'. 2.], τανῦν δὲ Κόλπος τῆς Μάκρης, ἀπὸ τῆς παρακειμένης ὁμωνύμου νησῖδος τὴν κλῆσιν λαβών. Ἡ δὲ Κῶς κατ' αὐτὸ κεῖται τὸ στόμιον τοῦ Κεραμικοῦ, ὡς αὐτὸς ὁ Σκύλαξ ὀρθότατα ὁρίζει, ἔτι δὲ καὶ ὁ Ἡρόδοτος [Βιβλ. Α'. 174,], παρ' ᾧ καὶ διφθογγογραφεῖται τὸ τοῦ κόλπου ὄνομα, Κεραμεικός, καλουμένου σήμερον Κόλπος τῶν Κιοβάτων. Σώζει δὲ μέχρι τοῦ νῦν τὸ ἀρχαῖον αὐτῆς ὄνομα καὶ ἡ, ἀφ' ἧς ὁ κόλπος ἐκλήθη, πόλις Κέραμος, εἰς σωρὸν ἐρειπίων μεταβεβλημένη παρ' ἣν δείκνυνται ἀναρίθμητοι ὑπερμεγέθεις τε καὶ μονόλιθοι τάφοι.

(α) Περίπλ. πρὸς τῷ τέλει.
(β) Κορασσίαι εἶναι τρεῖς νησῖδες κείμεναι μεταξὺ Σάμου Ἰκαρίας καὶ Πάτμου, ἃς ἐσφαλμένως τοποθετεῖ περὶ τὴν Ἀμοργὸν ὁ καὶ ἐν πολλοῖς ἄλλοις ἀποσφαλλόμενος τοῦ ἀληθοῦς Μελέτιος ὁ ἀοίδιμος [Γεωγρ. σελ. 490.]. Διαφόρως δὲ γράφουσιν αὐτὰς οἱ ἀρχαῖοι· ἤτοι ὁ μὲν Ἑκαταῖος Κορσέας, καὶ Κορσίαν ὁ Ἡρωδιανὸς, ὑπολαμβάνοντες ἀμφότεροι μίαν μόνην νῆσον εἶναι [Βλ. Στέφ. Βυζάντ. ἐν λέξ. Κόρσεαι]· Κορσίας δ' ὁ Ἀγαθήμερος [Γεωγρ. ὑποτυπ. Α', δ'.] Εἶναι δὲ αἱ ἑνὶ κοινῷ ὀνόματι λεγόμεναι σήμερον Φοῦρνοι, ἀπ' αὐτῆς που τῆς ι'. ἑκατονταετηρίδος οὕτως ὀνομαζόμεναι [Βλ. Κωνστ. Πορφυρογεν. Σταδιοδρομικὸν σελ, 391.]· ὧν ἡ μὲν μεγίστη μικρῷ παρηλλαγμένον διετήρησε τὸ ἀρχαῖον ὄνομα, Κρουσοὶ [οἱ] λεγομένη, καὶ τὸ πάλαι μὲν κατῳκημένη, νῦν δὲ Πατμίων ἄποικος οὖσα· ἡ δὲ καλεῖται Φήμαινα· καὶ ἡ ἑτέρα Ἅγιος Μηνᾶς.
(γ) Βιβλ. ΙΔ', ά. 13.

ΑΝΕΚΔΟΤΟΝ ΠΟΙΗΜΑ(*).

—ooo—

διήγησις συνοπτικὴ διὰ στίχων πολιτικῶν ὁμοιοκαταλήκτων περὶ τῆς ἐν Ἱερουσαλὴμ ἐπισυμβάσης πυρκαϊᾶς τοῦ παντέρου ναοῦ τῆς ἀναστάσεως τοῦ κυρίου ἡμῶν, καὶ περὶ τῶν ἐν βασιλευούσῃ τῶν πόλεων γενομένων μουραφάδων μετὰ τῶν ἀρμενίων, καὶ περὶ τῶν ἐν Ἱερουσαλὴμ διαφόρων ἀποστασιῶν καὶ καταδρομῶν συντεθεῖσα παρά τινος ζηλωτοῦ ἁγιοταφίτου χάριν τοῦ ὀρθοδόξου γένους τῶν ῥωμαίων.

—

θέλω εἰς τοὺς μετ' ἐμὲ, ἐγγράφως νὰ ἀφήσω,
τὰ τραγικὰ συμβάματα μὰ πόθεν νὰ ἀρχίσω;
ἡ χεὶρ μου παραλύεται ὁ κάλαμος ἐκπίπτει,
ἰλιγγιᾷ δέ μου ὁ νοῦς καὶ ἡ ψυχή μου φρίττει.
τὰ δάκρυα ποταμηδὸν ἐκ τῶν ὀμμάτων τρέχουν,
καὶ οἱ βαρεῖς μου στεναγμοὶ παράκλησιν δὲν ἔχουν.
ἀλλ' ἵνα ἀστηλίτευτος μὴ μείνῃ ἡ κακία,
τῶν ἀρμενίων τῶν κακῶν οἵτινες εἶν' αἰτία.
γνωσθῇ καὶ τοῖς μετ' ἔπειτα αὐτῶν ἡ δολιότης,
ἐνδυναμοῦμαι σαῖς εὐχαῖς πατριαρχῶν ἀκρότης.
εἰς τοὺς χιλίους καὶ ὀκτὼ καὶ τοὺς ὀκτακοσίους,
ἀπὸ χριστοῦ γεννήσεως χρόνους τοὺς σωτηρίους,
συνέβη ἡ πυρκαϊὰ ναοῦ τοῦ πανθαυμάστου,
τῆς ἀναστάσεως χριστοῦ θεοῦ τοῦ κοσμοπλάστου.
τριακοστὴ δ' ἐτύγχανε τότε τοῦ σεπτεμβρίου,
ἐν ᾗ πανηγυρίζομεν μνήμην τοῦ γρηγορίου.
τότε οἱ ἀθεόφοβοι ἀπὸ μεγάλον φθόνον,
εἰς τὸν ναὸν πῦρ ἔβαλον χωρὶς κανένα πόνον.
ὀγδόη ὥρᾳ τῆς νυκτὸς ἄρχησεν ἡ φωτία,
ὦ πρᾶγμα φοβερὸν φρικτὸν, ὦ τόλμη ὦ κακία.
ἦμεν δὲ τότε ἅπαντες ἐν τῇ ἀκολουθίᾳ,
ὀρθρίζοντες πρὸς κύριον πνεύματι καὶ καρδίᾳ.
ἐν ἐκκλησίᾳ τῇ σεπτῇ τῇ τοῦ πατριαρχείου,
ἐξ ἧς ὁράται καθαρῶς ὁ τάφος τοῦ κυρίου.
ὠδὴν δὲ πέμπτην ψάλλοντες κανονικῶν ἁσμάτων,
τοὺς ἀσυνήθεις κώδωνας (α) ὦ τῶν δυστυχημάτων
ἠκούσαμεν νὰ κρούωνται καὶ νὰ ἀντιβοοῦσι,
κ' εἰς τὸν ναὸν πολλὰς φωνὰς ὁποῦ νὰ ἀντηχοῦσι.
εὐθὺς οὖν τὰ παράθυρα ναοῦ πατριαρχείου,
(ἐξ ὧν ὡς εἶπον φαίνεται ὁ τάφος τοῦ Κυρίου)
ἠνοίξαμεν πρὸς τὰς φωνὰς τί εἶναι νὰ ἰδοῦμεν,
καὶ ἀνελπίστως βλέπομεν φωτιὰν καὶ ἀποροῦμεν.
ἐξήλθομεν οὖν τάχιστα ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας,
καὶ ἕκαστος συνέτρεχε μὲ τρόπους σωτηρίας.
οἱ μὲν τοὺς Τούρκους θυρωροὺς οἴκοθεν ἐφωνοῦσαν,
ἀπὸ τὰς στέρνας ἄλλοι δὲ νερὸν ἐκουβαλοῦσαν.
ἀλλὰ τὸ πῦρ ἐπαυξηνθὲν ὑψοῦτο μετεώρως,
κι' ἀνωφελὴς παντάπασι τῶν ἔξωθεν ὁ κόρος.
διότι οἱ παγκάκιστοι μὴ θέλοντες νὰ σβύσῃ,
νεῦτι ῥακὶ ἐχύνασι τὸ πῦρ γιὰ νὰ αὐξήσῃ.
ἐλθόντων δὲ τῶν θυρωρῶν ἠνοίγη μὲν ἡ πόρτα,
ἀλλ' ἔκαιον τὰ ἔνδοθεν ὡς τὰ ξηρὰ τὰ χόρτα.
κ' εἰς τὸν ναὸν ἐμβήκασι πολλοὶ ἀπ' τοὺς πατέρας,
ἐκστατικοὶ πλὴν ἔμειναν εἰς ἓν τοιοῦτον τέρας.
τέσσαρες τότε δ' εὐσεβεῖς ῥωμαῖοι εὑρεθῆκαν,
οἵτινες καὶ ὁρμήσαντες εἰς τὸν ναὸν ἐμβῆκαν·
οἱ δὲ λοιποὶ τῶν εὐσεβῶν ὅλ' ἦσαν κοιμισμένοι,
πυρκαϊᾶς δὲν εἴχασιν εἴδησιν οἱ καϊμένοι.
πάλιν δ' οἱ τέσσαρες αὐτοὶ εὐγῆκαν κ' ἐφωνάξαν,
ξυπνήσατε ὀρθόδοξοι μετὰ κλαυθμοῦ ἐκράξαν.
ἀπὸ αὐτῶν οὖν τὰς βοὰς ἠγέρθησαν συνάμα,
καὶ συνδραμόντες βλέπουσι θρηνῶδες ἄρνω θαῦμα.
καὶ πάντες ἠγωνίζοντο τὴν φλόγα ν' ἀπαντήσουν,
καὶ ἄλλοι πάλιν ἔτρεξαν ὀντάδες νὰ κρημνίσουν.
ὅμως τὸ πῦρ προέλαβε τὰ κάτωθεν κελλεῖα,
καὶ ἄρχισαν νὰ καίωνται ἐν πλείστῃ εὐκολίᾳ.
ὀπίσω οὖν ἐγύρισαν ἐκεῖθεν γιὰ νὰ φύγουν,
μὲ τὴν φυγὴν των προφανῆ θάνατον ν' ἀποφύγουν.
καὶ σιδηρᾶ παράθυρα συνέτριψαν τσακῆσαν,
καὶ μέρη εἰς διάφορα δρομαῖοι ἐπηδῆσαν.
ὅσοι δὲ πάλιν ἔδραμον εἰς τὸ καθολικόν μας,
τὸν θαυμαστὸν περίφημον περικαλλῆ ναόν μας.
τὰ τέμπλη μὲ κιλίμια ἐσκέπαζον βρεμμένα,
καὶ τὸ νερὸν κατέχεον εἰς ταῦτα ὅλο ἕνα.
ἀλλ' ἔξαφνα ἐκόρωσεν, ὦ τῶν ἐμῶν πταισμάτων,
ὁ γολγοθᾶς ὁ πάνσεπτος, ὦ τῶν Θεοῦ κριμάτων,
συνάμα δὲ καὶ οἱ λοιποὶ ὀντάδες καὶ κελλεῖα,
κι' ὅλα τὰ τέμπλη ἐνταυτῷ, ὦ συμφορὰ ἀθλία.
ἀπ' τὴν πολλὴν δὲ τὴν φωτιὰν δὲν πρόφθασε ν' ἁρπάξῃ,
κἀνένας τί κειμήλιον κι' ἄλλοῦ νὰ τὸ φυλάξῃ.
καὶ ἔτζι ὅλα τ' ἄφηκαν στὴν μέσην καὶ εὐγαίνουν,
ἐσάστισαν δὲν ἴζευραν ποῦ εἶναι ποῦ πηγαίνουν.
ἄλλοι εἰς μέρη φράγκικα ὥρμησαν καὶ ἐμβῆκαν,
καὶ ἄλλοι ἄλλοῦ ἔφυγον καὶ μόλις ἐσωθῆκαν.
ἕτεροι πάλιν ἔτρεξαν μέσα ἐκατεβῆκαν,
στὸν τόπον τῆς εὑρέσεως Σταυροῦ καὶ ἐκρυφθῆκαν.
ὅμως ἐκεῖνοι θάνατον πρόσμεναν οἱ καϊμένοι,
διὸ καὶ ἐκ τοῦ φόβου των ἦσαν νενεκρωμένοι·
τὸ πῦρ γὰρ ἐπλησίαζε καὶ ἔμελλε νὰ πιάσῃ,
τὸ μέρος ποῦ κατέφυγον καὶ νὰ τοὺς κατακαύσῃ.

(*) Ἐστάλη ἐκ Κωνσταντινουπόλεως. Δημοσιεύεται δὲ πρὸ πάντων διὰ τὸν λόγον, ὅτι ἐξιστορεῖ συμβεβηκὸς πολύκροτον, οὗτινος αἱ συνέπειαι καὶ σήμερον ἔτι μετὰ ἡμίσειαν καὶ ἐπέκεινα ἑκατονταετηρίδα, ἐπενεργοῦσιν εἰς τὰς περὶ τῆς ἐπισκευῆς τοῦ Ἁγίου Τάφου ἀποφάσεις. Σ. Π.

(α) Τούτους τοὺς κώδωνας ὅταν ἔχωσι καμμίαν ἀνάγκην καὶ χρείαν κατεπείγουσαν οἱ ἐν τῷ ναῷ πατέρες τότε μόνον πηγαίνουσι καὶ κρούουσι, διὰ νὰ ἀκούσουν οἱ ἐν τῷ πατριαρχείῳ πατέρες, καὶ νὰ δράμωσιν εἰς βοήθειαν αὐτῶν.

ἀλλ' ἀβλαβεῖς διέμειναν ὡς θέλω σᾶς ἐκφράσει,
τὸν τρόπον καὶ τὸ αἴτιον καὶ θέλετε θαυμάσει.
ἀφ' οὗ τὰ τέμπλη ἅπαντα κ' ὁ γολγοθᾶς ὁ θεῖος,
ἐκόρωσαν καὶ ἄναψαν, βαβαὶ ὦ ποῖος θρῆνος,
καὶ τὰ σκευοφυλάκια τὰ δύο τὰ μεγάλα,
τὸ θαυμαστόν τε σύνθρονον, ὁμοίως καὶ τὰ ἄλλα.
οἱ στύλ' οἱ σωμακένιοι μετὰ τῶν δολαπίων,
ποῦ εἶχον θεῖα λείψανα θαυματουργῶν ἁγίων.
εἰκόνας εὐαγγέλια. κιβώτι' ἀσιμένια,
σταυροὺς καὶ ἄλλα ἄπειρα σκεύη μαλαγματένια.
τοῦ ἱεροῦ κατέσκαψαν κολῶναις ἐν τῷ ἅμα,
καὶ ἀχυβάδα ἔπεσε τότε εὐθὺς ἀντάμα.
καὶ οὕτω πίπτουσα αὐτὴ τὴν θύραν εἶχε κλείσῃ,
διὸ τὸ πῦρ οὐχ εὕρισκε τόπον νὰ εἰσχωρήσῃ.
μαθόντες δ' ἔπειτα ἡμεῖς, ὅτι ἐκατεβῆκαν,
τινὲς εἰς τῆς εὑρέσεως τὸν τόπον καὶ κρυφθῆκαν.
τῆς τρούλης ἐν παράθυρον συντρίψαμεν ἐν βίᾳ,
εὑρέσεως τῆς τοῦ σταυροῦ κ' ἐρρίψαμεν σχοινία.
καὶ ἔτζι τοὺς τραβίξαμεν ὅλους νενεκρωμένους,
καὶ ἔτζι τοὺς γλυτώσαμεν, πλὴν μισαποθαμένους.
καθολικοῦ δὲ ὁ κουμπὲς ζύλινος ὁ μεγάλος,
μεγάλον λέγω διατί ἦν πέτρινος καὶ ἄλλος.
σωσταῖς τρεῖς ὥραις ἔκαιεν, ἴσως καὶ παραπάνω,
καὶ ἔπειτα ἐκρήμνισεν, οἴμοι ὅλως ἐπάνω,
στὸ ἅγιον κουβούκλιον καὶ οὕτως ἐκρημνίσθη,
καὶ τούτου ὁ μικρὸς κουμπὲς τελείως ἠφανίσθη.
ἡ θαυμασταῖς δὲ τοῦ κουμπὲ κολώναις ἡ μεγάλαις,
θαῤῥῶ πῶς δὲν εὑρίσκονται ἀλλοῦ τέτοιαις ἄλλαις.
ὅλαις ἐγίνηκαν εὐθὺς κονιορτὸς ἀλεῦρι,
θέλει ταῖς κλαύσει βέβαια ἐκεῖνος ποῦ ταῖς ξεύρει
ὅλος ὡμοίαζ' ὁ ναὸς τὴν ὥραν φεῦ ἐκείνη,
βαβυλωνία κάμινος ἀπ' τὸ πολὺ γιαγκίνι.
τάφος πλὴν ὁ πανάγιος ὁ κεχαριτωμένος,
μὲ ὅλον ποῦ ἐκ τοῦ πυρὸς ἦν περικυκλωμένος,
ὅλος διέμειν' ἀβλαβὴς, τελείως δὲν πειράχθη,
τὸ πῦρ δὲν τὸν πλησίασε καὶ σῶος ἐφυλάχθη.
οὐ μόνον δ' ὁ πανθαύμαστος τάφος ὁ τοῦ Κυρίου,
ἀλλὰ κ' ἐκεῖν' ἡ ξύλινος πόρτα τοῦ κουβουκλίου.
τοιουτοτρόπως τὸ λοιπὸν ἐκάη ἐκρημνίσθη,
ὅλος ὁ πάνσεπτος ναὸς τελείως ἠφανίσθη.
εἰς τρεῖς ὥραις ἐκάη, φεῦ, ὁ θαυμαστὸς ἐκεῖνος
ναὸς, πλὴν μέγας ἔγινε τότε κλαυθμὸς καὶ θρῆνος.
οἱ εὐσεβεῖς χριστιανοὶ τόσον θρηνολογοῦσαν,
ὁποῦ κι' αὐτοὺς τοὺς δυσσεβεῖς εἰς δάκρυα κινοῦσαν.
τῆς Ἱερουσαλὴμ οἱ κάτοικοι ὅλ' ἦσαν μαζωμένοι,
ἔμπροσθεν τούτου τοῦ ναοῦ, καὶ ὅλοι λυπημένοι.
οἱ μὲν πιστοὶ, ἄχ, ὦ ναέ, πῶς κατεστάθης κράζαν,
ἀλὰχ, ἀλὰχ οἱ τοῦρκοι δὲ ἔκθαμβοι ἐφωνάζαν.
κάθε πιστὸς χριστιανὸς λοιπὸν ἂς καταλάβῃ,
καὶ εἰς αὐτὴν τὴν συμφορὰν συμπάθειαν ἂς λάβῃ.
ἔτζι λοιπὸν ἐπέρασεν ἡ νὺξ ὅλη ἐκείνη,
ἀφ' οὗ δὲ ἐξημέρωσε σύνοδος πάλ' ἐγίνη.
ἁγίας πόρτας ἔμπροσθεν κ' ἦλθον οἱ οὐλαμάδες,
οἱ γιανιτζάροι καὶ λοιποὶ ἀγιάνιδες ἀγάδες.
καὶ στήσαντες τζαδίρια ὅλοι τους ἐκαθῆσαν,
ἀλὰχ ἀλὰχ νὰ λέγωσι πάλιν ξαναρχινῆσαν.
καὶ τοὺς ῥωμαίους πρόςαξαν πόρταν ναοῦ νὰ κτίσουν,
γιὰ νὰ μὴν ἔμβουν οἱ κακοὶ καὶ τοὺς παρενοχλήσουν.
οἱ οὖν ῥωμαῖοι ἔκτισαν τὴν πόρταν ξερολίθη,
καὶ πορτοποῦλαν ἄφησαν καὶ εὔγαινον τὰ πλήθη.
λοιπὸν αἱ ἄλλαι αἱ φυλαὶ ἄρχισαν νὰ διαλέγουν,
ταῖς πέτραις καὶ τὰ χώματα δικά τους νὰ τὰ λέγουν.
μέσα δὲ εἰς τὰ χώματα τὰ ὄντα πρὸς τὰ μέρη,
κοπτῶν ἐκεῖ εὑρήκασι χωσμένον τὸν δερδέρην.
ἐκεῖνον ποῦ πρωτόβαλεν εἰς τὸν ναὸν φωτίαν,
ἥτις μᾶς ἐπροξένησε τόσην φθορὰν ζημίαν.
ἀφ' οὗ λοιπὸν στὸν νάρθηκα ναοῦ ἐσυναχθῆκαν,
ὡς εἶπον οἱ ἐφέντιδες ὅλοι ἐμαζωχθῆκαν.
κατέβηκαν μὲ δάκρυα ῥωμαῖοι κ' ἐφιλοῦσαν,
τὰς χεῖρας τῶν ἐφέντιδων κ' ἐλεεινολογοῦσαν.
λέγοντες κρίσιν θέλομεν ἐφέντιδες νὰ γένῃ,
ὁ καμαμὲς (1) ἐκάηκε τί ἄλλο πλέον μένει.
ἂς ἔλθουν οἱ ἀρμένιοι νὰ ἀπολογηθῶσι,
γιὰ τὴν φωτιὰν ποῦ ἔβαλον νὰ μᾶς ἀποκριθῶσι.
ἔστειλαν οὖν τοὺς μήνυσαν νὰ ἔλθουν ἐν τῷ ἅμα,
ἵνα κριθῶσι μὲ ἡμᾶς γιὰ τὸ κακόν τους δράμα.
ἦλθεν οὖν πρῶτος ἐξ αὐτῶν ὁ κακομαντριάρχης,
ὁ τῆς κακίας αἴτιος καὶ ὁ ἐπιβουλάρχης.
ὁ δραγουμάνος δεύτερον καὶ καθεξῆς οἱ ἄλλοι,
ἂς ἔχουν τὸ ἀνάθεμα ὅλοι μικροὶ μεγάλοι.
ἐν ᾧ δὲ οἱ παμμίαροι τὰς χεῖρας ἐφιλοῦσαν,
ἐφέντιδων ἀγιάνιδων καὶ τοὺς ἐχαιρετοῦσαν.
τζεκίνια στὰ χέρια μὲ ἄπειρα φλωρία,
τοὺς ἔδωκαν καὶ ἔκαμαν αὐτοὺς ὡσὰν ἀρνία.
ἡμεῖς δὲ ταῦτα βλέποντες ὄντες ἐκεῖ πλησίον,
θέλει χαλάσει ταῖς δουλιαῖς εἴπομεν τὸ χρυσίον.
μ' ὅλον τοῦτο ὡς πλούσιοι ἂν ἔδωκαν πουγγεῖα,
εἰς μάτην τὰ ἐξώδευσαν τὰ βρωμερὰ ἀγγεῖα.
εἶπον οὖν τότε πρὸς αὐτοὺς μουλλᾶς καὶ οἱ ἀγάδες,
τί ἦν αὐτὸ τὸ τόλμημα ἀχρεῖοι μασκαράδες.
δὲν ἐφοβήθητε θεὸν κ' ἐβάλετε φωτίαν,
μέσα εἰς τέτοιον ναόν; βαβαὶ εἰς τὴν κακίαν,
αὐτοὶ δὲ ἀπεκρίνοντο μὲ ἀδιαφορίαν,
μὲ ἔπαρσιν βαρβαρικὴν καὶ μὲ ἀλαζονείαν·
ἡμεῖς μαξοὺς δὲν βάλαμεν εἰς τὸν ναὸν φωτίαν,
καὶ πῶς ἡμεῖς τὴν βάλαμεν ἔχουσι μαρτυρίαν;
κατὰ χατᾶν πῶς ἔγινεν ὅλοι ὁμολογοῦσι,
ὄχι μαξοὺς ἐπὶ ταὐτοῦ οἱ πάντες μαρτυροῦσι.
τότ' οἱ ῥωμαῖοι ἅπαντες καὶ φράγκοι τινὲς ἅμα,
καὶ οἱ πατέρες μας ὁμοῦ εἶπον ὅλοι ἀντάμα·
χαξοὺς ἂν δὲν τὴν βάλετε μόνον χατὰς ἐγίνη,
γιατὶ δὲν συνεπάσχετε τότε τὴν ὥρα κείνη,

(1) Ὁ ναὸς τῆς ἀναστάσεως ἤτοι ὁ ἅγιος τάφος λέγεται παρὰ τοῖς ὀθωμανοῖς καμαμές.

ποῦ ἦν ὀλίγη ἡ φωτιὰ κ' ἐδύνατο νὰ σβύσῃ,
ἀλλὰ ῥακὶ ἐχύνατε καὶ νεῦτι γιὰ ν' αὐξήσῃ ;
αὐτοὶ δὲ τὰς ἐλπίδας των ἔχοντες στὰ φλωρία,
ὁποῦ προτοῦ ἐμοίρασαν, εἶπον μ' ἀψηφισία·
ἡμεῖς ἂν τὸν ἐκαύσαμεν, ἡμεῖς πάλιν μποροῦμεν,
καινούριον νὰ τὸν κτίσωμεν καὶ δὲν ἀδυνατοῦμεν.
νομίζοντες πῶς τὰ φλωριὰ ποῦ τότε εἶχαν δώσουν,
ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἐνοχὴν θέλουν τοὺς ἀθωώσουν.
ἡμεῖς οὖν τότ' ἐκράξαμεν μαρτύρων τίς ἡ χρεία ;
σαχὰδ ὅλουν ἐφέντλερ ἐφάνη ἡ κακία.
κ' ἀναφορὰν ζητήσαμεν καὶ κρίσεως ἰλάμη,
ἀπ' τὸν μουλᾶν μετχιζαδὲν, δῆλον διὰ νὰ κάμῃ
ὁ καμαμὲς πῶς κάκεν ἐκ μέρους ἁρμενίων,
κι' ὅλα τὰ σκεύη ἐν αὐτῷ ῥωμαίων τῶν ἀθλίων.
ἔπειτα ὁ ἐπίτροπος κὺρ μισαὴλ ὁ πάνυ,
μητροπολίτης πέτρας ὤν, σύνοδον κοινὴν κάμνει.
καὶ θρόνου τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς ἀρχιμανδρίτας,
καὶ ἁπαξάπαντας καλεῖ τοὺς ἁγιοταφίτας.
καὶ μετὰ τὴν συνέλευσιν γράμματα ἐγραφθῆκαν,
ἐκ τῶν πατέρων δύω δὲ εὐθὺς ἐψηφισθῆκαν.
καὶ ἔλαβον τὰ γράμματα τοὺς ἄφησαν ὑγείαν,
καὶ εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐκίνησαν μὲ βίαν.
νὰ δώσωσι τὴν εἴδησιν αὐτοῦ τοῦ γιαγκινίου,
ὁποῦ συνέβη στὸν ναὸν τάφου τοῦ παναγίου.
πρὸς τὸν μακαριώτατον τὸν τότε κυριάρχην,
τῶν Ἱεροσολύμων δὲ, Ἄνθιμον πατριάρχην,
ἀπὸ Ἰάφφα κίνησαν ὀγδόῃ ὀκτωβρίου,
καὶ εἰς τὴν πόλιν ἔφθασαν δεκάξῃ νοεμβρίου.
ὁ πατριάρχης δ' ὁ κλεινὸς ἦν τότ' ἀποθαμμένος,
στὸν θρόνον ὁ διάδοχος ἦτον καταστημένος.
γενναῖος ὁ πολύκαρπος, ὃς πρὸ καιροῦ ψηφίσθη,
καὶ τότε δὲ ὡς ἐκλεκτὸς κανονικῶς ἱδρύθη.
πατριαρχείας νέας οὖν πέμπτῃ ἦτον ἡμέρα,
καθ' ἣν οἱ ἄνω ἔφθασαν κ' εἶπον τὸ καλημέρα.
καὶ ἔδωκαν τὰ γράμματα εἰς τὸν διάδοχόν του,
ἐπιγραμμένα ἦτον πλὴν εἰς τὸν προκάτοχόν του.
καὶ ἄρχισαν ἐκ στόματος νὰ τῷ καθιστοροῦσι,
τὰς τραγωδίας τοῦ ναοῦ καὶ νὰ δακρυῤῥοοῦσι.
ὡς δ' ἤκουσεν ἀπὸ αὐτοὺς ταύτας τὰς τραγῳδίας,
ὁ δυστυχὴς πολύκαρπος τὰς νέας ἀγγελίας.
ἐλιγοθύμησεν εὐθὺς ἐκστατικὸς ἐγένη,
ἀλλὰ τίς ταῦτ' ἀκούωντας νεκρὸς δὲν ἀπομένει ;
οἱ ὀφθαλμοί του ἔτρεχον δάκρυα σὰν ποτάμι,
τὶ νὰ εἰπῇ δὲν ἴξευρε, τὸ τὶ δὲ καὶ νὰ κάμῃ.
ἀλλ' ἀφ' οὗ ἔκλαυσε πικρῶς καιρίως ἐλυπήθη,
ἀνέστη εὐθὺς ὄρθιος κυρίου ἐδεήθη.
καὶ ταῦτα εἶπε πρὸς θεὸν μετὰ συντετριμμένης,
καρδίας του πρὸς κύριον καὶ τεταπεινωμένης.

Εὐχή.

ὦ μακρόθυμε θεέ μου·
πολυέλεε χριστέ μου.
ἐπουράνιε πατήρ μου,
ποιητά μου καὶ σωτήρ μου.
ἁμαρτάνων καθ' ἑκάστην,
παροργίζωσε τὸν πλάστην.
παραβαίνων ἐντολάς σου,
ἀθετῶ τὸ θέλημά σου.
διὸ ἐξ ἀνομιῶν μου,
καὶ τοῦ πλήθους τῶν κακῶν μου.
συνεχώρησας καῆναι,
τέφρα ὅλως γενηθῆναι.
τὸν πανθαύμαστον ναόν σου,
τὸν τῆς ἀναστάσεώς σου.
ἀπὸ τῶν ὑπεναντίων,
πίστεως καὶ πολεμίων.
σοὶ οὖν ταπεινῶς προστρέχω
ἄλλον γὰρ ἐκ σοῦ οὐκ ἔχω.
καὶ προβάλλομαι πρεσβείαν,
σὴν μητέρα παναγίαν.
οἴκτειρόν με ποιητά μου,
πάριδε τὰ πταίσματά μου,
εὐδοκῶν ἀνεγερθῆναι,
καὶ ἀνοικοδομηθῆναι.
ὡς καὶ πάλαι τὸν ναόν σου,
τὸν πανυπερσεβαστόν σου.
πάντα γὰρ ὦ ποιητά μου,
δυνατά σοι λυτρωτά μου.
ἵνα πάντες ἀνυμνῶμεν,
εὐχαρίστως προσκυνῶμεν.
σοῦ τὴν παντοδυναμίαν
ἄμετρόν σου εὐσπλαγχνίαν.
νῦν καὶ ἀεὶ,
καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν.

καὶ μετ' αὐτὴν τὴν προσευχὴν τὴν γέμουσαν δακρύων,
πέρνει εὐθὺς τὰ γράμματα ἅπτεται τῶν χωρίων.
καὶ πρῶτον σὴν πανέκλαμπρον κούρτηναὐτὸς πηγαίνει,
τὴν τῶν μουρούζιδων φημὶ πρῶτον σ' αὐτὴν ἐμβαίνει.
καὶ εἰς ταῖς ἄλλαις καθεξῆς κούρταις καὶ διηγεῖται,
τὰς τραγωδίας τοῦ ναοῦ ἐξ ὧν παρηγορεῖται.
ἡ μουρουζαία κούρτη δὲ, ἥν εἴθε περιέποι,
ὁ πολυέλεος θεὸς καὶ εἴθε περισκέποι.
μαθοῦσα ταῦτα τὰ δεινὰ καὶ πάντα ἐπιγνοῦσα,
εἰς ἄκρον ἐταράχθη μὲν πᾶσα δακρυῤῥοοῦσα.
τὸν δὲ μακαριώτατον κατέστησεν ἀνδρεῖον,
καὶ ἀπελθεῖν εἶπεν αὐτῷ εἰς τὸ πατριαρχεῖον.
ἵνα ἐκεῖ συνέλθωσιν ἅπαντες οἱ πρεσβῦται,
τοῦ γένους τε οἱ πρόκριτοι ἀρχιερεῖς καὶ θῦται.
[τοῦ γένους τε οἱ πρόκριτοι καὶ ἐσναφιῶν πρεσβῦται.]
ὁ οὖν μακαριώτατος ἐκεῖθεν κατεβαίνει,
τῷ παναγιωτάτῳ δὲ μηνύει καὶ πηγαίνει.
καθιστορεῖ τὰ τρέξαντα τὰς νέας δυστυχίας,
θρηνῶν ἀπαρηγόρητα μὲ πόνον τῆς καρδίας.

ὅστις καθὼς τὰ ἤκουσε καὶ ἐπληροφορήθη,
ἐδάκρυσεν ἐθρήνησεν εἰς ἄκρον ἐλυπήθη.
καὶ παρευθὺς ἐπρόσταξεν εἰδήσεις νὰ σταλθῶσι,
μικροὶ μεγάλοι τὴν ἑξῆς ὅλοι νὰ συναχθῶσι.
πρόκειται γὰρ ὑπόθεσις μεγάλη ὑπερτάτη,
πασῶν τῶν ὑποθέσεων ἡ ἀναγκαιοτάτη.
ἅπαντες οὖν συνήχθησαν ἀρχιερεῖς καὶ θῦται,
τοῦ γένους τε οἱ πρόκριτοι καὶ ἐσναφιῶν πρεσβῦται.
τοιαύτη δὲ συνέλευσις ποτὲ δὲν εἶχε γένει,
ἀλλ' οὔτε ἄλλοτε Θεὲ ποτέ μου νὰ μὴν γένει.
ἦν δὲ παναγιώτατος τότ' ὁ ἐκ μουδανίων.
φημὶ ὁ κὺρ καλλίνικος θαυμάσιος τὸν βίον.
πρωτόθρονος δ' ἐτύγχανε τότε καὶ Καισαρείας,
ὁ κύριος φιλόθεος πάσης καππαδοκίας.
ἐφέσου διονύσιος ὁ ἀπὸ βυζαντίου,
ἡράκλειαν δ' ἐστόλιζαν τὰ ἔργα μελετίου
κυζίκου ὁ μακάριος, καὶ ὁ νικομηδείας,
κύριος ἀθανάσιος ὅλοι ψυχῆς ἀνδρείας.
νικαίας ὁ κὺρ δανιὴλ, χάλκης ἱερεμίας,
δέρκων ὁ κὺρ γρηγόριος πάντες σειρᾶς ἁγίας.
ὁ κύριος γερασιμος ὁ ἐκ τῆς νήσου κρήτης,
θεσσαλονίκης οὗτος ἦν τότε μητροπολίτης.
ὁ κύριος μελέτιος ἦν νεοκαισαρείας,
καὶ ἰκονίου κύριλλος ὁ χρύσανθος βερροίας.
ὁ ἀθηνῶν γρηγόριος ἐκ δὲ τῆς χερσονήσου,
δράμας ἦν τότε ἰωσὴρ ὁ ἐκ τῆς πελοποννήσου.
ὁ δὲ ἰωαννίκιος ἀγκύρας ἦν ἐκ χίου,
τοῦ προϊλάβου ὄντος δὲ κυρίου παρθενίου.
ὁ κύριος νεόφυτος ἦν τότε μαρωνείας,
ἔχοντες ζῆλον σύμπαντες μετὰ θεοσεβείας.
ὁ νικηφόρος ἴμπρου ἦν, ἀλλὰ καὶ ἐλασσῶνος,
ὁ κὺρ ἰωαννίκιος ἦν τελευταῖος μόνος.
τοὺς συνελθόντας δ' ἄρχοντας καὶ γένους τοὺς προκρίτους,
δὲν σημειῶ ὑπάρχοντας ὄντως δυσαριθμήτους.
ἀφοῦ λοιπὸν συνήχθησαν εἰς μέσον ἐπροβλήθη,
πυρκαϊᾶς ἡ εἴδησις καὶ ἐκοινολογήθη.
μαθόντες δὲ οἱ σύμπαντες τὴν πάντολμον κακίαν,
τὴν ὀλεθρίαν συμφορὰν τὴν τόσην τε ζημίαν·
ὅλοι πικρῶς κατέκλαυσαν ὅλοι ἀναστενάξαν,
μετὰ κλαυθμοῦ ὀδυνηρῶς ἅπαντες ἐφωνάξαν.
τῶν εὐσεβῶν πάντων ἡμῶν κλέος καὶ καύχημά μας,
εἶναι ἡ ἱεροσταλὴμ σεπτὸν προσκύνημά μας.
ὁ κύριός μας ἐξ ἁγνῆς ἐν ταύτῃ ἐσαρκώθη,
καὶ τὰ φρικτὰ ὑπέμεινε πάθη καὶ ἐσταυρώθη.
τὸ σῶμά του τὸ ἄχραντον ἐκεῖ τάφῳ ἐτέθη,
καὶ ἐκ τοῦ τάφου ὡς θεὸς τριήμερος ἠγέρθη.
ἐκεῖθεν εἰς τοὺς οὐρανοὺς ἀνῆλθεν ἐν εἰρήνῃ,
ἐκεῖ πάλιν ἐλεύσεται τὸν κόσμον ἵνα κρίνῃ.
ἐκεῖ πνεῦμα παράκλητον ἐπὶ τοὺς ἀποστόλους,
κατῆλθε καὶ ἐρώτισε μικροὺς μεγάλους ὅλους.
ἐκεῖθεν ἐξελήλυθεν ὁ νόμος τοῦ κυρίου,
καὶ κήρυγμα τῆς χάριτος τὸ τοῦ εὐαγγελίου.
ἐκεῖθεν πνευματεμφόρος χορὸς τῶν ἀποστόλων,
ἐξῆλθε καὶ ἐφώτισε τὰς διανοίας ὅλων.
ἐκεῖ ὁ τάφος τῆς μητρὸς κυρίου τοῦ χριστοῦ μας,
τοῦ ἀρχιθύτου ἰησοῦ ποιμένος τοῦ καλοῦ μας.
λοιπὸν δὲν ὑποφέρομεν νὰ μένῃ χαλασμένος,
ὁ πάνσεπτος οὗτος ναὸς καὶ κατηδαφισμένος.
ἀλλὰ πάντες συντρέχομεν πάντες συμβοηθοῦμεν,
καὶ τὴν περιουσίαν μας ὅλην σχεδὸν πωλοῦμεν.
κ' ἐλπίζομεν εἰς τὸν θεὸν νὰ μᾶς παρηγορήσῃ,
πάντα ὡς παντοδύναμος νὰ τὰ διευθετήσῃ
καὶ πάλιν στὴν ἀρχαίαν του στάσιν νὰ τὸν ἰδῶμεν,
καὶ εἰς τὴν πρώτην καλλονὴν, καὶ πάντες νὰ χαρῶμεν.
ἀπὸ τοῦ γένους οὖν κοινὴ ἀναφορὰ γραφείτω,
καὶ εἰς τὴν πόρταν δεβλετιοῦ τὴν ὑψηλὴν δοθείτω.
ἔπειτα καὶ ἐπίτροποι πρέπει νὰ ψηφισθῶσι,
συνοδικῶς καὶ γενικῶς πρέπει νὰ ἐκλεχθῶσι.
ἡ γὰρ μακαριότης του μόνος του δὲν ἀντέχει,
καὶ ἐπιτρόπους βοηθοὺς εἰς ταῦτα ἂν δὲν ἔχῃ.
πρὸς τούτοις δὲ καὶ γράμματα ἀνάγκη νὰ γραφῶσι
ἐγκύκλια συνοδικὰ παντοῦ ν' ἀποσταλθῶσι,
ἐμφαντικὰ δηλωτικὰ πυρκαϊᾶς τοῦ θείου,
ναοῦ τῆς ἀναστάσεως τοῦ ἰησοῦ κυρίου.
καὶ ἔξαρχοι ὡσαύτως δὲ νὰ ἀποφασισθῶσιν,
στὸ μεμαλῆκι μαχρουσὲ σὺν τούτοις νὰ σταλθῶσιν.
αὐτὰ οὖν ἀπεφάσισαν καὶ ἔβαλον εἰς πρᾶξιν,
τὸ γένος ἅπαν γενικῶς ἀμέσως κατὰ τάξιν.
καὶ πρῶτον ἡ ἀναφορὰ τοῦ γένους συνετέθη,
καὶ εἰς τὴν πόρταν δεβλετιοῦ ἐμμέσως ἀνηνέχθη.
ἦν δεβλετίου δ' ἑρμηνεὺς δημήτριος ὁ μέγας,
λέγω μουρούζης πεϊζαδὲς οὗ ὅμοιος κανένας.
ἐκ τῆς λαμπρᾶς φημὶ σειρᾶς τῶν πάνυ μουρουζαίων,
οὓς πᾶσα γλῶσσα εὐφημεῖ ἑλλήνων εὐρωπαίων.
μ' ὅλον ὁποῦ ἀδύνατον τινὰς νὰ ἠμπορέσῃ,
Νὰ ἀριθμήσῃ τὰ καλὰ καὶ νὰ τοὺς ἐπαινέσῃ.
καὶ τοῦτο ἅπας βεβαιοῖ καθότι ἐπειράθη,
ὀλίγων ἢ πολλῶν καλῶν ὁπόταν ἐχρειάσθη.
κἂν γλῶσσα δημοσθένειος, κάλαμος θουκυδίδου,
κἂν νοῦς μεγάλος καὶ πολὺς ὥσπερ τοῦ ἀρχιμήδου
θελήσῃ τι γιὰ νὰ εἰπῇ τῶν τούτων ἐγκωμίων,
συστέλλεται καὶ σιωπᾶ ὡς εἷς τῶν ἀναξίων.
θεὸς τοίνυν ἀμείψαιτο τούτους τῆς προθυμίας,
μετόχους ποιησάμενος καὶ ἄνω βασιλείας.
οὗτος οὖν ὁ δημήτριος μετὰ τοῦ ὑπερτάτου
γιουσοὺφ πασᾶ ἐκστράτευσεν ὄντος τότε ὑπάτου.
ἀλλ' ἂν καὶ ὁ γιουσοὺφ πασᾶς τὸν εἶχ' ἐκεῖ μαζί του,
ἀλλὰ κ' ἐκεῖθεν ἔθυε σχεδὸν καὶ τὴν ζωήν του.
ἐδῶ δὲ εἰς τὴν ὑψηλὴν πόρταν τοῦ δεβλετίου,
τὸν τόπον τὸν πανέκλαμπρον ἐπέχων δημητρίου,
σπαθάρης ὁ πιπίκας ἦν καὶ οὗτος ζῆλον ἔχων,
ὡς δραγουμάνος καὶ κλεινοῦ τὸν τόπον ὡς ἐπέχων.
φιλότιμος καὶ θερμουργὸς καὶ εὐλαβὴς ἦν ἄκρως,

ἐπαίνους τούτους σιωπῶ δὲν διηγοῦμαι εἰς μάκρος,
ἐδόθη οὖν στὴν ὑψηλὴν πόρταν τὸ ἀρζουχάλι,
δι' οὗ καὶ ἀνεφέρομεν τὸ ἄθλιόν μας χάλι.
κατόπιν δὲ ἀπόδειξες συνοδικὰ γραφθῆκαν,
πρῶτον εἰς βασιλεύουσαν αὐταὶ ἐδιαβασθῆκαν.
ἔπειτα καὶ ἐπίτροποι κοινῶς ἐψηφισθῆκαν,
τὸν ἀριθμὸν δεκαοκτὼ καὶ ἐδιορισθῆκαν.
τῷ ὄντι ὑποκείμενα ἄξια τιμημένα,
ὧν τὰ ὀνόματα εἰσὶ τὰ κάτω γεγραμμένα.
γεώργιος ὁ φενερλῆς θοδόσης τζικαλιώτης,
ὁ γεωργάκης ὁ τζηρὰς καὶ οὗτος εἶναι χιότης.
χατζῆ κῶνστα γεώργιος, γιωργάκαγας σελβίκη,
σὺν ἅμα τῶν σαῤῥάφιδων ἰγὶτ πασῆ λαμπίκη.
χριστόδουλος τερτζίπασης ὁ σανταλτζῆς ἀνέστης,
ἂν σφάλλω δὲ εἰς τὴν σειρὰν ἐγὼ δὲν εἶμαι πταί-
[στης.
γιαννάκης ὁ καμπούρογλους, πακάλης ὁ ῥιζάκης,
ὁ χατζῆ σάββας ἀπατζῆς, κάπηλας στεφανάκης
ὁ ἀρχιτέκτων κομνηνὸς κὶ' ὁ χατζῆ κωνσταντῖνος
κερεστεζῆς χατζῆ κοσμὰς λεγόμενος ναρῖνος.
ὁ ἰωάννης δεμερτζῆς γιάννης μυτιληναῖος,
ὁ κὺρ χατζῆ δὲ πανανὸς ἔμεινʼ ὁ τελευταῖος.
τούτους τὸ γένος ἔκλεξε διώρισ' ἐπιτρόπους,
οἵτινες κ' ἐδοκίμασαν πολλοὺς κινδύνους κόπους.
ὧν ὁ πανάγαθος θεὸς τοὺς ν' ἀνταμείψῃ,
ἡ χάρις του οὐδέποτε ἐκ τούτων νὰ μὴν λείψῃ
τῆς βασιλείας οὐρανῶν μέτοχοι νὰ γενῶσι,
αὐτοὶ καὶ πάντες οἱ λοιποὶ ὅσοι συμβοηθῶσι.
αὐτοὺς οὖν ἂς ἀφήσωμεν δουλιαῖς τους νὰ κοιτάξουν,
κατὰ τὴν προθυμίαν τους εἰς τ'ἄλλα νὰ σπουδάξουν.
κι' ἂς πάγωμεν στὴν ὑψηλὴν πόρταν τοῦ δεβλετίου,
διὰ νὰ μάθωμεν ἐκεῖ περὶ τοῦ μαγζαρίου.
ὁποῦ πληροφορήθημεν μὲ μέσον τῶν γνωστῶν μας,
τῶν πανεκλάμπρων δὲ φημὶ καὶ ὑπερασπιστῶν μας.
τεχζῆλι ὅτι ἔγινεν στὸ κράτος βασιλείας,
καὶ χάτι ἐτραβίχθηκε σ' αὐτὸ ἐπ' ἀληθείας.
ὦ μήνυμα χαροποιὸν, ὦ καλὴ ἀγγελία.
ὦ εὐφροσύνη ὦ χαρὰ, ὦ ἄκρα θυμηδία.
ἅπαντες οὖν ἐχάρημεν δεήθημεν κυρίου,
ὑπὲρ τοῦ ἄνακτος ἡμῶν ὄντος πολυχρονίου.
καὶ ὑπὲρ τῶν λοιπῶν ἡμῶν τῶν ὧδε ἐνδημούντων,
ῥιτζάλιδων καὶ αὐθεντῶν καὶ τῶν ἀποδημούντων.
ἐγράφη οὖν ὁ ὁρισμὸς ἐμφαντικὸς ἀδείας,
μόν' εἶχε μείνη ἀνοικτὸς τόπος μουπασιρείας.
διὰ νὰ διορίσωμεν ἄξιον μουπασίρη
ὄχι κἀνένα δόλιον ὕπουλον μουζεββίρη.
ἄξιος οὖν ἐπικριθεὶς εἰς πέτ ἀπτραχίμης,
ἐλμὰς πασαζαδὲ υἱὸς καλὸς καὶ μουλαῦμης.
αὐτὸς ἐδιωρίσθηκε εἰς τοῦτο τὸ χουζμέτι,
αὐτὸν καὶ ἀπεστείλαμεν μὲ τὸ μεμουριγέτι,
ὁ οὖν λαβὼν τὸν ὁρισμὸν μὲ ἄκραν θυμηδίαν,
ἀμέσως ἀνεχώρησε μᾶς ἄφησε ὑγίαν.
ἀφ' οὗ δ' ἐκεῖνος μίσευσε τῆς πόλεως δ' ἐξῆλθε,
εἰς τὸν μακαριώτατον ἄλλη φροντὶς ἐπῆλθε.
περὶ τοῦ κάλφα δηλ. καὶ τῶν λοιπῶν ὧν χρῆζει,
ἕνας τοιοῦτος θαυμαστὸς πνὰς πόσα κοστίζει.
κι' ἐν ᾧ μόνος ἐσκέπτετο ποῦν νὰ παρακαλέσῃ
ἀπὸ τοὺς ἀρχιτέκτονας ποῦον νὰ προσκαλέσῃ
ἰδοὺ ὁ κάλφας ἔρχεται στὴν μακαριότητά του,
καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ μ' ἄκραν πραότητά του,
ἐγὼ εἰπὼν δεσπότη μου ἐξ ὅλης μου καρδίας,
ἐξ ὅλης προαιρέσεως ἐξ ὅλης διανοίας.
νὰ πάγω ἀπεφάσισα καὶ νὰ ἐπιστατήσω,
εἰς τὸν πανάγιον ναὸν νὰ τὸν οἰκοδομήσω.
ταῦτα εἰπὼν καὶ ἀσπασθεὶς τοῦ μακαριωτάτου,
τὴν χεῖρα ἀνεχώρησεν εὐθὺς ἀπὸ κοντά του.
ποῖος δὲ φίλε ἄρα γε ἦν οὗτος ὁ γενναῖος;
ὁ ἀρχιτέκτων κομνηνὸς ἦν ὁ μιτυληναῖος.
ὁ δὲ μακαριώτατος ἐπλήσθη θυμηδίας,
καὶ τοῦτο εἶπε κύριε τῆς σῆς θείας προνοίας.
κ' εὐθὺς μαστόρους φρόντισε καὶ κερεστὲ καὶ ἄλλα,
ὅσα ἦν τόσε δυνατὸν μικρά τε καὶ μεγάλα.
ναυλώθη καὶ καράβιον μὲ τοῦ Θεοῦ τὴν χάρι,
καὶ πάντα τότε ἔλαβον τὸ δυνατὸν καράῤῥι.
εἶτα δὲ τὰ ἐγκύκλια γράμματα ἐγραφθῆκαν,
κι' ἀπ' τὸν μακαριώτατον ἔξαρχοι ψηφισθῆκαν.
κ' ἐπιστολὰς οἱ γέροντες τοὺς ἔδωκαν ἰδίας,
καὶ οὕτως ἀπεστάλησαν σ' ὅλας τὰς ἐπαρχίας.
ἀλλὰ θαῤῥεῖς πῶς μείναμεν ἀπὸ τῶν ἀρμενίων,
ἥσυχοι ἀνενόχλητοι ἐκ τούτων τῶν δολίων;
αὐτοὶ ὡς ἐμυρίσθηκαν πῶς πήραμεν φερμάνι,
ἀπ' τὸ κακόν τους ἔσκασαν δὲν εἶχον πιὰ δερμάνι.
γράφουν λοιπὸν ἀναφορὰν στὸ σκούταρι πηγαίνουν,
στὸ βασιλέα ἔμπροσθεν τολμοῦσι καὶ εὐγαίνουν.
ἄπειρον πλῆθος ἐξ αὐτῶν τὴν δίδουν καὶ βοοῦσι,
τὸ ἔλεος τοῦ κράτους του ζητοῦσι καὶ θρηνοῦσι.
ἀνήμερα τὴν ἔδωκαν τ' ἁγίου γεωργίου,
ἤτοι εἰς τὰς εἰκοσιτρεῖς μηνὸς τοῦ Ἀπριλλίου.
ἄναξ δ' ὁ δικαιότατος αὐτό τους τ' ἀρζουχάλι,
στὴν πόρταν κάμνει ἰχαλέ, κ' ἔξω εὐθὺς εὐγάλει.
κατὰ τὴν προσταγὴν λοιπὸν τότε τοῦ δεβλετίου,
καὶ κατὰ τὴν διάληψιν τούτου τ' ἀρζουχαλίου·
ἐγίνετο ἐξέτασις ἀπὸ τῶν καλεμίων,
ἀπὸ τοὺς κώδικας φημὶ περὶ τῶν καϊδίων·
λοιπὸν ἂς τοὺς ἀφήσωμεν κώδικας νὰ κοιτάζουν,
καὶ ὅλα τὰ καλέμια αὐτοὶ νὰ ἐξετάζουν·
ἡμεῖς δ' ἂς ξεκινήσωμεν κάλφαν καὶ τοὺς μαστόρους,
πάντας ἁγίους μετ' αὐτῶν ἂς κάμωμεν συμπόρους·
εἰς τοῦ μαΐου δὲ τὰς τρεῖς μίσευσαν κατ' εὐθεῖαν,
διὰ Ἱεροσόλυμα μὰς ἄφισαν ὑγείαν.
ὁ οὖν πανάγαθος θεὸς νὰ τοὺς κατευοδώσῃ,
ἐπίσης καὶ τὸν ἄνεμον οὔριον νὰ τοῖς δώσῃ.
ἀλλ' ἐπειδὴ ἀρμένιοι δὲν ἠμποροῦν νὰ εὕρουν,
κάϊδι εἰς τὰ καλέμια κι' ὅλο ἕνα γυρεύουν·

στὴν Ἱερουσαλὴμ ἀπέλθωμεν νὰ πληροφορηθῶμεν,
ὁ μουπασίρης ἔφθασεν ἢ ὄχι νὰ ἰδῶμεν.
ἐκεῖ λοιπὸν μανθάνομεν πῶς ἔφθασε στὸ κάϊφα,
ἔπειτα ἐκατήντησεν ἐκεῖθεν εἰς τὸ γιάφα.
κ' ἐκεῖ δὲν κάθησε πολλὰς δύο μόνον ἡμέρας,
κ' ἔτρεχε στὸ ποθούμενον νὰ ἐπιθέσῃ πέρας.
φθάσας δ' αὐτὸς κι' οἱ μετ' αὐτοῦ τῇ ἑ τοῦ μαΐου
ἅπαντες ἐξεπέζευσαν ἐν τῷ πατριαρχείου.
συνοδοιπόρος μετ' αὐτοῦ ἦν κι' ὁ ἀρχιμανδρίτης,
Ἰωακεὶμ ὁ κύπριος ὁ ἁγιοταφίτης.
ὃς προλαβόντως ἔφερε τὰς νέας ἀγγελίας,
πυρκαϊᾶς τῆς τοῦ ναοῦ λέγω τὰς ὀλεθρίας.
πάραυτα ἡτοιμάσθη δὲ διὰ τὸν μουπασίρη,
κονάκι πολλὰ εὔμορφον κοντὰ στὸ μοναστῆρι.
ὅπου ἐπῆγαν πρὸς αὐτὸν ὅλοι οἱ οὐλαμάδες,
διὰ τὸ καλῶς ὥρισε, καὶ ὅλοι οἱ ἀγάδες.
ὕστερον δὲ ἀπὸ αὐτοὺς καὶ οἱ φραγκοπατέροι,
κατόπιν ἀπὸ τούτους δὲ, κ' οἱ ἄρμενοτερτέροι.
ἔκαμεν ὕστερον κι' αὐτὸς τὴν κόντρα βήζιτά του,
πρὸς οὓς καὶ ἂν ὑπήγασι πρῶτον αὐτοὶ κοντά του
ἀλλ' ἐπειδὴ οἱ ἐντόπιοι διὰ τὸν πηγαιμόν του,
δὲν ἔμαθον παρ' οὐδενὸς τὸν καθ' αὐτὸ σκοπόν του
τὶ ἀπευκταῖον καὶ κακὸν φοβούμενοι μὴν πάθουν,
μὲ τρόπον ἐπιτήδειον ῥωτοῦν διὰ νὰ μάθουν.
τοῦ ἐρχομοῦ του τὸν σκοπὸν τὴν καθ' αὐτὸ αἰτίαν,
ὁ δὲ τοὺς καθιστόρησε μ' ἄκραν ἀδολεσχίαν
μεεμούρης πῶς ἐστάλθηκεν ἐκ μέρους δεβλετίου,
γιὰ τῶν ῥωμαίων τὸν πινᾶν, ναζίρης τοῦ γιαπίου.
καὶ τῶν ῥωμαίων μοναχὰ τὰ μέρη θέλει κτίσει,
εἰς ταῦτα ἔχει προσταγὴν γιὰ νὰ ἐπιστατήσῃ.
καὶ ἔτζι πληροφόρησε τοὺς τούρκους καὶ τὰ γένη,
καὶ νέον μουλλᾶν πρόσμεναν ἰτζρὰς διὰ νὰ γένῃ.
νὰ διαβασθῇ στὸν μεχκεμὲ νὰ γένῃ κιραάτι,
τὸ ὑψηλώνυμον αὐτὸ τοῦ βασιλέως χάτι.
οἱ οὖν κακοαρμένιοι μετὰ τῶν φράγκων ἅμα,
ὑπώπτευσαν καὶ ἔλεγον τί εἶν' αὐτὸ τὸ δρᾶμα;
τὰ τῶν ῥωμαίων παρευθὺς ὅλα διενεργοῦνται,
οἱ ἐδικοί μας οἱ καλοὶ φαίνεται πῶς κοιμοῦνται.
ὁ μουπασίρης τῶν γραικῶν ἔφθασε παρὰ χρῆμα,
οἱ ἐδικοί μας καθ' ὁδὸν μὴν πέθαναν; ἄχ κρίμα.
μὰ γιατὶ δὲν στάλθηκε τριῶν τῇ ὁμονοίᾳ,
εἷς μουπασίρης, ἀλλὰ τρεῖς; φαίνετ' ἀσυμφωνία.
ἡμεῖς δ' αὐτοὺς ἐάσαντες κατέλθωμεν στὸ γιάφα,
ἂν φαίνωνται καράβια νὰ διοῦμ' ἀπὸ τὸ κάϊφα.
δύω καράβια φάνηκαν ἕνα κατόπι τ' ἄλλο,
τὸ ἕνα μὲν μικρότερον τὸ ἄλλο δὲ μεγάλο.
αὐτὰ ἦλθαν κι' ἄραξαν στὴν πιάτζα στὸ Ἰάφφα,
τὸ ἕνα ἦτον τοῦ μουλλᾶ, τὸ ἄλλο δὲ τοῦ κάλφα.
εἶχε δὲ τότ' ὁ μάϊος εἴκοσι πρὸς τοῖς ἕξη,
εἰς τούτων τὴν ὑπάντησιν πολλοὶ εἶχον συντρέξει.
κι' ἀπὸ τὸ γιάφα μετὰ τρεῖς ἡμέρας οὗτοι βγαίνουν,
κ' εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα ὀγλίγωρα προφθαίνουν
ἀφοῦ δ' ἐπέρασαν αἱ τρεῖς ἡμέραι πηγαιμοῦ των,
καὶ ἔπαυσαν τὰ πατιρδιὰ τὰ τοῦ χαιρετισμοῦ των
διεμηνύθη ὁ μουλλὰς περὶ τοῦ φερμανίου,
τοῦ ὁρισμοῦ βασιλικοῦ καὶ τοῦ χατσεριφίου.
αὐτὸς δὲ ὁ καλὸς μουλλὰς ὢν προερμηνευμένος,
ἀμέσως γὰρ τὸν δίδαξεν ὁ τρισκαταραμένος,
χασὰν ἐφέντης ὁ μουφτὴς κι' οἱ ἄλλοι ὁπαδοί του,
γιὰ νὰ βαστάξῃ τὸ βαρὺ, κι' αὐτοὶ εἶναι μαζύ του.
καὶ ἂν δὲν πάρῃ ἑκατὸν πουγγιὰ νὰ μὴν ἐνδώσῃ,
οὐδὲ τὸν ὁρισμὸν αὐτὸν νὰ στέρξῃ ν' ἀναγνώσῃ.
αὐτὰ οὖν μᾶς ἐμήνυσε κατὰ τὴν ὁδηγίαν,
ὁ κιριμλὴς νέος μουλλὰς καὶ τὴν διδασκαλίαν.
μ' ὅλις δ' ἐκαταπίσθηκεν ὕστερον μετὰ βίας,
καὶ ἔστερξεν ὁ μαθητὴς εἰς τὰ ἐξ ἡμισείας.
ὁ δὲ διδάσκαλος μουφτὴς δὲν στέργει στὰ πενῆντα,
ἀλλὰ μᾶς πῆρε στανικῶς πέντε καὶ ἑβδομῆντα.
ξεχωριστὰ οἱ ἄλλοι δὲ ἀγάδες οὐλαμάδες,
καὶ οἱ λοιποὶ ἐντόπιοι, ῥωτὰς γιὰ τοὺς πασάδες;
ὁ τοῦ σαμίου μὲν πασᾶς μᾶς πῆρε τετρακόσια,
ὁ τῆς πτολεμαΐδος δὲ μᾶς πῆρε τριακόσια.
ἔγινεν οὖν συνέλευσις ὅλων τῶν οὐλαμάδων,
μέσα εἰς τὸν μεχκιεμὲν καὶ ὅλων τῶν ἀγάδων.
κ' ἐδιαβάσθη ἡ προσταγὴ ὁ ὁρισμὸς τὸ χάτι,
κ' ὅλοι ὁμοῦ ξεφώνησαν ἔχομεν ἰταάτι.
πλὴν σήμερον δὲν γίνετε νὰ κάμωμεν τὸ κιέσφι,
γιατὶ ἡ ὥρα πέρασε δὲν ἔχομεν καὶ κιέφι.
καὶ τὴν ἑξῆς κατέγραψαν ὅλα τὰ κρημνισθέντα,
μέρη ναοῦ τοῦ καμαμὲ καὶ τὰ πυροληθέντα.
οἱ φράγκοι δὲ κι' ἀρμένιοι ἄρχησαν νὰ φωνάζουν,
δὲν θέλομεν νὰ γράψετε τὰ μέρη μας νὰ κράζουν.
τί ἔχουν ἀπ' τοὺς τόπους νὰ κάμουν οἱ ῥωμαῖοι;
ἡμεῖς ὁρίζομεν αὐτοὺς φράγκοι καὶ ἀρμεναῖοι,
δὲν εἶναι μόνον ὁ ναὸς γραικῶν στὴν ἐξουσίαν,
κ' ἡμεῖς ὁρίζομεν σ' αὐτὸν ἔχομεν συντροφίαν.
ἀφοῦ οὖν κατεγράφησαν πάρθησαν στὸ κονδῆλι,
ὅλα τὰ μέρη τοῦ ναοῦ καὶ ἔγεινε τατῆλι.
ἐγράφη ὁ μουρασελὲς ἡ ἄδεια ἐδόθη,
καὶ πρῶτον ἡ ἐξώπορτα ἡ δίπτυχος καρφώθη.
εἶχε δὲ ὁ Ἰούλιος τότε δεκαεννέα,
ὡς' ἔχομεν ἀπ' τὴν φωτιὰν διακόσιες τρεῖς κ' ἑνέα.
καὶ μεθ' ἡμέρας ἔπειτα ἔφθασ' ὁ σιλικτάρης,
τῆς Δαμασκοῦ ἀποσταλεὶς γιουσοὺφ πασᾶ σπα-
[θάρης.
ὃς ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ μπουγιουρουλδὶ ἀδείας,
χουζμέτι ἔχων καὶ αὐτὸς ἄλλης μουπασιρείας.
πάραυτα ἡτοιμάσθη δὲ κονάκι πάλιν ἄλλο,
καὶ δι' αὐτὸν εὐρύχωρον εὔμορφο καὶ μεγάλο.
ἀφοῦ δ' ἡ πόρτα βάλθηκεν ἡ δίπτυχος ἁγία,
ἄρχιζαν νὰ κουρδίζωσι μαστόροι σκαλωσία.
διὰ ν' ἀρχίσουν ἀπ' ἐκεῖ κτίζωντας νὰ πηγαίνουν,
ἀπ' ἔξω στὰ ἐνδότερα. Ἰδὲ πλὴν τί παθαίνουν.

(Ἕπεται τὸ τέλος.)

ΤΑΜΑΝΗ.

Διήγημα ῥωσικόν.

(Συνέχ. Ἴδε φυλλάδ. 298, 299, 300 καὶ 392.)

Εἰσαγωγή.

Ἔμαθα πρὸ μικροῦ ὅτι ὁ Πέσοριν ἀπέθανεν ἐπανελθὼν ἀπὸ τὴν Περσίαν· χαίρω δὲ διὰ τοῦτο διότι ἀποκτῶ τὸ δικαίωμα νὰ τυπώσω τὰ ὑπομνήματά του, καὶ νὰ στολίσω μὲ τὸ ὄνομά μου ἔργον ξένον. Εὔχομαι πρὸς Θεὸν νὰ μή με τιμωρήσωσιν οἱ ἀναγνῶσταί μου διὰ τὸ ἀθῶον τοῦτο ψεῦδος. Ἀνάγκη ἐν τοσούτῳ νὰ ἐξηγήσω τοὺς λόγους δι' οὓς δημοσιεύω τὰ μυστικὰ ἀνθρώπου τὸν ὁποῖον δὲν ἐγνώρισα. Ἂν ἤμην φίλος του, τὸ πρᾶγμα θὰ ἦτο φυσικόν· ὅλοι ἐννοοῦσι τὴν ἀδιακρισίαν τῶν ἀληθινῶν φίλων· ἐγὼ ὅμως ἅπαξ μόνον τὸν εἶδα. Δὲν ἔχω ἄρα τὸ ἀνεξήγητον ἐκεῖνο μῖσος τὸ κρυπτόμενον ὑπὸ τὴν προσωπίδα τῆς φιλίας, καὶ περιμένον τὸν θάνατον ἢ τὴν δυστυχίαν τοῦ φίλου ὅπως ἐξακοντίσῃ κατ' αὐτοῦ βέλη, συμβουλὰς, χλευασμοὺς καὶ παρηγορίας.

Ἀναγινώσκων τὰ ὑπομνήματα ταῦτα, πείθομαι περὶ τῆς εἰλικρινείας ἐκείνου, ὅστις περιέγραψε μετὰ τοσαύτης παῤῥησίας τὰς ἀσθενείας καὶ τὰ ἐλαττώματά του, καὶ νομίζω ὅτι ἡ ἱστορία τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς εἶναι περιεργοτέρα τῆς ἱστορίας ὁλοκλήρου λαοῦ, ὅταν γράφεται ὑπὸ ἀνθρώπου συνετοῦ καὶ ἔχοντος πεῖραν τῶν ἐγκοσμίων, ἄνευ τοῦ ματαίου σκοποῦ τοῦ νὰ ἑλκύσῃ τὸν θαυμασμὸν ἢ τὴν συμπάθειαν. Αἱ *ἐξομολογήσεις* τοῦ Ῥουσῶ ἔχουσι τὸ ἐλάττωμα ὅτι ἀνεγίνωσκεν αὐτὰς εἰς τοὺς φίλους του.

Ὅθεν μόνη ἐπιθυμία τοῦ νὰ γίνω ἀρεστὸς καὶ ὠφέλιμος μὲ παρακινεῖ νὰ ἐκδώσω τὰ ἀποσπάσματα τοῦ ἡμερολογίου, τὸ ὁποῖον περιῆλθε κατὰ τύχην εἰς χεῖράς μου. Ἂν καὶ ἤλλαξα ὅλα τὰ κύρια ὀνόματα, οἱ ἐνεχόμενοι ὅμως θ' ἀναγνωρίσωσιν ἑαυτοὺς, καὶ ἴσως θὰ εὕρωσι καὶ εὐλογοφανῆ δικαιολογήματα πολλῶν πράξεων, αἵτινες κακῶς ἐννοηθεῖσαι ἠρέθισαν αὐτοὺς κατ' ἀνθρώπου, οὗτινος τὸ ὄνομα εἶναι μάταιος ἦχος. Συγχωροῦμεν σχεδὸν πάντοτε ὅ,τι ἐννοοῦμεν καλῶς.

Ἐκδίδω ἐνταῦθα ὅ,τι ἀνάγεται εἰς τὴν ἐν Καυκάσῳ διατριβὴν τοῦ Πέσοριν. Ἔχω ἀνὰ χεῖρας χειρόγραφον ἐν ᾧ διηγεῖται ὅλον τὸν βίον του. Καὶ θὰ δημοσιεύσω μὲν ἄλλοτε αὐτὸ, σήμερον ὅμως, διὰ πολλοὺς λόγους, δὲν ἀναλαμβάνω τοιαύτην εὐθύνην.

Ἡ Ταμάνη εἶναι ἡ ἀσχημοτέρα ὅλων τῶν παραλίων πόλεων τῆς Ῥωσίας· παρ' ὀλίγον ἐλιμοκτονούμην ἐκεῖ, καὶ τὸ χειρότερον, παρ' ὀλίγον ἐπνιγόμην. Εἶχα φθάσει τὴν νύκτα μεταξὺ βαθυτάτου σκότους, καὶ ὁ ἀμαξηλάτης ἐστάθη ἔμπροσθεν τῆς μόνης πετρίνης οἰκίας τῆς οὔσης εἰς τὴν πόλιν. Ὁ σκοπὸς, ἀκούσας τὸν ἦχον τοῦ κώδωνος τῶν ἵππων, ἠρώτησε μὲ φωνὴν ἀγρίαν Κοζάκου· «τίς εἶ,» Ἐλθόντος δὲ τοῦ ὑπαξιωματικοῦ εἶπα εἰς αὐτὸν ὅτι ἤμην ἀξιωματικὸς, καὶ ὅτι εἶχα ἀνάγκην καταλύματος. Δεκανεύς τις μὲ περιέφερεν εἰς τὴν πόλιν, ἀλλ' ὅπου καὶ ἂν ἠρωτήσαμεν ἀπεκρίνοντο· «Δὲν ἔχει τόπον.» Ὁ καιρὸς ἦτο κατάψυχρος, πρὸ τριῶν νυκτῶν δὲν εἶχα κοιμηθῆ, καὶ ἤμην κεκοπιακώς. Ὀργισθεὶς λοιπὸν ἀνέκραξα·

— Φέρε με, ἄθλιε, ὅπου καὶ ἂν ἦναι, ἔστω καὶ εἰς τὴν κόλασιν.

— Μένει ἕνα κατάλυμα, ἀπεκρίθη ὁ δεκανεὺς, ἀκατάλληλον ὅμως διὰ σᾶς, διότι δὲν εἶναι *καθαρόν*.

Ἐγὼ δὲ, χωρὶς νὰ ἐννοήσω τὴν σημασίαν τῆς τελευταίας λέξεως, τὸν διέταξα νὰ προχωρήσῃ, καὶ ἀφοῦ ἐγυρίσαμεν πολλὴν ὥραν εἰς δρόμους ῥυπαρωτάτους, ἐφθάσαμεν εἰς μικρὰν καλύβην πλησίον τῆς θαλάσσης.

Ἡ πανσέληνος ἐφώτιζε τὴν στέγην καὶ τοὺς τοίχους τῆς νέας μου κατοικίας. Εἰς τὴν αὐλὴν ὑπῆρχε καὶ δευτέρα καλύβη μικροτέρα τῆς πρώτης καὶ πεπαλαιωμένη, περικυκλωμένη ἀπὸ τοῖχον ἐκ χαλίκων. Ἡ παραλία εἰς τὴν ὁποίαν ἐπατάγουν ἀδιακόπως τὰ κύματα, ἔφθανεν ἕως εἰς τὴν καλύβην. Ἐπειδὴ δὲ ἡ σελήνη ἐφώτιζε τὸ τεταραγμένον στοιχεῖον, εἶδα δύο πλοῖα, τῶν ὁποίων οἱ ἱστοὶ ἐφαίνοντο ὡς ὕφασμα ἀράχνης. Ἰδοὺ πλοῖα, εἶπα κατ' ἐμαυτόν· αὔριον θ' ἀναχωρήσω εἰς Γελεντζίκ.

Προστάξας τὸν Κοζάκον μου ν' ἀποφορτίσῃ τὸ δισάκκιόν μου καὶ ν' ἀποπέμψῃ τὸν ἡνίοχον, ἐκάλεσα τὸν οἰκοδεσπότην· ἀλλ' οὔτε φωνὴ οὔτε ἀκρόασις ἔκρουσα τὴν θύραν, ἀλλ' ἡ αὐτὴ σιωπή. Τέλος πάντων ἐφάνη παιδίον δεκατετραετὲς περίπου, τὸ ὁποῖον ἦλθε πρὸς ἐμὲ σχεδὸν ἕρπον.

— Ποῦ εἶναι ὁ οἰκοδεσπότης;

— Δὲν ὑπάρχει οἰκοδεσπότης.

— Πῶς δὲν ὑπάρχει;

— Δὲν ὑπάρχει.

— Καὶ ἡ οἰκοδέσποινα;

— Εἶναι εἰς τὸ χωρίον.

— Καὶ τίς θὰ μὲ ἀνοίξῃ; ἠρώτησα λακτίσας τὴν θύραν.

Ἡ θύρα ἠνοίγη μόνη, καὶ πνοὴ ὑγρὰ ἐξῆλθεν ἀπὸ τὴν καλύβην. Ἀνάψας θρυαλίδα, τὴν ἐπλησίασα εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ παιδίου, καὶ εἶδον ὅτι εἶχε καταλεύκους τοὺς ὀφθαλμούς· ἦτο ἐκ γενετῆς τυφλόν. Ἐπειδὴ δὲ ἵστατο ἀκίνητον ἐνώπιόν μου, παρετήρησα τοὺς χαρακτῆράς του.

Ὀφείλω ἐν πρώτοις νὰ ὁμολογήσω ὅτι ἔχω προλήψεις κατὰ τῶν τυφλῶν, τῶν ἑτεροφθάλμων, τῶν

ἀλάλων, τῶν κωφῶν, τῶν χωλῶν, τῶν ἀναπήρων, τῶν κυφῶν καὶ τῶν τοιούτων· διότι πιστεύω ὅτι ὑπάρχει ἀναλογία τις τοῦ ἐξωτερικοῦ πρὸς τὸν νοῦν, καὶ ὅτι αἱ σωματικαὶ ἐλλείψεις ὑποδεικνύουσι τὴν ἔλλειψίν τινος αἰσθήματος.

Παρετήρησα λοιπὸν καλῶς τὸ πρόσωπον τοῦ τυφλοῦ· ἀλλὰ τί δύναταί τις νὰ συμπεράνῃ ἀπὸ πρόσωπον ἐστερημένον ὀφθαλμῶν; τὸ ἠτένιζα πρὸ πολλοῦ μὲ οἶκτον, ὅτε αἴφνης μόλις διακριθὲν μειδίαμα διέσχισε δυσαρέστως τὰ λεπτὰ χείλη του· ὑπέθεσα λοιπὸν ὅτι δὲν ἦτο τυφλὸν ὅσον ἐφαίνετο.

— Εἶσαι υἱὸς τῆς οἰκοδεσποίνης; ἠρώτησα.

— Ὄχι.

— Ὀρφανός· πτωχός.

— Ἡ οἰκοδέσποινα ἔχει παιδία;

— Ὄχι· εἶχε μίαν κόρην, πλὴν ἔφυγε μὲ ἕνα Τάταρον.

— Τί Τάταρον;

— Ὁ διάβολος τὸ ἠξεύρει. Τάταρον ἀπὸ τὴν Κριμαίαν, ναύτην ἀπὸ τὸ Γκέρζι.

Εἰσελθὼν εἰς τὴν καλύβην εἶδα ὅτι ὅλα τὰ σκεύη ἦσαν δύο καθίσματα, μία τράπεζα καὶ μέγα κάνηστρον πλησίον τῆς ἑστίας. Εἰς τὸν τοῖχον δὲν ἐκρέματο καμμία εἰκὼν, καὶ τοῦτο εἶναι κάκιστον σημεῖον. Ὁ ἄνεμος τῆς θαλάσσης εἰσήρχετο διὰ δέλου συντετριμμένου. Λαβὼν κηρίον ἀπὸ τὸ δισάκκιόν μου τὸ ἤναψα καὶ ἤρχισα νὰ τακτοποιῶ τὰ πράγματά μου. Ἀπέθεσα εἴς τινα γωνίαν τὸ ξίφος καὶ τὸ πυροβόλον μου, ἔθεσα ἐπὶ τῆς τραπέζης τὰ πιστόλιά μου καὶ ἐξήπλωσα τὸ μανδύαν μου ἐπὶ τοῦ καθίσματος. Ὁ Κοζάκος μου ἐξήπλωσε καὶ αὐτὸς τὸν ἐδικόν του ἐπὶ τοῦ ἄλλου, καὶ ἐντὸς δέκα λεπτῶν ἐῤῥόγχαζε. Τὸ κατ' ἐμὲ δὲν ἠδυνάμην νὰ κοιμηθῶ. Ἔβλεπα πάντοτε ὄρθιον ἐνώπιόν μου, μεταξὺ τοῦ σκότους, τὸ τυφλὸν παιδίον.

Ὁλόκληρον ὥραν, ἔμεινα εἰς τοιαύτην κατάστασιν. Ἡ σελήνη ἔφεγγε τὸ παράθυρον, καὶ αἱ ἀκτῖνές της ἔπαιζαν εἰς τὸ χῶμα τοῦ ἐδάφους τῆς καλύβης. Αἴφνης εἶδα σκιὰν ἀνθρώπου εἰς τὸ φωτιζόμενον μέρος, ἥτις παρῆλθεν ἐν τάχει καὶ ἐκρύβη. Δὲν ὑπέθετα ὅτι ἡ σκιὰ αὕτη θὰ ἐτόλμα νὰ διευθυνθῇ πρὸς τὴν παραλίαν, καὶ ὅμως δὲν ὑπῆρχεν ἄλλη ἔξοδος. Ἐσηκώθην, ἔβαλα τὸ ταταρικόν μου ἔνδυμα, ἀνέσυρα ἀπὸ τὴν ζώνην μου τὸ ἐγχειρίδιον καὶ ἐξῆλθα ἀπὸ τὴν καλύβην. Ἐξελθὼν δὲ ἀπήντησα τὸν τυφλόν. Ἐστηρίχθην ἐπὶ τῆς φραγῆς καὶ τὸν εἶδα διαβάντα πλησίον μου, μὲ προσοχὴν μὲν ἀλλὰ μὲ βῆμα εὐσταθές. Ἔφερε δὲ ὑπὸ τὴν μασχάλην πρᾶγμα ὁμοιάζον δέμα, καὶ στραφεὶς πρὸς τὴν παραλίαν, ἤρχισε νὰ καταβαίνῃ δι' ὁδοῦ στενῆς καὶ κατωφεροῦς.

— Φαίνεται, εἶπα κατ' ἐμαυτόν, ὅτι οἱ τυφλοὶ βλέπουν σήμερον καὶ οἱ βωβοὶ ὁμιλοῦν.

Καὶ παρηκολούθησα τὸ παιδίον μακρόθεν μὲν ἀλλὰ βλέπων πάντοτε αὐτό.

Ἡ σελήνη ἐκαλύφθη μετ' ὀλίγον ἀπὸ νέφη· ὁμίχλη λευκωπὴ ἀνυψώθη ἀπὸ τὴν θάλασσαν, καὶ μόλις διεκρίνετο ὁ φανὸς ὅστις ἐκρέματο εἰς τὴν πρύμναν πλοίου ἀγκυροβολημένου. Κύματα ὑψηλὰ καὶ ἀλλεπάλληλα προσέβαλλον τὸν αἰγιαλὸν καὶ ἔστιλβον ἀῤῥίζοντα. Ὅτε ἔφθασε κάτω ὁ τυφλὸς ἐστάθη, ἐστράφη πρὸς δεξιὰν, καὶ ἤρχισε νὰ προχωρῇ πατῶν τόσῳ πλησίον εἰς τὴν θάλασσαν, ὥστ' ἐνόμιζα ὅτι θὰ τὸν παρέσυρε τὸ κῦμα. Κρίνων δὲ ἀπὸ τὴν βεβαιότητα μὲ τὴν ὁποίαν ἐβάδιζεν, ὑπέθεσα ὅτι καὶ ἄλλοτε θὰ διῆλθεν ἀπὸ τὸ μέρος ἐκεῖνο. Ἐπὶ τέλους ἐστάθη καὶ ἀπέθεσε τὸ δέμα του. Ἐγὼ δὲ κρυβεὶς ὄπισθεν βράχου ὑπερτείνοντος μέχρι τῆς παραλίας παρετήρουν αὐτόν. Μετὰ μικρὸν λευχείμων τις ἄνθρωπος ἐπλησίασε τὸν τυφλὸν καὶ ἐκάθησε πλησίον του. Ὁ ἄνεμος ἔφερε πρὸς ἐμὲ τεμάχιά τινα τῆς συνομιλίας των.

— Τί λέγεις τυφλέ; εἶπε γυναικεία φωνή· ἡ τρικυμία εἶναι δυνατὴ καὶ ὁ Γιάγκος δὲν θὰ ἔλθῃ.

— Ὁ Γιάγκος δὲν φοβεῖται τὰς τρικυμίας, ἀπεκρίθη τὸ παιδίον.

— Ἡ ὁμίχλη γίνεται πυκνοτέρα, ἐπανέλαβεν ἡ γυναικεία φωνὴ περίλυπος.

— Εἴν' εὐκολώτερον νὰ διαβῇ πλησίον τῶν πλοίων τὰ ὁποῖα φυλάττουν μὲ αὐτὴν τὴν ὁμίχλην, παρὰ ὅταν ὁ καιρὸς εἶναι καθαρός.

— Καὶ ἂν πνιγῇ;

— Ἂν πνιγῇ θὰ πηγαίνῃς τὴν Κυριακὴν εἰς τὴν ἐκκλησίαν χωρὶς καινούριας κορδέλαις.

Καὶ μετὰ ταῦτα ἐσιώπησαν. Ἐγὼ δὲ ἠπόρησα ἀκούσας τὸν τυφλὸν ὁμιλοῦντα καθαρωτάτην τὴν ῥωσικὴν, ἐνῷ πρὶν μετεχειρίσθη ἀποτεινόμενος πρὸς ἐμὲ τὴν διάλεκτον τῆς μικρᾶς Ῥωσίας.

— Βλέπεις ὅτι εἶχα δίκαιον; εἶπε κροταλήσας τὰς χεῖρας. Ὁ Γιάγκος δὲν φοβεῖται οὔτε τὴν θάλασσαν, οὔτε τοὺς ἀνέμους, οὔτε τὴν ὁμίχλην, οὔτε τοὺς ἀκτωρούς. Δὲν λανθάνομαι· ἐὰν δὲν εἶναι ἡ θάλασσα, εἶναι βέβαια τὰ μακρὰ κωπία του τὰ ὁποῖα ἀκούω.

Ἡ γυνὴ σηκωθεῖσα ἠτένισεν ἀγωνιῶσα τὴν θάλασσαν.

— Ὀνειρεύεσαι, τυφλὲ, δὲν βλέπω τίποτε.

Ἀλλὰ καὶ ἐγὼ εἰς μάτην ἐπροσπάθησα νὰ ἴδω εἰς τὴν τρικυμιώδη θάλασσαν τὸ πλοῖον· μετὰ μικρὸν ὅμως διέκρινα ποτὲ μὲν εἰς τὴν ῥάχιν τῶν ὑψηλῶν κυμάτων, ποτὲ δὲ εἰς τὴν ἄβυσσον αὐτῶν, μαύρην στιγμὴν πλησιάζουσαν πρὸς ἡμᾶς. Ἀτρόμητος ναύτης θὰ ἦτο ὁ τολμήσας νὰ διασχίσῃ τὸν κόλπον ἐν καιρῷ τοιαύτης νυκτὸς, καὶ σημαντικὴ θὰ ἦτον ἡ αἰτία δι' ἣν ἤρχετο. Παρηκολούθησα ἐναγώνιος τὰς κινήσεις τῆς λέμβου, ἀλλ' αἱ δύο μακραὶ κῶπαί του, ὡς ἄλ-

λαι πτέρυγες ἔσωζαν αὐτὸ ἀπὸ τοὺς κινδύνους. Ἐνῷ δὲ ἐφοβούμην μὴ ῥιφθῇ εἰς τὸν αἰγιαλὸν καὶ συντριφθῇ, αὐτὸς ἐστράφη ἐπιτηδείως καὶ εἰσῆλθεν ἀκινδύνως εἰς ὁρμίσκον.

Καὶ ἀποβάς τις μεσαίου ἀναστήματος, φορῶν πῖλον ταταρικὸν ἐκ δέρματος προβάτου, ἔνευσε πρὸς τὴν γυναῖκα καὶ τὸν τυφλὸν, οἵτινες ἔσπευσαν νὰ τὸν συνδράμωσιν ὅπως ἐκφορτίσῃ τὴν λέμβον. Τὸ φορτίον δὲ μοὶ ἐφάνη τόσῳ πολὺ, ὥστε καὶ νῦν ἔτι ἀπορῶ πῶς τόσον μικρὰ λέμβος ἀντέστη εἰς τὴν τρικυμίαν. Καὶ οἱ τρεῖς ἀνεσήκωσαν εἰς τὸν ὦμόν των ἀπὸ ἓν δέμα, καὶ ἀνεχώρησαν. Ἐγὼ δὲ ἐπανῆλθα εἰς τὴν καλύβην μου, ἔχων τὸν νοῦν εἰς ὅ,τι εἶδα, καὶ ἀννπόμονος ἀναμένων τὴν αὐγήν.

Ὁ Κοζάκος μου ἠπόρησεν ὅτε τὸ πρωὶ μὲ εἶδεν ἐνδεδυμένον· ἀλλὰ δὲν εἶπα τὸν λόγον. Ἐλθὼν εἰς τὸ παράθυρον ἐθαύμαζα τὴν ὡραιότητα τοῦ γαληνοῦ οὐρανοῦ, διασχιζομένου ἀπὸ μικρὰ σύννεφα, τὴν ἀπέναντι παραλίαν τῆς Κριμαίας ἐκτεινομένην ὡς γραμμὴν λειρίων καὶ τὸν φάρον αὐτῆς. Μετὰ ταῦτα μετέβην εἰς τὸ φρούριον ὅπως μάθω ἀπὸ τὸν φρούραρχον πότε θ' ἀναχωρήσω εἰς Γελεντζίκ.

Ἀλλ' οἴμοι! ὁ φρούραρχος δὲν ἤξευρέ τι θετικόν. Ἐκ τῶν πλοίων ὅσα εἶδα εἰς τὸν λιμένα τὰ μὲν ἦσαν ἀκτωροὶ, τὰ δὲ μόλις ἤρχιζαν νὰ φορτόνωσιν.

— Ἴσως τὸ ταχυδρομικὸν πλοῖον φθάσει ἐντὸς τριῶν ἢ τεσσάρων ἡμερῶν, μοὶ εἶπεν ὁ φρούραρχος· τότε βλέπομεν.

Ἐπανελθὼν δυσαρεστημένος ἀπήντησα εἰς τὴν θύραν μου τὸν κοζάκον μου, ὅστις μὲ ἦθος ἔντρομον εἶπε·

— Κακὰ πηγαίνει, Κ. λοχαγέ.

— Ναὶ, ναὶ, ἀπεκρίθην, ὁ Θεὸς τὸ ἠξεύρει πότε θ' ἀναχωρήσωμεν.

Ὁ τρόμος τοῦ στρατιώτου ἐγένετο διπλοῦς· καὶ κλίνας τὴν κεφαλὴν μοὶ εἶπεν·

— Ἡ καλύβη αὕτη δὲν εἶναι καθαρά· ἀπήντησα σήμερον ἕνα κοζάκον τὸν ὁποῖον γνωρίζω· καὶ ὅταν τὸν εἶπα ὅτι καθήμεθα ἐδῶ·

— Ἄ! ἀνεκραξεν· ἡ καλύβη ἐκείνη δὲν εἶναι καθαρὰ· ἔχει κακοὺς οἰκοκυραίους.

Καὶ τῳόντι, τί εἶναι ἐκεῖνος ὁ στραβὸς, ὁ ὁποῖος χωρὶς νὰ βλέπῃ πηγαίνει παντοῦ, εἰς τὴν ἀγορὰν, εἰς τὴν θάλασσαν, εἰς τὸ χωρίον;

— Εἶδες τοὐλάχιστον τὴν οἰκοκυράν; ἠρώτησα.

— Ἦλθε μία γραῖα μὲ τὴν κόρην της.

— Τί κόρην; μὲ εἶπαν ὅτι δὲν ἔχει κόρην.

— Ὁ Θεὸς τὸ εἰξεύρει τί εἶναι... Ἡ γραῖα τώρα κάθηται εἰς τὴν καλύβην.

Εἰσελθὼν δὲ εἰς αὐτὴν οὖρα τὴν γραῖαν ἑτοιμάζουσαν τὸ γεῦμά της, τὸ ὁποῖον ἐφαίνετο ἀρκετὰ καλόν· ὁσάκις ὅμως τῇ ὡμίλησα μοὶ ἀπεκρίθη πάντοτε ὅτι ἦτο κωφή. Τί νὰ κάμω;

Ἐγράφην πρὸς τὸν τυφλὸν, ὁ ὁποῖος κόπτων παρὰ τὴν ἑστίαν ξύλα ἔῤῥιπτε εἰς αὐτήν.

— Καὶ σὺ, στραβούλιακα, εἶπα σύρων τὸ ὠτίον του, ποῦ ἔτρεχες τὴν νύκτα μ' ἐκεῖνο τὸ μεγάλο δέμα;

Τὸ δὲ παιδίον κλαῖον ἀπεκρίθη·

— Ποῦ ἔτρεχα;... πούποτε!... Μὲ δέμα!... τί δέμα;

Τὴν φορὰν ταύτην ἡ γραῖα ἤκουσε, καὶ ἤρχισε νὰ ψιθυρίζῃ λέγουσα·

— Τί παραμύθια!..., τί τὸ πειράζεις τὸ ταλαίπωρον; τί σ' ἔκαμε;

Καὶ ἐξῆλθα ἀπόφασιν ἔχων ν' ἀνακαλύψω τὸ μυστήριον.

Περιτυλιχθεὶς μὲ τὸν μαυδύαν μου ἐκάθησα εἰς μεγάλον λίθον κείμενον παρὰ τὴν καλύβην, καὶ ἔβλεπα τὴν θάλασσαν ταρασσομένην ἔτι ἀπὸ τὴν τρικυμίαν τῆς νυκτός. Ὁ μονότονος κρότος της ὡμοίαζε πόλιν κοιμωμένην, καὶ μὲ ἀνενθύμιζε τὰ πρῶτα ἔτη μου ὅτε ἤμην εἰς τὴν παγωμένην μητρόπολίν μας. Πολλὴ ὥρα παρῆλθε μεταξὺ τοιούτων ὀνείρων· ἀλλ' αἴφνης ἤκουσα φωνὴν γυναικὸς λεπτὴν καὶ θαλεράν, ψάλλουσαν παρ' ἐμέ... πλὴν ποῦ ἦτο;... ὁ ἦχος ἦτο μελῳδικὸς, ποτὲ μὲν μελαγχολικὸς καὶ ἀργὸς, ποτὲ δὲ ζωηρὸς καὶ ταχύς. Παρατηρῶ καλὰ περὶ ἐμὲ, ἀλλ' ἡ φωνὴ φαίνεται καταβαίνουσα ἐξ οὐρανοῦ· ὑψώσας δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς βλέπω εἰς τὴν στέγην τῆς καλύβης νέαν, ῥαβδωτὸν φέρουσαν ἔνδυμα, καὶ τὴν κόμην ἔχουσαν λιτὴν καὶ παραφερομένην ἀπὸ τὸν ἄνεμον. Τὴν χεῖρα ἔχουσα ἐπὶ τῶν ὀφθαλμῶν ὅπως προφυλάξῃ αὐτοὺς ἀπὸ τὴν λάμψιν τοῦ ἡλίου ἔβλεπε πρὸς τὸ πέλαγος, ποτὲ μὲν γελῶσσα καὶ ὁμιλοῦσα καθ' ἑαυτὴν, ποτὲ δὲ ψάλλουσα. Ἰδοὺ τὸ ᾆσμά της, τὸ ὁποῖον ἔμεινεν ἐντετυπωμένον εἰς τὴν μνήμην μου·

«Ὅταν τὰ πλοῖα, τὰ πλοῖα μὲ τὰ λευκὰ παρία,
τρέχουν εἰς πέλαγος»
»Καὶ μεταξὺ αὐτῶν κυμαίνεται ἡ βαρκοῦλά μου,
ἡ βαρκοῦλά μου μὲ τὰ δύο της παρία,
»Μόλις ἀρχίσῃ ἡ τρικυμία τὰ παλαιὰ πλοῖα ἀ-
[νοίγουν
τὰ πτερά των καὶ σκορπίζονται εἰς τὸ πέλαγος,
»Τότε ἐγὼ παρακαλῶ τὴν θάλασσαν καὶ λέγω·
«Μὴν ἐγγίζῃς, κακὴ θάλασσα, τὴν βαρκοῦλάν μου,
»Ἡ βαρκοῦλά μου φέρει πολύτιμα πράγματα, καὶ
τὴν κυβερνᾷ χέρι τολμηρὸν μεταξὺ τοῦ σκότους τῆς
νυκτός».

Μοὶ ἐφάνη ὅτι τὴν αὐτὴν φωνὴν εἶχ' ἀκούσει καὶ τὴν παρελθοῦσαν νύκτα. Ἐσκέφθην καλῶς, καὶ ὅτε ἔστρεψα ἐκ νέου τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὴν στέγην, ἡ νέα δὲν ἦτο πλέον ἐκεῖ. Διέβη αἴφνης ἔμπροσθέν μου τραγῳδοῦσα καὶ κροταλοῦσα τοὺς δακτύλους της. Μετ' ὀλίγον τὴν ἤκουσα συνομιλοῦσαν μὲ τὴν γραῖαν· καὶ αὕτη μὲν ὠργίζετο, ἐκείνη δ' ἐγέλα. Ἡ νέα ἠθέλησε μετὰ ταῦτα νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν θέσιν της· ἐνῷ δὲ διήρχετο μὲ ἠτένισε καλῶς ὡς ἂν ἠπόρει ὅτι ἤμην ἐκεῖ, καὶ στραφεῖσα ἀδιαφόρως διευθύνθη πρὸς τὸν λιμένα. Ἐγὼ δ' ἐνόησα ὅτι εἶχέ τι κατὰ νοῦν, διότι περιήρχετο μέχρις ἑσπέρας εἰς τὴν καλύβην μου ψάλλουσα καὶ χορεύουσα. Ὅτε προσήλωσε τοὺς ὀφθαλμούς της εἰς τοὺς ἐδικούς μου, τὸ βλέμμα της ἦτο τοσοῦτον ὀξὺ καὶ πανοῦργον καὶ εἶχε τοσαύτην δύναμιν μαγνητικὴν, ὥστ' ἐνόμιζα ὅτι ἀνέμενεν ἀπόκρισιν. Ἀλλὰ μόλις ἠθέλησα νὰ ὁμιλήσω, καὶ αὐτὴ ἔφυγε μειδιῶσα.

Ποτέ μου δὲν εἶχα ἰδεῖ γυναῖκα ὁμοιάζουσαν αὐτήν. Ναὶ μὲν δὲν ἦτο ὡραία, ἀλλ' ἐγὼ ἔχω προλήψεις περὶ τοῦ κάλλους τῶν γυναικῶν· ἦτο ἀπὸ *γένος*... τὸ γένος εἶναι ἀνεκτίμητον διὰ τὰς γυναῖκας ὅπως καὶ διὰ τ' ἄλογα.

Τὸ γένος φαίνεται πρὸ πάντων ἀπὸ τὸ βάδισμα, τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας· καὶ ἡ ῥὶς ἔχει μεγίστην σημασίαν. Σπανιώτερον εὑρίσκεις καλὴν ῥῖνα εἰς τὴν Ῥωσσίαν παρὰ μικρὸν πόδα. Ἡ νέα δὲν ἐφαίνετο μεγαλειτέρα τῶν δεκακοκτὼ χρόνων. Ἡ σπανιωτάτη χάρις τοῦ ἀναστήματος καὶ τῆς κεφαλῆς της, ἡ μακρὰ καὶ ξανθὴ κόμη της, μάλιστα δὲ ἡ ἡ ὡραία καὶ τακτικὴ ῥὶς μὲ ἐμάγευσαν. Ἂν καὶ τὸ βλέμμα της ἦτο ὁπωσοῦν ἄγριον καὶ φιλύποπτον, ἂν καὶ τὸ μειδίαμά της ἐδείκνυεν ὑπουλότητα, τοσαύτη ὅμως ἦτο ἡ πρόληψίς μου, ὥστε διὰ μόνην τὴν ὡραιότητα τῆς ῥινός της ἀνετράπη ἡ κεφαλή μου.

Πρὸς τὸ ἑσπέρας ἐστάθην παρὰ τὴν θύραν καὶ ἔλαβα μετ' αὐτῆς τὴν ἑπομένην συνομιλίαν.

— Εἰπέ με, κακοκόριτσο, τί ἔκαμνες σήμερον εἰς τὴν στέγην;

— Ἔβλεπα ἀπὸ ποῦ ἐφύσα ὁ ἄνεμος.

— Καὶ διὰ τί;

— Διότι φέρει εὐτυχίαν.

— Καὶ ἐπροσκαλοῦσες τὴν εὐτυχίαν μὲ τὸ τραγοῦδί σου;

— Ὅταν δὲν εἴμεθα καλήτερα εἴμεθα χειρότερα· ἀπὸ τὴν εὐτυχίαν εἰς τὴν δυστυχίαν τὸ διάστημα δὲν εἶναι πολύ.

— Ποῖος σ' ἔμαθε νὰ τραγουδῇς;

— Κανείς· συλλογίζομαι καὶ τραγουδῶ· ὅποιος μὲ ἀκούει μ' ἐννοεῖ· ὅποιος ὅμως δὲν πρέπει νὰ μὲ ἀκούῃ, δὲν μ' ἐννοεῖ.

— Καὶ πῶς ὀνομάζεσαι;

— Ἐκεῖνος ὅπου μὲ ἐβάπτισε τὸ ἠξεύρει.

— Καὶ ποῖος σ' ἐβάπτισε;

— Τί ἠξεύρω.

— Εἶσαι πονηρολογημένη· ἐγὼ ὅμως ἠξεύρω κἄτι τί διὰ σέ.

Ἡ δὲ νέα χωρὶς ν' ἀλλάξῃ φυσιογνωμίαν ἔμεινεν ἀτάραχος ὡς νὰ μὴ εἶχα ὁμιλήσει εἰς αὐτήν.

— Ἔμαθα, εἶπα, ὅτι χθὲς τὴν νύκτα ὑπῆγες εἰς τὸν αἰγιαλόν.

Καὶ διηγήθην ὅ,τι εἶδα τὴν νύκτα ἐλπίζων ὅτι θὰ ταραχθῇ· αὐτὴ ὅμως ἐξεκαρδίσθη γελῶσα, καὶ εἶπεν·

— Ναὶ μὲν εἶδες πολλὰ, ὀλίγα ὅμως ἠξεύρεις· ἀλλὰ καὶ ὅσα ἠξεύρεις σὲ συμβουλεύω νὰ τὰ φυλάξῃς μυστικά.

— Ἐὰν ἐξ ἐναντίας μὲ ἤρχετο ὄρεξις νὰ τὰ ἀναφέρωσεῖς τὸν φρούραρχον.

Ταῦτα λέγων εἶχα τὸ ἦθος σοβαρὸν, καὶ αὐστηρὸν μάλιστα. Ἡ νέα ἀνεσκίρτησε, καὶ ὡς πτηνὸν διωχθὲν ἀπὸ τὸ δένδρον ὅπου κάθηται ἔφυγε τραγῳδοῦσα. Μετὰ ταῦτα ἐνύησα ὅτι τὰ τελευταῖά μου λόγια ἦσαν ἄτοπα.

Τὴν νύκτα διέταξα τὸν κοζάκον μου νὰ ἑτοιμάσῃ τέϊον, ἤναψα τὸ κηρίον μου καὶ ἐκάθησα καπνίζων. Εἶχα δὲ τελειώσει τὸ δεύτερον ποτήριον τοῦ τεΐου, ὅτε ἤκουσα ὄπισθέν μου λεπτὸν τρίζιμον ἐνδύματα καὶ βήματα, καὶ στραφεὶς εἶδα τὴν ὡραίαν ναϊάδα. Ἐκάθησεν ἀντικρύ μου ἡσύχως καὶ χωρὶς νὰ προφέρῃ λέξιν, προσήλωσε τοὺς ὀφθαλμούς της ἐπ' ἐμὲ, καὶ τὸ βλέμμα της μοὶ ἐφάνη λιγυρώτατον. Ἐφαίνετο ὅτι ἐπερίμενεν ἀπόκρισιν· ἤμην ὅμως τοσοῦτον τεταραγμένος ὥστε ἐσιώπησα. Τὸ κάτωχρον πρόσωπόν της παρίστα τὴν ταραχὴν τῆς ψυχῆς της· ἡ δεξιά της ἐπλανᾶτο ἀσκόπως εἰς τὴν τράπεζαν, καὶ ὡς παρετήρησα, ἔτρεμε· καὶ ποτὲ μὲν τὸ στῆθός της ἐξωγκοῦτο διαίως, ποτὲ δὲ ἐφαίνετο ὅτι δὲν ἀνέπνεεν. Εἶχα ἀρχίσει νὰ βαρύνωμαι τὴν κωμῳδίαν αὐτὴν καὶ ἡτοιμαζόμην νὰ προκαλέσω τὴν καταστροφήν της διὰ τρόπου πεζοτάτου, ἤτοι προσφέρων αὐτῇ τέϊον, ὅτε ἀναπηδήσασα πρὸς ἐμὲ, μ' ἐνηγκαλίσθη καὶ ἐπέθεσεν εἰς τὸ στόμα μου φίλημα, φίλημα φλογερόν. Οἱ ὀφθαλμοί μου ἐσκοτίσθησαν, ἡ κεφαλή μου ἐγύρισε, καὶ τὴν περιέσφιγξα μὲ τοὺς βραχίονάς μου· ἀλλ' αὐτὴ ὡς ὄφις ἐγλύστρισεν ἀπὸ τὰς ἀγκάλας μου καὶ μοὶ εἶπε μὲ φωνὴν χαμηλήν·

— Ἀπόψε, ὅταν ὅλοι θὰ κοιμηθοῦν, ἔλα εἰς τὸν αἰγιαλόν.

Καὶ ὡς ἀστραπὴ ἔφυγεν ἀπὸ τὴν καλύβην· φεύγουσα δὲ ἀνέτρεψε τὴν προχοΐδα καὶ ἔσβεσε τὸ κηρίον.

— Ἡ διαβολοκόρη! ἀνέκραξεν ὁ κοζάκος μου, ὅστις ἐξαπλωθεὶς εἰς τὸ ἀχυρόστρωμα, ἤλπιζε νὰ θερμανθῇ πίνων τέϊον.

Μετὰ δύο ὥρας, ὅτε σιωπὴ ἐπεκράτει πανταχοῦ, ἐξύπνισα τὸν κοζάκον καὶ εἶπα·

—Ἂν ἀκούσῃς πιστολιὰν, τρέξε εἰς τὸ παραθαλάσσιον.

Ὁ δὲ κοζάκος ἀνοίξας καλὰ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀπεκρίθη.

— Πολλὰ καλά, λοχαγέ.

Ἐγὼ δὲ ἐμβαλὼν πιστόλιον εἰς τὴν ζώνην ἀνεχώρησα. Ἡ νέα μ' ἐπερίμενεν ἄνω τῆς στενωποῦ, ἔνδυμα φέρουσα ἐλαφρόν.

— Ἀκολούθησέ με, μοὶ εἶπε λαβοῦσα τὴν χεῖρά μου.

Καὶ κατέβημεν.

Ἀπορῶ πῶς δὲν ἔπεσα μυριάκις. Ὅτε δὲ ἐφθάσαμεν πλησίον τῆς θαλάσσης, ἐστράφημεν πρὸς δεξιάν, καὶ ἠκολουθήσαμεν τὸν αὐτὸν δρόμον τὸν ὁποῖον διέτρεξε καὶ ὁ τυφλὸς τὴν παρελθοῦσαν νύκτα. Ἡ σελήνη δὲν εἶχεν ἀνατείλει εἰσέτι, καὶ δύο μικροὶ ἀστέρες, ὡς φάροι φαεινοί, ἔλαμπαν εἰς ὅλον τὸν οὐρανόν. Τὰ κύματα συνετρίβοντο μετὰ πατάγου εἰς τοὺς βράχους, καὶ ἀνύψουν τὴν μόνην λέμβον ἥτις ἦτο ἐκεῖ.

— Ἂς ἐμβῶμεν εἰς αὐτὴν μοὶ εἶπεν ἡ σύντροφός μου.

Ὁμολογῶ ὅτι ἐδίσταξα, διότι ποτέ μου δὲν ἠγάπησα τὰς κατὰ θάλασσαν περιοδείας· ἀλλὰ δὲν ἦτο πλέον καιρὸς ὀπισθοχωρήσεως. Ἐπέβη πρώτη ἡ νέα, τὴν παρηκολούθησα, καὶ εὑρισκόμην ἔτι ἀπορῶν ὅτε ἐπροχωρήσαμεν εἰς τὸ πέλαγος.

— Τί σημαίνει αὐτό; ἠρώτησα ὠργισμένος.

— Σημαίνει ὅτι σὲ ἀγαπῶ, ἀπεκρίθη βιάσασά με νὰ καθήσω καὶ ἐναγκαλισθεῖσά με μὲ τοὺς δύο βραχιονάς της. Ἔθετο δὲ καὶ τὴν παρειάν της ἐπὶ τῆς παρειᾶς μου, καὶ ἡ πυρίνη πνοή της κατέφλεγε τὸ πρόσωπόν μου. Αἴφνης ἤκουσά τι πεσὸν εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ παρατηρήσας τὴν ζωήν μου εἶδα ὅτι τὸ πιστόλιόν μου δὲν ὑπῆρχε πλέον! Τότε τρομερὰ ὑποψία μὲ ἐκυρίευσεν· ὅλον μου τὸ αἷμα ἀνέβη εἰς τὴν κεφαλήν. Παρατηρῶ καὶ βλέπω ὅτι εὕρεθα πλέον τῶν ἑκατὸν βημάτων μακρὰν τοῦ αἰγιαλοῦ· καὶ δὲν ἤξευρα νὰ κολυμβῶ! Προσπαθῶ να τὴν μακρύνω ἀπὸ πλησίον μου, αὐτὴ ὅμως ὄχι μόνον δὲν μὲ ἀφίνει, ἀλλὰ ἀγωνίζεται νὰ μὲ βίψῃ εἰς τὴν θάλασσαν. Συνέστη λοιπὸν πάλη φοβερά· ἡ ἀγανάκτησις μοὶ ἔδιδε δυνάμεις· ἀλλ' ἡ ἀντίπαλος ἦτο πολὺ πλέον ἐμοῦ εὐκίνητος.

— Τί θέλεις; ἀνέκραξα ἐπὶ τέλους συσφίγξας τὰς μικρὰς χεῖράς της μὲ τὰς ἰδικάς μου· οἱ δάκτυλοί της ἔτριζαν, καὶ ὅμως οὔτε λέξις ἐξήρχετο ἀπὸ τὸ στόμα της.

— Εἶδες, ἀπεκρίθη, καὶ θὰ προδώσῃς.

Καὶ καταβαλοῦσα μέγαν ἀγῶνα μ' ἔρριψεν εἰς τὸ χεῖλος τῆς λέμβου, ἐκτὸς τῆς ὁποίας εὑρισκόμεθα καὶ οἱ δύο μέχρι τῆς ζώνης· αὐτὴ ἦτο ἄνω ἐμοῦ· ἡ κόμη της ἤγγιζε τὴν θάλασσαν, καὶ ἡ ὥρα ἦτο κρισιμωτάτη. Τὸ κατ' ἐμὲ ἐχρήσιμευσε μὲ δύναμιν τὸν δεξιόν μου πόδα εἰς τὸ κύτος τῆς λέμβου, ἥρπασα τὴν κόμην της καὶ διὰ τῆς ἄλλης χειρὸς ἔσφιγξα τὸν λαιμόν της, καὶ τὴν ἔρριψα εἰς τὴν θάλασσαν. Ἡ κεφαλή της ἐφάνη δὶς μεταξὺ τοῦ ἀφροῦ, καὶ μετὰ ταῦτα δὲν εἶδα πλέον οὐδέν.

Εὑρὼν εἰς τὸ κύτος τῆς λέμβου τεμάχιον κώπης, κατώρθωσα νὰ ἐπανέλθω εἰς τὴν ἀκτήν. Ἐνῷ δὲ ἔδενα τὴν λέμβον ἔστρεψα κατὰ τύχην τὸ βλέμμα μου, καὶ εἶδα λαμπούσης τῆς σελήνης λευκὸν ἄνθρωπον καθήμενον παρὰ τὴν θάλασσαν. Περιέργειαν δ' ἔχων νὰ ἴδω τί ἦτο, διέβην ἅρπων μεταξὺ τῶν ὑψηλῶν χόρτων, καὶ ἦλθα εἰς βράχον· ἀνασηκώσας δὲ τὴν κεφαλὴν ἐθαύμασα καὶ ἐχάρην ἐν ταυτῷ ὅτι ὁ λευκὸς ἄνθρωπος ἦτο ἡ νέα ἀντίπαλός μου, στραγγίζουσα τὴν μακρὰν κόμην της. Μετ' ὀλίγον ἐφάνη λέμβος ταχέως ἐρχομένη, ἀφ' ἧς ἀπέβη τις φέρων ταπάρου πῖλον· μακρὰ μάχαιρα ἐκόσμει πὴν ζώνην του.

— Γιάγκο, εἶπεν ἡ νέα, ἐχαθήκαμεν.

Καὶ συνωμίλησαν, ἀλλὰ τοσοῦτον ταπεινὰ ὥστε δὲν ἤκουσα τίποτε.

— Ποῦ εἶναι ὁ τυφλός; ἠρώτησεν ἐπὶ τέλους ὁ Γιάγκος.

— Κάπου τὸν ἔστειλα.

Μετὰ μικρὸν ἦλθε καὶ ὁ τυφλὸς βαστάζων σάκκον, τὸν ὁποῖον ἀπέθετο εἰς τὴν λέμβον.

— Ἄκουσε, τυφλὲ, εἶπεν ὁ Γιάγκος· νὰ φυλάξῃς καλὰ τὸν τόπον τὸν ὁποῖον ἠξεύρεις . . . . ἔχει πολυτίμους πραγματείας . . . Εἰπὲ ἐκεῖ . . . (δὲν ἤκουσα τὸ ὄνομα) ὅτι δὲν εἶσαι πλέον εἰς τὴν ὑπηρεσίαν μου· ἡ δουλειὰ πάγει κακὰ καὶ δὲν θὰ μ' ἐξαναϊδῇ πλέον. Ἡ τέχνη εἶναι ἐπικίνδυνος καὶ θὰ ζητήσω ἄλλην· αὐτὸς ἂς εὕρῃ ἄλλον ἄνθρωπον. Εἰπέ τον ὅτι ἂν ἐπλήρωνε καλήτερα τοὺς κόπους μου δὲν θὰ τὸν ἄφινα. Ὅσον δι' ἐμὲ, οἱ δρόμοι ὅλοι εἶναι ἀνοικτοὶ, ὅπου φυσᾷ ἄνεμος καὶ μουρμουρίζει θάλασσα.

Μετὰ μικρὸν δὲ ἐξηκολούθησε·

— Θὰ ἔλθῃ καὶ αὐτὴ μαζῆ μου, δὲν ἠμπορεῖ πλέον νὰ μείνῃ ἐδῶ. Εἰπὲ εἰς τὴν γραῖαν ὅτι εἶναι καιρὸς ν' ἀποθάνῃ, ὅτι ἔζησε πολὺ καὶ ὅτι δὲν θὰ μᾶς ἰδῇ πλέον.

— Κ' ἐγώ; ἠρώτησε μὲ μικρὸν τόνον φωνῆς ὁ τυφλός.

— Σύ; τί νὰ σὲ κάμω;

Ἐνῷ ταῦτα ἐλέγοντο ἡ νέα ἐπέβη εἰς τὴν λέμβον, καὶ ἔκαμε νεῦμα εἰς τὸν σύντροφόν της, ὅστις ἔδωκέ τι εἰς τὸν τυφλὸν εἰπών·

— Ἰδοὺ ν' ἀγοράσῃς ἕνα κουλοῦρι.

— Μόνον τόσον! ἀνεφώνησεν ὁ τυφλός.

Ὁ Γιάγκος ἔρριψε καὶ ἄλλο νόμισμα τὸ ὁποῖον ἐκρότησεν εἰς τὴν ἀκτὴν, καὶ ἀνοίξας τὸ ἱστίον ἐμακρύνθη εἰς τὸ πέλαγος. Ἐγὼ δὲ σταθεὶς παρηκολούθησα ἐπὶ πολὺ διὰ τοῦ βλέμματος τὴν λέμβον σχίζουσαν τὴν θάλασσαν, καὶ ἤκουα τὸν τυφλὸν κλαίοντα· ἀλλὰ καὶ ἐλυπήθην· διὰ τί ἡ τύχη μ' ἔφερε μεταξὺ τῶν *τιμίων ἐκείνων λαθρεμπόρων*;

Ἐτάραξα τὴν ἡσυχίαν των!

Ὅτε ἐπέστρεψα εἰς τὴν καλύβην, τὸ κηρίον ἔκαιεν ἀκόμη, καὶ ὁ κοζάκος λησμονήσας τὴν διαταγήν μου ἐρρόγχαζεν. Εἰσελθὼν εἰς τὸ δωμάτιόν μου εἶδα ὅτι καὶ τὰ σκεύη, καὶ τὸ ξίφος, καὶ τὸ ἐγχειρίδιόν μου, ὅλα εἶχαν γενῆ ἄφαντα· καὶ τότε ἐνόησα τι ἔφερεν ὑπὸ τὴν μασχάλην ὁ τυφλός.

Τὴν δὲ πρωΐαν ἀνεχώρησα ἀφοῦ μ' ἔκλεψε παιδίον δεκατετραετὲς καὶ παρ' ὀλίγον μ' ἔπνιγε κόρη δεκαοκτὼ ἐτῶν· τί δὲ ἀπέγεινεν ὁ τυφλὸς καὶ ἡ γραῖα; Καὶ τί μέλει εἰς ἀξιωματικὸν νέον, μὴ ἔχοντα οἰκογένειαν καὶ ἀμέριμνον;

ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΤΑΜΑΝΗΣ.

ΑΠΟΔΗΜΗΤΟΥ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ.

(Συνέχ. Ἴδε φυλλάδ. 297 καὶ 298.)

Τὴν βαρύστονον τοῦ Χαβιαροχάνου βοὴν διακόπτει συνεχῶς ἄλλη, διαβατικὴ μὲν ἀλλὰ φρικαλέα καὶ ἐπώδυνος. Ῥωμαλέοι ἄνδρες ἡμίγυμνοι, φέροντες ἐπ' ὤμων ἀντλίαν καὶ συνοδευόμενοι ὑπὸ πολλῶν ἄλλων ἐπίσης ἡμιγύμνων καὶ ῥωμαλέων, τρέχουσιν ἀκάθεκτοι πρὸς τὴν παρακειμένην μακρὰν γέφυραν καὶ ῥηγνύουσι φωνὰς ἀγρίας καὶ ἀληθῶς οὐρανομήκεις. Οὐαὶ τῷ ταλαιπώρῳ ἐκείνῳ ὅστις κωφὸς ὢν ἢ βραδυκίνητος δὲν προφθάσει νὰ μακρυνθῇ ἀπὸ τοῦ δρόμου τῶν ἀντλιοφόρων! Ἀνατρέπεται ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ καὶ καταπατεῖται, καὶ πολλάκις ἀντὶ τῆς πλατείας καὶ εὐρυχώρου γεφύρας τοῦ Καράκιοϊ, καταδικάζεται νὰ διαβῇ τὴν στενὴν καὶ ἐπικίνδυνον τοῦ Ἀλσιράτ. Οἱ κορύβαντες οὗτοι ἀπέρχονται εἰς τόπον κινδύνου. Ἐπειδὴ δὲ ἑκάστη συνοικία ἔχουσα ἰδίαν ἀντλίαν ὀφείλει κατὰ πᾶσαν ἔκρηξιν πυρκαϊᾶς νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν ἀπόσβεσιν αὐτῆς, αἱ φάλαγγες τῶν ἀντλιοφόρων ὁρμῶσιν ἀλλεπάλληλοι μία κατόπιν τῆς ἄλλης καὶ συμπυκνοῦνται αἱ κραυγαί. Ἐνίοτε οἱ ἑπόμενοι, πλέον τῶν πρώτων ταχύποδες, ὑπερελαύνουσι τοὺς προηγουμένους, οὗτοι δὲ λησμονοῦντες τὴν πυρκαϊὰν καταθέτουσι τὴν ἀντλίαν καὶ ἐπιπίπτουσι λαῦροι κατὰ τῶν τολμητιῶν. Ἡ συμπλοκὴ καταντᾷ πολλάκις σοβαρὰ καὶ αἷμα βάπτει τὸ ἔδαφος, ἐνῷ τὸ πῦρ καίει καὶ καταναλίσκει ἀκώλυτον. Συμβαίνουσι δὲ ταῦτα συνεχῶς, διότι ἀδιάκοποι σχεδὸν λυμαίνονται τὴν πόλιν αἱ πυρκαϊαί. Ἐν διαστήματι πεντήκοντα ἡμερῶν εἴκοσι περίπου ἐξερράγησαν, ἐξ ὧν αἱ δύο ἀπετέφρωσαν ἑκατοντάδας ἐργαστηρίων καὶ οἰκιῶν.

Ἀπὸ τῶν χρόνων ἔτι τῶν Βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων αἱ πυρκαϊαὶ μαστίζουσιν, ὡς ἄλλη νόσος ἐνδημική, τὴν βασιλίδα τῶν πόλεων. Ὁ Ζωναρᾶς καὶ ὁ Κεδρηνὸς διηγοῦνταί τινας ἐκ τῶν ὀλεθριωτέρων. Ἐπὶ Λέοντος τοῦ μεγάλου, λέγει ὁ δεύτερος τῶν ἱστορικῶν τούτων, «γέγονεν ἐμπρησμὸς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀρξάμενος ἀπὸ τοῦ νεωρίου καὶ φθάσας ἕως τοῦ ἁγίου Θωμᾶ τῶν Ἀμάννων». Ἐπειδὴ δὲ, ὡς φαίνεται, δὲν εἶχον τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἀντλίας, μετεχειρίζοντο ἀντὶ τούτων δεήσεις καὶ εὐχὰς, τῶν ὁποίων ἡ ἐνέργεια ἀπέβαινεν ἐνίοτε δραστηριωτέρα καὶ τοῦ ὕδατος, ὡς συνέβη κατὰ τὸν περὶ οὗ ὁ λόγος ἐμπρησμόν. «Μαρκιανὸς, ὁ οἰκονόμος τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, προστίθησιν ὁ Κεδρηνὸς, τὸν ναὸν κτίσας τῆς ἁγίας ἀναστάσεως, ἔτι νέον ὄντα τοῦτον τοῦ ἐμπρησμοῦ διεσώσατο, ἀνελθὼν εἰς τὸ κεράμιον μετὰ εὐαγγελίου καὶ θυμιατοῦ καὶ τὸν Θεὸν δάκρυσιν ἐξιλεωσάμενος». Καὶ ἐσώθη μὲν ὁ ναὸς «πολλὰ ὅμως ἄλλα περιφανῆ καὶ διαφέροντα κατελυμήνατο τὸ πῦρ, οἷον στοὰς ἐμβόλων, ἀγορὰς καὶ οἰκήσεις ἀπὸ θαλάσσης ἕως θαλάσσης (1)».

Αἱ πυρκαϊαὶ αὗται, αἱ καταστρέφουσαι τοὺς ἰδιώτας ἀποβαίνουσιν ἀπό τινος εὐεργετικαὶ πρὸς τὸ δημόσιον, διότι αἱ νέαι ὁδοὶ χαράσσονται καὶ εὐθύτεραι καὶ πλατύτεραι καὶ αἱ οἰκίαι ἀνοικοδομοῦνται ὡραιότεραι. Εἶχεν ἄρα δίκαιον ὁ ποιητὴς εἰπὼν πρὸ μιᾶς καὶ ἐπέκεινα ἑκατονταετηρίδος διὰ τὴν Κωνσταντινούπολιν ταῦτα·

« Ὡς φοίνιξ εἶσαι θαυμαστὴ, σταῖς φλόγες κινδυνεύεις
« Καίεσαι σταῖς πυρκαϊαῖς καὶ ξαναζωντανεύεις,
« Ἀπὸ ταῖς στάκταις σου ζεσταῖς, μιὰ νέα εὐμορφία
« Βγαίνει, ξαναστολίζεσαι, ποῦν' θαῦμα κι' ἀπορία » (2).

Ἀλλὰ καὶ πολλαὶ συνοικίαι διὰ τὴν ἔνδειαν τῶν κατοίκων, τῶν Τούρκων μάλιστα, μένουσιν ἔρημοι. Πῶς ἡ ἁγία Σοφία, περὶ ἣν πολλάκις ἐξεμάνη τὸ πῦρ, καὶ αἱ περὶ τὴν ὁποίαν σαθρόταται καὶ ξυλοπαγεῖς οἰκίαι καταρρέουσιν ὑπὸ τῆς παλαιότητος, πῶς λέγω ἐσώθη ἀβλαβής; Ἐσεβάσθησαν τάχα αἱ φλόγες τὸ ἱερὸν σύμβολον τῆς πανελληνίου ἑνότητος;

Περὶ τοῦ μεγαλοπρεπεστάτου τούτου ναοῦ, πολλοὶ πολλὰ ἔγραψαν, οὐκ ὀλίγα δὲ καὶ ἡμαρτημένα κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν ἀπὸ τῆς Δύσεως περιηγητῶν. Ἀστειότερα δὲ πάντων φαίνονται ὅσα περὶ τῶν πυλῶν αὐτοῦ λέγει ὁ φιλέλλην Henri Mathieu ὅστις ἐπεσκέφθη αὐτὴν, ὡς βεβαιοῖ, τὸ 1834 ἔτος. « Il communique, λέγει, avec l' intérieur par neuf portes, dont les battans sont en bois peint

(1) Γ. Κεδρηνὸς σύνοψ. ἱστορ. σελ. 610 ἔκδ. Βόννης.

(2) Βοσποροομαχία κτλ, ὑπὸ Σενιὸρ Μομάρς κλ. Ἐνετίησιν 1792 ἔκδ. Β'.

et non en bronze comme l' ont affirmé quelques voyageurs » (1). Ἀλλ' ὅμως αἱ πύλαι αὗται, ἃς πολλάκις εἶδον καὶ ἐψηλάφησα μάλιστα μετὰ τὴν διαβεβαίωσιν τοῦ Γάλλου ἱστορικοῦ, εἶναι ἐξ ὀρειχάλκου, ἐφ' οὗ φαίνονται ἐντετριμμένα καὶ σημεῖα σταυροῦ (2).

Περίεργοι τῳόντι εἶναι οἱ ξένοι κατὰ τὴν Ἀνατολήν. Γευόμενός ποτε μετὰ τοῦ ἀειποθήτου Ἀριστείδου Παλαιολόγου εἰς τὸ ἐν Σταυροδρομίῳ ξενοδοχεῖον *Βυζάντιον*, ἤκουσα περίχρυσον τῆς Τουρκίας στρατηγὸν Γάλλον τὸ γένος, ἀποδίδοντα ἱεροφαντικῶς εἰς Σολεϊμάνην τὸν μεγαλοπρεπῆ, ἔργα Βαγιαζήτου τοῦ Ἀστραπαίου. Καὶ ἐνῷ ἡμεῖς ἐμειδιῶμεν, οἱ παρακαθήμενοι ξένοι διπλωμάται ἠκροάζοντο κεχηνότες καὶ θαυμάζοντες ἴσως τὴν ἱστορικὴν δεινότητα τοῦ στρατηγοῦ !

Τὴν Ἁγίαν Σοφίαν, ὡς ὑπάρξασαν πάλαι χριστιανῶν σκήνωμα, δὲν πολυαγαπῶσιν οἱ Τοῦρκοι· τὴν

Βυζάντιον.

26 Μαΐου, ὅτε ἐπανηγυρίζετο τὸ Κουρμπὰν Μπαϊράμ, ὁ Σουλτάνος ἀπῆλθε κατὰ προτίμησιν εἰς τὸ παρ' αὐτὴν τέμενος τοῦ Σουλταν—Ἀχμέτ. Ὡς γνωστὸν, δύο μόνον θρησκευτικὰς ἑορτὰς καθιέρωσεν ὁ Μωάμεθ ὑπὸ τὸ ὄνομα Μπαϊράμ. Ἡ μὲν πρώτη πανηγυρίζεται ἅμα μετὰ τὴν νηστείαν Ῥαμαζὰν, ἡ δὲ δευτέρα, ἡ τῶν θυσιῶν καλουμένη, αὐτὴ ἐκείνη εἰς ἣν παρευρέθην, τελεῖται μετὰ ἑβδομήκοντα ἡμέρας. Λέγεται δὲ θυσιῶν ἑορτὴ διότι ἕκαστος Μουσουλμάνος ὀφείλει νὰ σφάξῃ κατ' αὐτὴν ἀρνίον ἢ κάμηλον ἢ βοῦν, εἰς τιμὴν τοῦ δημιουργοῦ τοῦ παντός.

Ὁ Σουλτάνος, μεταβὰς ἀπὸ πρωΐας εἰς τὸ Σουλταν-Ἀχμὲτ, ἦλθε μετὰ τὴν προσευχὴν ἔφιππος, προηγουμένων καὶ ἑπομένων πολλῶν, εἰς τὸν πρὸ τῶν βυζαντινῶν ἀνακτόρων μέγαν περίβολον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου συνωθεῖτο ὄχλος περιέργων πολὺς, εἰσελθόντες δυνάμει ἐγγράφου ἀδείας. Ἐκ δεξιῶν τῆς βασιλείου πύλης ἵσταντο, ἐντὸς εὐρέως θεωρείου ἐπίτηδες παρασκευασθέντος, οἱ ξένοι διπλωμάται φιλοφρονούμενοι ὑπὸ τοῦ εἰσηγητοῦ τῶν πρεσβεων Κ... μπέη, ξένου ὅμως καὶ αὐτοῦ κατά τε τὸ ἦθος, τὴν γλῶσσαν καὶ τὴν συμπεριφορὰν τῶν Εὐρωπαίων διπλωματῶν.

Τὸ Σουλταν-Ἀχμὲτ, τέμενος μεγαλοπρεπὲς, τοίχους ἔχον πολυτίμοις λίθοις κεκοσμημένους, ἐκτίσθη περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς ΙΖ' ἑκατονταετηρίδος ὑπὸ Ἀχμὲτ τοῦ Α', συνεργασθέντος πολλάκις καὶ αὐτοῦ, χάριν εὐλαβείας, μετὰ τῶν λοιπῶν οἰκοδόμων. Κεῖται δὲ εἰς τόπον ὅστις μετὰ τοῦ ἄλλου περιβόλου ἀνῆκε πάλαι εἰς τὸ ἱπποδρόμιον.

Προηγήθησαν δὲ τῆς συνοδίας τοῦ σουλτάνου ἀρνία δύο περίλευκα καὶ βαθύμαλλα, τὰ προωρισμένα εἰς ὁλοκαύτωμα, καὶ μετ' αὐτὰ ἵπποι γαῦροι καὶ καλλίτριχες πολύτιμα καὶ στιλπνὰ ἔχοντες τὰ ἐφίππεια καὶ τὰ λοιπὰ φάλαρα. Ὁ σουλτάνος, εὐθαρσῶς καθήμενος ἐπὶ σφαδάζοντος ἵππου, ἐφόρει μαῦραν μανδύαν καλύπτοντα καὶ τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ ὅτε ἔφθασε πρὸ τοῦ θεωρείου τῶν ξένων ἔκρεψε τὴν κεφαλὴν καὶ ἔρριψεν ἐπ' αὐτοὺς ἀτενὲς τὸ βλέμμα εἰς σημεῖον εὐνοίας καὶ τιμῆς. Ἔχει δὲ καλὸν καὶ ἡγεμονικὸν τὸ ἦθος, καὶ λέγεται ἐπιχειρηματίας, τολμηρὸς καὶ φίλος ἔνθερμος τῶν βελτιώσεων.

Καταβὰς εἰς τὰ ἀνάκτορα ἔσφαξε τὰ ἀρνία καὶ μετ' ὀλίγον ἐξελθὼν πρὸ τοῦ αὐτοῦ πυλῶνος, κατ' ἀρχὰς μὲν ἐστάθη ὄρθιος παρὰ θρόνον ὁλόχρυσον ἐπίτηδες τεθέντα ἐπὶ πλατυτάτου χρυσοῦφάντου τάπητος, εἶτα δὲ ἐκάθησε. Καὶ ἀμέσως ὑπουργοί τε καὶ μεγιστᾶνες καὶ ἀξιωματικοὶ καὶ τῶν οὐλαμάδων τὰ

(1) Henri Mathieu, la Turquie, et ses différents peuples τόμ. 2, σελ. 358, ἔκδ. Β'.

(2) Ὅρα καὶ Κωνσταντινιάδα, ἔκδ. Β'. σελ. 88.

τάγματα φέροντα χρυσοὺς καὶ ποδήρεις χιτῶνας, ἐλθόντες εἷς μετὰ τὸν ἄλλον, ἠσπάσθησαν τὰ κράσπεδα τοῦ διαδόχου τοῦ Ὀσμάν.

Περὶ τὸν θρόνον καὶ πρὸ τῶν θεατῶν ἵσταντο δύο σειραὶ στρατιωτῶν, οἵτινες ἐπιπροσθοῦντες ζηλοτύπως ἠγωνίζοντο ν' ἀποκρύψωσι τὸν σουλτάνον. Τότε Ἄγγλοι καὶ Γάλλοι πατήσαντες ἐπὶ ἀχθοφορικῶν σαγμάτων ἔσπευδον νὰ ἴδωσι τὴν τελετήν. Ἐγὼ δὲ καὶ ὁ φίλτατός μοι σύντροφος Ν. Π, τυχόντες ὑψηλότεροι τῶν ἔμπροσθεν στρατιωτῶν, κατωπτεύσαμεν ἀκωλύτως τὰ πάντα. Τίς οἶδεν, ἔλεγον κατὰ νοῦν, ἐὰν ἐνταῦθα, εἰς τὸν χῶρον αὐτὸν ὅπου κεῖται τοῦ σουλτάνου ὁ θρόνος, δὲν ἀνυψοῦτο πάλαι ἡ μεγαλοπρεπὴς βασίλειος καθέδρα, ἡ ὑπὸ εἰκοσιτεσσάρων κιόνων βαστζομένη, εἰς ἣν ἀναβαίνοντες οἱ αὐτοκράτορες τῶν Ἑλλήνων ἔβλεπον τοὺς ἀγωνιζομένους; Τίς οἶδεν ἐὰν οἱ στρατιῶται, οἱ ἐκ δεξιῶν καὶ ἀριστερῶν ἱστάμενοι, δὲν ἴστανται ἐκεῖ ὅπου παρετάσσοντο ἄλλοτε οἱ φοβεροὶ Βένετοι καὶ Πράσινοι;

Πέντε ἡμέρας πρὸ τῆς θρησκευτικῆς ταύτης ἑορτῆς εἶχον παρευρεθῆ εἰς ἄλλην κοσμικὴν, εἰς καθολικὴν δικρότου ἀτμοπλοίου. Ὁ σουλτάνος παρὼν ὠνόμασεν αὐτὸ, μεγαλοπρεπῶς καταβαῖνον εἰς τὸν Κεράτειον κόλπον, *Ἄγγελον νίκης*, ἐνῷ ὁ γείτων μου ἐβάπτισεν αὐτὸ *Μέγαν Κωνσταντῖνον*, διότι ἦτο ἡ 21 Μαΐου τὴν ἡμέραν ἐκείνην.

Καὶ κατὰ τὰς δύο ταύτας ἑορτὰς ἐπαιάνιζεν ἀδιακόπως ἡ μουσικὴ τοῦ σουλτάνου εὐρωπαϊκὰ μέλη ἐκ τῶν γνωστοτέρων. Ἡ μουσικὴ αὕτη εἶναι πολυάριθμος, καὶ οἱ συγκροτοῦντες αὐτὴν, ἐνδεδυμένοι ὡς ἀξιωματικοὶ, φέρουσι χρυσᾶς ἐπωμίδας κροσσωτὰς καὶ ζώνην χρυσοῦφαντον μετὰ μακρᾶς σπάθης. Ὅτε ὁ διάδοχος τῆς μεγάλης Βρετανίας ἐλθὼν κατέλυσεν εἰς τὸ ἀγγλικὸν πρεσβεῖον, καθ' ἑκάστην ἑσπέραν περὶ τὴν ὥραν τοῦ γεύματος ἤρχοντο ὀγδοήκοντα ἐξ αὐτῶν καὶ καθήδυνον τοὺς συνεστιάτορας. Εἶδον δὲ δὶς καὶ τρὶς τοὺς περιχρύσους τούτους διασχίζοντας ἀνυποδήτους περὶ τὴν ἑνδεκάτην τῆς νυκτὸς τὴν πολυπληθεστέραν τοῦ Σταυροδρομίου ἀγυιὰν, καὶ φέροντας ἀνὰ χεῖρας φανοὺς χαρτίνους καὶ τὰ σανδάλια αὐτῶν ἵνα μὴ φθαρῶσιν.

Ἡ ἀγυιὰ αὕτη ἢ ἡ grande rue de Péra, ὅπως ὀνομάζουσιν αὐτὴν οἱ Φράγκοι, εἶναι ἴσως ἡ ἐντὸς πόλεως μακροτέρα τῆς Εὐρώπης ὁδὸς, διότι ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Ταξιμίου καὶ λήγει παρὰ τὴν γέφυραν τοῦ Γαλατᾶ. Καὶ τὸ μὲν πρωὶ καὶ τὸ ἑσπέρας βαθυκύμων χείμαρρος ἐμπόρων, χειρωνακτῶν, ἀχθοφόρων, ἐπαιτῶν, ἐφίππων, ἁμαξηλατῶν, ἱπποκόμων, πωλητῶν *σεκερίων*, *λεμπλεμπίων*, ὀπωρῶν, λαχανικῶν καὶ τῶν τοιούτων, ὁρμᾷ δι' αὐτῆς πρὸς τὰ κάτω ἢ ἐπανακάμπτει ἀκάθεκτος· δι' ὅλης δὲ τῆς ἡμέρας κατακλύζεται ὑπὸ τοῦ ὡραίου φύλου, τὸ ὁποῖον ἕλκον μεγαλοπρεπῶς μακροκέρκους ἐσθῆτας, φοιτᾷ εἰς τὰς ἐκκλησίας καὶ τὰ ἐργαστήρια. Αἱ τὰς ἐκκλησίας ἐπισκεπτόμεναι ἀνήκουσιν εἰς τῶν Καθολικῶν τὴν κοινότητα, ἧς τινος τὰς προλήψεις οὐδ' αὐτὸς τοῦ ΙΘ' αἰῶνος ὁ πολιτισμὸς ἴσχυσε νὰ ἐξαλείψῃ. Εἶναι δὲ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ χαρίεσσαι, κομψαὶ, μελανόφθαλμοι, ἑνὶ λόγῳ ὡραῖαι.

Οὐδεμία ἴσως πόλις τῆς Εὐρώπης ἔχει τὴν φυσιογνωμίαν τοσούτῳ ποικίλην κατὰ τὰ διάφορα αὐτῆς μέρη ὅσῳ ἡ Κωνσταντινούπολις· καὶ τὴν διαφορὰν δὲν εὑρίσκεις μόνον ὡς πρὸς τὴν φύσιν, τὸ ἔνδυμα, τὴν γλῶσσαν καὶ τὸ ἦθος, ἀλλὰ, τὸ πρὸ πάντων ἄξιον σημειώσεως, ὡς πρὸς τὸν πληθυσμόν· ἐνῷ ἡ Περαία καὶ ἡ ἀντικρὺ αὐτῆς παραλία τῆς κυρίως Πόλεως, φαίνονται ὑπενδίδουσαι εἰς τὴν πλημμύραν τῶν διαβατῶν, ἅμα ὑπερβὰς τὸ Γενὶ τζαμὶ εἰσχωρήσῃς εἰς τὰ ἐνδότερα εἴτε ἐκ δεξιῶν εἴτε ἐξ ἀριστερῶν εἴτε πρὸς τὸ κέντρον, φρίσσεις διὰ τὴν ἐρημίαν· τὰ

Τοπχανές.

παράθυρα εἶναι κατάκλειστα καὶ ἡ σιωπὴ βαθυτάτη· οὔτε κλαυθμηρίζοντος βρέφους φωνὴν ἀκούεις· πλὴν κυνῶν τινων, καὶ αὐτῶν κατεσκληκότων καὶ κἂν νὰ ὑλακτήσωσι μὴ ἐχόντων δύναμιν, οὐδὲ παιδίον ἀπαντᾷς, ἢ ἄν ποτε ἀπαντήσῃς ψυχὴν ζῶσαν εἶναι γραῖα ὀθωμανὶς ῥάκη φέρουσα. Ὁμολογῶ δὲ ὅτι οὐδέποτε διῆλθον ἐκεῖθεν ἄνευ φόβου, καὶ χωρὶς νὰ ἐνθυμηθῶ πῶς ὠνόμασεν ὁ Lord Carlisle τὸ 1854 τὴν ὀθωμανικὴν φυλὴν, « a disappearing people.

Καὶ ὅμως ἐνῷ ἄλλαι πόλεις τῆς Εὐρώπης, ὡς τὸ Λονδῖνον φέρ' εἰπεῖν καὶ οἱ Παρίσιοι, εἶναι διπλασίως καὶ τριπλασίως πολυπληθέστεραι τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ταύτην μόνην ἐκλαμβάνει τις πόλιν πόλεων, διὰ τὸ πολυειδὲς τῶν κατοίκων.

« Ἑπτάλοφος, ἑπτάπυργος, ἑπτάμορφ' εἶσαι χώρα,
» καὶ ἑβδομῆντα δυὸ φυλαῖς σὲ κατοικοῦσι τώρα.
» Καὶ τρίγωνος, τριπρόσωπος, μεγάλη εἶσαι Πόλι
» μὲ κτίρια κάστρο φαίνεσαι, μὲ δένδρα περιβόλι » (1).

Εἰς τὸ Λονδῖνον καὶ τοὺς Παρισίους, καὶ τὴν ἐσχάτην γωνίαν ἂν ἐπισκεφθῇς, θὰ ἴδῃς, ναὶ μὲν, διαφορὰν πλούτου καὶ εὐζωΐας, ἀλλὰ πανταχοῦ θ' ἀπαντήσῃς Γάλλους ἢ Ἄγγλους. Ἐνταῦθα ὅμως εἰς μὲν τὴν Περαίαν βλέπεις Εὐρώπην, εἰς δὲ τὴν Πόλιν Ἀσίαν, εἰς τὸν Μπαλατᾶν Ἰουδαίαν, εἰς τὸ Ὀρτάκιοϊ Ἀρμενίαν καὶ εἰς τὸ Φανάριον εὐρύτατον μοναστήριον, καὶ διὰ τοῦτο ὀρθῶς παρὰ τῶν Τούρκων ὀνομασθὲν Κεσισχανὲ ἢ παππαδῶνα.

Ἀλλὰ καὶ εἰς οὐδεμίαν ἄλλην πόλιν ἀγαπᾷ τοσοῦτον τὴν εὐθυμίαν ὁ λαὸς, δὸς δ' εἰπεῖν καὶ τὴν κραιπάλην αὐτὴν, ὅσον εἰς Κωνσταντινούπολιν. Ἀπὸ πρωΐας οἰκογένειαι ὁλόκληροι, νέοι, γέροντες, ἄνδρες, γυναῖκες, παιδία, ὑπηρέται, παραλαμβάνουσαι τὰ τοῦ γεύματος μεταβαίνουσιν εἰς Κεατχανὲ, εἰς Γκιόκσου, εἰς Κιρετς-μπουρνοῦ, ἢ εἰς ἄλλην τινὰ ἐκ τῶν μυρίων τερπνοτάτων θέσεων τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τοῦ Βοσπόρου, καὶ καθήμεναι κατὰ γῆς κυκλοτερῶς ἐπὶ τάπητος, ἐπιδίδονται εἰς ἑωλοκρασίαν, ἀδιακόπως μασσῶσαι, ἀδιακόπως πίνουσαι καὶ ἀδιακόπως μουσικευόμεναι ἢ μᾶλλον φωνοκοποῦσαι μέχρις ἑσπέρας.

Τὸ θέρος ἰδίως ἡ εὐθυμία, εἰσβάλλουσα ἀκατάσχετος εἰς πάσας τὰς τάξεις τῆς κοινωνίας, ὑπερβαίνει κατά τινα μέρη τὸ μέτρον τῆς εὐπρεπείας· διακρίνεται δὲ κατὰ τοῦτο ἡ νῆσος Πρίγκηπος. Ἡ ἐλευθερία ἐνταῦθα, ὅπως συνήθως ἐννοοῦσιν αὐτὴν τὰ ἀχαλίνωτα πάθη, ὑπερβαίνει τὰ ὅρια· περίεργον δὲ εἶναι ὅτι ἀνέκαθεν ἐπικρατεῖ τοιαύτη ἐλευθερία κατὰ τὴν νῆσον ἐκείνην. Ἰδοὺ τί λέγει ὁ ἡμέτερος ποιητής·

« Ὅμως μόν' εἰς τὴν Πρίγκηπον εἶν' τέτοια ἐλευθερία,
» ποῦ ὑπερβαίνει μοναχὴ τὰ 'πίλοιπα χωρία.
» Τελείως δὲν σοῦ τὴν 'παινῶ, μόνον σοῦ τὴν θυμίζω,
» τοὺς φίλους σου μαζὶ καὶ σὲ, διὰ νὰ δοκουνδίζω.
» Θωρῶ μαζί τους πῶς ποθεῖς τὰ ζεύκια τὰ περίσσια,
» καὶ ἔπειτα καμόνεσαι σὰν ν' ἀγαπᾷς τὰ ἴσια » (1).

Ἄξιον δὲ σημειώσεως ὅτι αἱ ἄλλαι δύο παρακείμεναι νῆσοι, ἡ Χάλκη καὶ μάλιστα ἡ Ἀντιγόνος, οὐδέποτε ἠσπάσθησαν τὴν ἐλευθερίαν τῆς συναδέλφου αὐτῶν.

« Στὴν Χάλκην εἶναι μέτρια, κι' αὐτάναι παινεμένα,
» καθὼς σὲ εἶπα στὴν ἀρχὴν ἀρέσουν καὶ ἐμένα » (2).

Τούτων τῆς Χάλκης τῶν ἀθωοτέρων ἡδονῶν ὀρεγόμενος καὶ ὁ ἡμέτερος Ἀριστείδης Παλαιολόγος, ἐπνίγη ἐνῷ ἐλούετο τὸν παρελθόντα Ἰούνιον εἰς τὴν παραλίαν αὐτῆς, νέος ἔτι καὶ χρηστοτάτας ὑποσχόμενος ἐλπίδας εἰς τὴν πατρίδα.

Εἰς τὴν Ἀντιγόνον διήνυσεν ἐν ἡσυχίᾳ καὶ μελέτῃ τὰ τελευταῖα ἔτη τοῦ βίου ὁ σορὸς ἐκεῖνος Πατριάρχης, Κωνστάντιος ὁ ἀπὸ Σιναίου, καὶ εἰς αὐτὴν, εἰς τὸ μετόχιον τοῦ μεγάλου Σπηλαίου, τὸν ἅγιον Γεώργιον τὸν ἀκτήμονα (καρίπην), συνήρχοντο πρὸ τοῦ ἀγῶνος οἱ μεγάλοι ἑταιρισταὶ, ὁ Παλαιῶν Πατρῶν, ὁ Ἀσημάκης Ζαΐμης, ὁ Ἀνδρέας Λόντος, ὁ Παππαλέξης, ὁ Ἀνδρέας Καλαμογδάρτης, ὁ ἐξ Ἀρκαδίας Κὺρ Γρηγόρης καὶ ἄλλοι. Ἔνδακρυς δ' ἐπεσκέφθην τὰ ὄπισθεν τῆς Μονῆς σκιερὰ δένδρα, ὑφ' ἃ μειράκιον ἔτι ἤκουσα πολλάκις τοὺς ἄνδρας τούτους συνεστιωμένους μετὰ τοῦ ἐμοῦ πατρὸς, ᾄδοντας τὸ *Τί καρτερεῖτε;* καὶ τὸ *Λαμπρὰ Ἑλλάς!* καὶ τὸ *Δεῦτε παῖδες τῶν Ἑλλήνων*. Εἰς τὴν Ἀντιγόνον πρὸς τούτοις, κατὰ τὴν ὁδὸν τὴν ἄγουσαν ἀπὸ τῆς Μονῆς εἰς τὸ χωρίον, τολμητίας τις Κεφαλλὴν, ἀναπηδήσας αἴφνης ἐκ μέσου θάμνων, ὥρμησε κατὰ τοῦ Ἀναγνώστου Δηλιγιάννου καὶ ἐνέπηξεν ἐγχειρίδιον εἰς τὸν μηρὸν αὐτοῦ, διότι εἶχον φοβηθῆ οἱ ἑταιρισταὶ μὴ προδώσῃ τὴν συνωμοσίαν.

Εἰς τὴν Πρίγκηπον εἶδον χαίρων παρὰ τὴν νεόκτιστον ἐκκλησίαν τοῦ ἁγίου Δημητρίου εὐρυχωρότατον ἀλληλοδιδακτικὸν σχολεῖον, εἰς ὃ φοιτῶσιν, ὡς ἔμαθον, περὶ τὰ διακόσια παιδία. Ἐπεσκέφθην δὲ καὶ ἐρείπια μεγάλου καὶ ὀγκώδους κτιρίου, ὅπερ, ὡς λέγεται, ὑπῆρξε γυναικεῖον Μοναχήριον οἰκοδομηθὲν ὑπὸ Ἰουστίνου τοῦ αὐτοκράτορος· παρὰ τὰ ἐρείπια ταῦτα ἐγένοντο καὶ ἀνασκαφαὶ χάριν ἐκμεταλλεύσεως σιδήρου.

Ἀλλ' αἱ εἰς τὴν νῆσον Πρώτην ἀνασκαφαὶ σκοπὸν ἔχουσι τὴν ἀνεύρεσιν ἀρχαιοτήτων. Τῶν ἀνασκαφῶν τούτων ἡ ἱστορία εἶναι περίεργος. Ἡ Πρώτη ἕως πρό τινων ἐτῶν ἦτο πάντη ἔρημος οἰκιῶν, καὶ μόνον ἐσώζετο ἐπ' αὐτῆς Μοναχήριον τῆς Μεταμορφώσεως οἰκοδομηθὲν ἐπὶ τῶν ἐρειπίων ἄλλου ἀρχαίου. Ἀνῆκε δὲ πᾶσα ἡ νῆσος εἰς τὸ Μοναστήριον τοῦτο· ἀλλ' εἰς τοσαύτην περιῆλθεν ἔνδειαν ἡ Μονὴ, ὥστε μετὰ πολλὰς περιπετείας ἐπωλήθη μετὰ τῆς νήσου ἁπάσης τὸ 1778 ἀντὶ γροσίων 3,250 εἰς τὸν ἡγεμόνα τῆς Οὐγγροβλαχίας Ἀλέξανδρον Ὑψηλάντην. Ἐπεκυρώθη δὲ ἡ πώλησις διὰ Σιγγιλιώδους πατριαρχικοῦ γράμματος, ἐνῷ ἐπεδαψιλεύοντο αἱ συνήθεις τοῦ ἀφορισμοῦ ἀραὶ, καὶ κατεδικάζετο νὰ μείνῃ ἄλυτος καὶ τυμπανιαῖος ὅστις « τολμήσει διασεῖσαι ἢ ἀνατρέψαι τι τῶν ἐν τῷ παρόντι ἀποφαινομένων, κτλ ».

Ἀγνοῶ ὅμως πῶς ἐναντίον τοῦ Σιγγιλιώδους τούτου γράμματος καὶ τοῦ ἀφορισμοῦ, περιῆλθεν ἐπ' ἐσχάτων μέγα μέρος τῆς νήσου εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν διαμαρτυρομένων Ἀρμενίων, οἵτινες εὐθὺς ᾠκοδόμησαν οἰκίας καὶ ναόν· ἐπειδὴ δὲ ἐπεθύμουν νὰ κατακτήσωσι καὶ τὴν Μονὴν τῆς Μεταμορφώσεως, ἀλλὰ δὲν ἐδύναντο νὰ κατορθώσωσι τοῦτο ἢ διὰ φόβου, ἀπέκτειναν διὰ νυκτὸς τὸν ἡγούμενον. Τὸ πατριαρχεῖον διώρισε τότε ἄλλον, ἀλλὰ καὶ τοῦτον ἐδολοφόνησαν· ἔστειλε δὲ καὶ τρίτον, τὸν ὁποῖον ἐδεξιώθησαν οἱ Ἀρμένιοι ὡς καὶ τοὺς πρὸ αὐτοῦ. Μὴ συγκατανεύοντος δὲ πλέον μηδενὸς νὰ προσφέρῃ ἑαυτὸν σφάγιον, παρουσιασθείς τις ἐκ τῶν τοῦ κατωτάτω κλήρου ἐζήτησε τὴν ἡγουμενίαν. Ἀλλ' ὁ τέταρτος οὗτος φαίνεται ὅτι ἐτάσσετο μετὰ τῶν ἱερέων ἐκείνων, οἵτινες δὲν ἀγαπῶσι μόνας τὰς ἀναιμάκτους θυσίας τοῦ ἁγίου θύματος· διότι περιχαρακωθεὶς γενναίως ἐντὸς τοῦ Μοναχηρίου ἔδειξεν ὅτι εἶχε τὸ θάρρος οὐ μόνον ἑαυτὸν νὰ ὑπερασπίσῃ, ἀλλὰ καὶ τὸ αἷμα τῶν προκατόχων νὰ ἐκδικήσῃ. Ἐπειδὴ δὲ, καίτοι ἀμαθὴς, τυγχάνει ὅμως ὢν φιλομαθὴς καὶ φιλότιμος, ἐπεδόθη ἀμέσως καὶ εἰς ἀνασκαφὰς, καὶ ἀνασκαλεύων συγχρόνως τὰ ἀρχεῖα ζητεῖ ν' ἀποδείξῃ ὅτι τὴν ἀνήκουσαν εἰς τὸ Μοναχήριον γῆν ἐσφετερίσθησαν οἱ Ἀρμένιοι. Ὅτε πρὸ τεσσάρων περίπου μηνῶν ἐπεσκέφθην τὴν Πρώτην, εἶδον ἀνακαλυφθὲν μέρος τοῦ ὡραίου ψηφιδωτοῦ ἐδάφους ἐκκλησίας ἀνηκούσης, ἂν δὲν λανθάνωμαι, εἰς τὴν Μονὴν ὅπου ἀπέθανον, γενόμενοι μοναχοὶ, οἱ αὐτοκράτορες Μιχαὴλ Ῥαγγαβὲ καὶ Ῥωμανὸς ὁ Λεκαπηνός.

Δίκαιον εἶναι νὰ διακρίνω τοὺς Ἀρμενίους τῆς Πρώτης, ἀνήκοντας ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς τὴν κατωτάτην τάξιν τῆς φυλῆς αὐτῶν, καὶ στρατολογηθέντας διὰ χρημάτων ὑπὸ τῆς *Προτεσταντικῆς προπαγάνδας*, ἀπὸ τῶν λοιπῶν Ἀρμενίων, οἵτινες συμπροοδεύουσι μετὰ τῶν ἄλλων χριστιανῶν, ἔχοντες καὶ σχολεῖα καὶ ἐφημερίδας καὶ, ὃ δὴ καὶ ἀξιοσημείωτον, ἐθνικὸν θέατρον εἰς Σταυροδρόμιον.

Τῶν δ' Ἑλλήνων τὸ ἐθνικώτερον κατ' ἐμὲ ἐν Κωνσταντινουπόλει κατάστημα εἶναι τὸ παρὰ τῇ Πρεσβείᾳ δικαστήριον. Πῶς πρὸ αὐτοῦ ἐδικάζοντο αἱ ἑλληνικαὶ ὑποθέσεις, καὶ ὁποῖαι ἦσαν αἱ ἀποφάσεις διηγήθην τὸ 1852 ἔτος, ὅτε τρίτον εἶχον ἐπισκεφθῆ τὴν πόλιν ἐκείνην, καὶ ὅτε πρῶτος προέτεινα τὴν σύστασιν δικαστηρίου (1). Χαίρω δὲ ὅτι ὠφελιμωτάτη ἀπέβη ἡ πρότασίς μου. Καλὸν ἄλλως νὰ ἐπαναφέρωμεν πρῶτοι ἡμεῖς εἰς τὴν καθέδραν τῶν Ἑλλήνων αὐτοκρατόρων, εἰς τὴν μητρόπολιν τοῦ Ἰουστινιανοῦ καὶ τοῦ Βασιλείου, τοὺς νόμους αὐτῶν. Ἡ Ἑλλὰς ἐντολὴν ἀνέκαθεν ἔλαβε παρὰ τῆς θείας προνοίας νὰ ἐκπολιτίζῃ τὴν Ἀνατολὴν διὰ τῆς παιδείας, τῶν νόμων καὶ τῶν ἠθῶν. Ὅστις δὲ ἐπισκεφθεὶς πολλάκις ὡς ἐγὼ τὴν Τουρκίαν, καὶ ὡς ἐγὼ εἰσχωρήσας χάριν μελέτης καὶ εἰς τὰ εὐτελέστατα τῶν ξενοδοχείων, καὶ εἰς τὰς εὐτελεστάτας κοινωνικὰς τάξεις, συμπαραβάλῃ τὴν κατὰ καιροὺς κατάστασιν τῶν ἡμετέρων, θέλει θαυμάσει διὰ τὴν πρόοδον. πρόοδον ὀφειλομένην εἰς τὴν μικρὰν ταύτην γωνίαν τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος. Τὰ σχολεῖα, οἱ διδάσκαλοι, οἱ ἱερεῖς, οἱ ἰατροὶ, οἱ δικηγόροι, οἱ ἔμποροι, οἱ ναῦται, ὁ τύπος, τὸ ἀγαθὸν παράδειγμα, ἰδοὺ τὰ νικηφόρα ὅπλα, ἅτινα, καὶ παραγνωριζόμενα καὶ κακῶς διευθυνόμενα παρ' ἡμῶν, ἐγείρουσι τρόπαια διαρκέστερα καὶ τῶν ἐκ τῶν πολεμικῶν λαφύρων, τρόπαια ὁδηγοῦντα ἀσφαλῶς πρὸς τὴν πολυπόθητον ἐκείνην ἰδέαν, τὴν ὁποίαν ἐν τῇ δικαίᾳ μὲν ἀλλ' ἀπρονοήτῳ ἡμῶν ἀνυπομονησίᾳ μάτην δι' ἄλλων τρόπων κατεδιώξαμεν.

(Ἕπεται τὸ τέλος.)

ΣΥΛΛΟΓΗ

λέξεων φράσεων καὶ παροιμιῶν.

(Συνέχ. Ἴδε φυλ. 301.)

Κατακάθισε ἢ ἐκατάκατσε. Ἐκάθισεν ἢ διέμεινεν ὁλοτελῶς ἢ διαρκῶς. Σημαίνει καὶ τὸ κατεστάλαξεν ἐπὶ ὑγροῦ.

Κατακαϋμένος (καὶ *κατακαϋμὸς* οὐσ.). Ὁ δυστυχὴς, ὁ ταλαίπωρος. « Λυπήσου τὸν κατακαϋμένο ».

Κατακράτος (ἐκ τοῦ κράτος) καὶ *ἀκατακράτος* ὁλοτελῶς, ἐξ ὁλοκρήρου. « Ἐχάθη ἢ ἔσβυσε κατακράτος ».

Κατάκοιτος, ἀντὶ τοῦ κλινήρης, κατακείμενος εἰς τὸν κράββατον. « Εἶναι 'μέραις κατάκοιτος ». τουτ. κοίτεται πρὸ πολλῶν ἡμερῶν.

Καταλαγιάζω, ἀντὶ τοῦ κατευνάζω, καθησυχάζω (ἴδ. Λαγιάζω). *Ξελαγιάζω* σημ. τὸ ἐναντίον.

Καταλαλῶ, κατακρίνω ἢ κακολογῶ, ἢ λαλῶ κατά τινος. « Καταλαλοῦν τὰ μύρια δι' αὐτόν. »

Καταμεσήμερα (ἐπίρ.) καὶ *Μεσημερὶς*, τουτ. ἐν πλήρῃ μεσημβρίᾳ· ὡς ἀποσήμερα=μετὰ μεσημβρ.

Καταμεσῆς (ἐπίρ) ἀκριβῶς ἐν τῷ μέσῳ. « Τὸ ἔκοψε καταμεσῆς ».

---

(1) Αὐτ.

(1) Αὐτ. (2) Αὐτ.

(1) Ὅρα Πανδ. φυλλάδ. 58, τόμ. Γ'. σελ. 234.

Κατάντια (τὰ) « ἰδὲς τί κατάντια », ἢ ἰδὲς τὰ κατάντια μου, τουτ. ἰδὲ εἰς τί κατήντησα ὁ ἄθλιος.

Καταπάτια (τὰ) καὶ *ἀποπάτια*, ἡ ὑποστάθμη ὑγροῦ τινος. Τὰ καταπάτια τοῦ λαδιοῦ λέγονται καὶ *πατάλουδα*.

Καταπίτης (ὁ), ὁ καταπότης τοῦ λάρυγγος. Ὁμιλεῖ στὸν καταπίτη του » τουτ. πολὺ σιγανά.

Καταργάζομαι ἀντὶ τοῦ κατεργάζομαι=ἐπεξεργάζομαί τι νοερῶς, κατορθόνω, ἐπινοῶ, ἐφευρίσκω τι συλλογιζόμενος. Τί τοῦ κατηργάστη νὰ κάμῃ. » ἀντὶ τί ἐπενόησεν ἢ τί τοῦ ἐβουλήθη νὰ πράξῃ. « Τί τέχναις κατεργάζεται » !

Καταργῶ=ἀπωθῶ. ὡς ἡ φρ. « ποῦ σου καταργῶσι καὶ πατάσσω σε », λέγεται ὅταν ἀποδιώκῃ τις ἐχθρόν τινα ἢ πειρασμόν. Ταὐτόσημον τῷ « ὕπαγε ὀπίσω μου, σατανᾶ ».

Καταπιάνω, καταχερνῶ ἢ ἐπιχειρίζομαί τι. « Ὁ ἰατρὸς τὸν *ἐκαταπιάστηκε*, τουτ. ἐπεχειρίσθη νὰ τὸν θεραπεύσῃ.

Καταρέα (ἡ). Τὸ κάτωθεν μέρος, ὡς *ἀπαταρέα* σημ. τὸ ἄνωθεν. « Ἡ καταρέα τοῦ μύλου » μεταφορ. ὁ ἀργοκίνητος ἄνθρωπος.

Καταρημασμένος ἀντὶ τοῦ κατερημωμένος, τουτ. καθυστερημένος παντὸς πράγματος καὶ *καταρημάσω* ῥῆμα.

Καταστάμενος, ὁ ἀποκαταστημένος ἢ ὁ εὐκατάστατος ἄνθρωπος, καὶ ὁ κτηματίας.

Καταστόλια (τὰ). Ἴσως ἐκ τοῦ καταστέλλω. Καταστόλι, τουτ. καταβιβασμὸς, ταπείνωσις, ὡς ἡ φρ. « τέτοια καταστόλια », ἢ ἄλλως, τί χάλια.

Κατάστρατα (ἐπίῤ.) Ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὁδοῦ, ὡς τὸ *καταθαλασσῆς*=ἐν μέσῳ τῆς θαλάσσης, *κατάμουτρα*=κατὰ πρόσωπον, *κατάπλωρα* κτλ.

Κατατάσσω, ἔχει σημασίαν τοῦ καθησυχάζω. « Δὲν κατατάσσει », ἢ « δὲν ἐκατάταξε »=δὲν ἡσύχασε διόλου.

Κατατομὴ (ὡς καὶ ἡ ἀρχαία σημασία) ἐκ τοῦ κατατέμνω=διαιρῶ ἢ διαχωρίζω εἰς τμήματα ἢ κατατομάς.

Κατατόπια καὶ *κατατόπι*, τοποθεσίαι. Λέγονται καὶ *Τοπεῖα*. « Δὲν ξεύρει τὰ κατατόπια » τουτ. τὰς θέσεις.

Καταφτάνω, ἀντὶ τοῦ προφθάνω ἢ προκάνω προλαμβάνω. « Δὲν ἐκατάφτασε νὰ τοῦ τὰ 'πῇ » ἀντὶ δὲν ἐπρόφθασε.

Καταχωνιάζω (ἐκ τοῦ ἀρχαίου καταχώννυμι—νύω)καταχώνω. Σημαίνει ἐξαφανίζω, καταβροχθίζω.

Κατέχω καὶ *κατέω*, ἔχει τὴν σημασίαν τοῦ εἰξεύρω, γνωρίζω· (ἰδ. ἀκάτεχος) « Δὲν κατέχει τίποτα ».

Κατίνια, τὰ ὑπὸ τοὺς νεφροὺς καὶ πρὸς τὰς λαγόνας μέρη· ἡ ὀσφὺς, τὰ μέσα, ἢ ἡ μέση.

Κατωχώρι καὶ *κατωχώρια* πληθυντικῶς, λέγονται τὰ κάτωθεν μέρη τῶν χωρίων καὶ *ἀπανωχώρια* τὰ ἄνωθεν.

Κατώφυλλο καὶ *ἀνώφυλλο* τὸ κατώφλιον καὶ ἀνώφλιον τῆς θύρας τῆς οἰκίας.

Κατουμάδα ἐκ τοῦ ἀρχαίου *κατωμὰς*—*άδος* καὶ *κατωμάδιον*, τὸ ἐπ' ὤμων φερόμενον δέμα ἢ περιτύλιγμα φορεμάτων. « Ἔφερε μίαν κατουμάδα, ἢ ἔκαμε τὰ ῥοῦχα κατουμάδα ». Ἐν Κωνσταντινουπόλει καλεῖται μπόγος.

Κατσίβελα (τὰ) καὶ *κατσιβελικὰ* λέγονται τὰ ῥάκη ἢ παλαιὰ φορέματα ὅμοια μὲ τὰ τῶν Κατσιβέλων ἢ Ἀτσιγγάνων, τὰ παρ' ἄλλοις κουρέλλια, καὶ *κατσιβελιάρης* ὁ ῥακενδύτης.

Κατσὶ (τὸ) τὸ παρ' ἄλλοις Γατὶ ἢ Γάτος, καὶ *κατσούλα* ἡ γάτα· ἐξ οὗ καὶ τὸ ῥῆμα *κατσιάζει* καὶ *ἐκάτσιασε* τουτ. ἔγεινεν ἰσχνὸς,καχεκτικός. *Κατσουλομάτης*—μάτα=οἱ ἔχοντες γλαυκοὺς ὀφθαλμούς.

Κατσιφάρα, ἡ ὀμίχλη ἡ καταχνιὰ παρ' ἄλλοις. Ἐξ οὗ καὶ *κατσούφα* καὶ τὸ ῥῆμα *κατσουφιάζω* καὶ *Κατσουφιασμένος*=ὁ κατηφὴς ἢ σκυθρωπὸς μεταφραστικῶς.

Κατσιφλίτης, ὁ λύχνος ὁ διαχέων ἀμυδρὸν φῶς.

Κατσόπα, εἶδος ποντικοῦ—ἐλειός· καὶ μεταφορ. ὁ ψοφοδὴς καὶ λίαν δειλός.

Κατσουλῖνος—εἶδος ἰχθύος.

Κάτσουνας—τὸ τσιγγέλι παρ' ἄλλοις· καὶ *Κατσιρωτὸς*=ὁ ἀχγιστροεεδὴς (gancio).

Καυκαλίδα, χόρτον χαμοφυὲς καὶ εὐῶδες χρήσιμον πρὸς μαγείρευσιν (Herbe muse), καὶ *καυκαλίδες* πληθυντικῶς.

Καύκαλο καὶ *καυκάλα* λέγεται τὸ ἄνωθεν μέρος τοῦ κρανίου καὶ ὁ μυελὸς αὐτοῦ, ἐξ οὗ καὶ *καυκαλᾶς* ὁ ἀνεπτυγμένην ἔχων τὴν κεφαλὴν, ἠλίθιος. *Καύκαλο* λέγεται καὶ τὸ ἄνωθεν κυρτὸν μέρος τοῦ ὑποδήματος, ὡς «Μικροκαύκαλο παπούτσι».

Καῦκος (ὁ) ἢ *καυκιὰ* (ἡ) ἢ παρ' ἄλλοις *ξυλοπιτάκα*=ἀγγεῖον ξύλινον ἁπλωτὸν πρὸς ὑποδοχὴν φαγητῶν.

Καυκὶ (τὸ) ἀγγεῖον ξύλινον χρησιμεῦον πρὸς μέτρησιν καρπῶν ἢ γεννημάτων καὶ ἰσοδυναμοῦν μὲ 1]2 *μισοπίτακον* (ἰδ. τὴν λέξ.).

Καφουρὰ (τὰ). Λέγεται ὁ οὐρανίσκος (ἰδὲ καὶ ἀπαλὰ) «Μοῦκαψε τὰ καφουρά μου ὁ ζεστὸς καφές» κ τ λ.

Καψαλιὰ ἐκ τοῦ καυσαλία, καψαλία. Μεγάλη πυρὰ εὐπρήστου ὕλης ἐπὶ τῶν ὀρέων ἢ ἀγρῶν· καὶ *καψαλίζω*=περικαίω τοὺς ἀγροὺς πρὸς καλλιέργειαν (ἰδ. τὴν λέξ. περικαίω). *Καψάλι* λέγεται καὶ ὁ λιμὴν τῶν Κυθήρων.

Καψὶ (τὸ) καλεῖται μικρὸν ἀγγεῖον πρὸς χρῆσιν θυμιατηρίου.

Κεῖδε (ἐπίῤ). ἀντὶ τοῦ κεῖθε ἢ ἐκεῖθεν (ἰδ. καὶ πῶδι ἢ ἐπ' ὧδε), ὡς τὸ τῶν Ἰώνων κεῖσε ἀντὶ ἐκεῖσε.

Κερόνωὲ—*κκερόνω*, ἀδειάζω τὸ φαγητὸν ἐκ τοῦ λέβητος εἰς τὰ πινάκια. « Ἐκένωσαν εἰς τὸ τραπέζι. »

Κερτᾶ (τρ. προσ.) *Ἐκέντησε* λέγεται ἐπὶ τῆς διαδόσεως τῆς φλογὸς εἰς σῶμά τι, ἀντὶ τοῦ ἀνεφλέχθη, ἐξήφθη ἢ ἐξάναψε· τὸ παρ' ἄλλοις *ἐκόρωσε*. Κεντᾷ σημ. καὶ τὸ κεντρόνω· καὶ ἡ παροιμία « Κεντᾷ μὰ δὲ σβουρίζει »=ὑποκινεῖ χωρὶς νὰ φαίνηται.

Κεντρὶ (τὸ) λέγεται ἡ ἐμβολὰς τῶν ἀρχαίων ἢ τὸ πρὸς ἐμβολιασμὸν τεμάχιον ἢ κλὼν δένδρου. Καὶ τὸ ῥῆμα *κεντρόνω* ἐμβολιάζω. *Κεντρὶ* λέγεται καὶ τὸ κέντρον τῶν μελισσῶν (l'aiguillon).

Κεντροκούκουδα ἢ κεντροκούκουτσα παρ' ἄλλοις (Bache di junipero) τὰ κουκούτσια τοῦ κέδρου.

Κεραμωμένος. Λέγεται ἐπὶ διαφόρων ὀπωρικῶν προώρως μαρανθέντων. *Κεραμόνει* (ῥῆμα).

Κερατέα τὸ γνωστὸν δένδρον. Λέγεται καὶ εἶδος σταφυλῆς.

Κεράτσα. Λέγεται ἡ θεία πρὸς μητρὸς ἢ πατρός.

Κεφαλᾶς. Εἶδος πτηνοῦ.

Κεφαλαργῶ, πονοκεφαλῶ *κεφαλαργία*=κεφαλαλγία.

Κεφαλάρι τὸ ἔμπροσθεν μέρος τῆς οἰκίας. *κεφαλοτράπεζο*, τῆς τραπέζης κ τ λ. *κεφαλοδούρι*, τὸ κεφαλόδεμα, *κεφαλοτύρι* κ τ λ. *κεφαλοχῶρι* τὸ πρωτεῦον χωρίον.

Κηντινάρι (τὸ) μία ἑκατοστὺς (ἐκ τοῦ λατ. centinarium).

Κίγκλα ἢ *Γκίγκλα* (προφ. ὡς τὸ Ἰταλ. g) λέγεται ὁ ὑπὸ τὴν κοιλίαν τῶν πρὸς ἱππασίαν ζώων σφιγγόμενος ζωστὴρ ἵνα διατηρῆται τὸ ἐπιτιθέμενον σάγμα ἢ σα(γ)μάρι.

Κισσήρι (τὸ), ἡ κίσσηρις—εως, ἡ κοινῶς λεγομένη ἐλαφρόπετρα.

Κλόλας (ἐπίῤ.) καὶ παρ' ἄλλοις *κλόλις* προσέτι, περιπλέον, « τὸν ἐπλήρωσε κι' ὁμιλεῖ κλόλας. »

Κλαούρης καὶ *κλαούρικο παιδί*. Λέγεται ἐπὶ τῶν σφόδρα κλαυθμυριζόντων βρεφῶν· καὶ τὸ ῥῆμ. *κλαουρίζω*.

(Ἕπεται συνέχεια.)

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΚΗΠΩΝ ΤΟΥ ΚΙΝΝΑΜΩΜΟΥ ΕΝ ΤΑΠΡΟΒΑΝΗ

καὶ περὶ τῆς καλλιεργείας τοῦ θάμνου τούτου.

Ὁ περιηγούμενος τὴν Κολομβίαν δὲν παραμελεῖ βεβαίως τὴν ἐπίσκεψιν τῶν κήπων του κινναμώμου ἵνα εὐχαριστήσῃ τὴν ὄσφρησίν του διὰ τῆς ἀρωματικῆς ὀσμῆς τοῦ φλοιοῦ τοῦ περιέργου τούτου θάμνου ὅστις κοσμεῖ τὴν ἱστορίαν τῆς νήσου Ταπροβάνης (Κεϋλάνης).

Κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἀκμῆς τῆς καλλιεργείας τοῦ κινναμώμου εἶχον αἱ ὑπάρχουσαι φυτεῖαι, αἵτινες κεῖνται κατὰ τὸ μεσημβρινὸν μέρος τῆς νήσου, 15—20 ἀγγλικῶν μιλίων ἔκτασιν. Ἕνεκα τοῦ προσοδοφόρου τούτου προϊόντος ἅπαντα τὰ λοιπὰ τῆς φύσεως προϊόντα παρημελήθησαν. Ἡ καλλιέργεια τῶν θάμνων τοῦ κινναμώμου,ἤτις ἦτον μονοπώλιον τῶν διαφόρων κατὰ καιροὺς κυβερνήσεων τῆς νήσου, αἵτινες τὴν κατέκτησαν, ἐνεργεῖται μετὰ μεγίστης προσοχῆς καὶ αὐστηρότητος. Ἡ παραμικρὰ κλοπὴ τοῦ φλοιοῦ, ἡ ἑκουσία βλάβη τοῦ θάμνου ἐτιμωρεῖτο μὲ θάνατον, καθὼς ἀποκοπή τινος κλώνου ἄνευ ἀδείας ἐτιμωρεῖτο μὲ τὴν ἀποκοπὴν τοῦ βραχίονος. Ἕκαστος θάμνος φυόμενος εἰς τὸν κῆπον τινὸς ἰδιώτου ἐθεωρεῖτο ἰδιοκτησία τῆς κυβερνήσεως, καὶ οἱ φλουδισταὶ τῆς Κυβερνήσεως εἶχον τὸ δικαίωμα τοῦ συλλέγειν τὸν φλοιὸν αὐτῶν. Ὅστις κατέστρεφεν ἰδιόκτητόν τινα θάμνον ἐν τῷ ἰδίῳ αὐτοῦ κήπῳ κατεδικάζετο εἰς θάνατον ἢ εἰς ἰσόβια δεσμά.

Οἱ καταγινόμενοι εἰς τὴν ἀποφλοίωσιν καὶ εἰς τὸν καθαρισμὸν τοῦ φλοιοῦ ἀνήκουσιν εἰς τὴν τάξιν τῶν Chahas ἐπισήμων ἀνθρώπων. Ἡ αὐστηρότης αὕτη κατά τι ἐμετριάσθη κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους, ἀφοῦ ὁ εὐρωπαϊκὸς κόσμος ἐπροσπάθησε ν' ἀντικαταστήσῃ τὸ ἄρωμα τοῦτο δι' ἄλλων ἀρωματικῶν φυτῶν ἅτινα ἀνεκαλύφθησαν ἢ ἐχρησιμοποιήθησαν παρὰ τοῦ εὐρωπαϊκοῦ κόσμου.

Οἱ θάμνοι τοῦ κινναμώμου φύονται ἐν ἁπάσῃ τῇ Κολομβίᾳ· ἀνέκφραστος δὲ εἶναι ἡ προξενουμένη τέρψις ὑπὸ θάμνων 4—6 ποδῶν ὕψους, φερόντων φύλλα ὅμοια πρὸς τὰ τῆς δάφνης καὶ μίσχους ὑπὸ κιτρίνων ἀνθέων ἐστολισμένους, καὶ φυομένων ἐπὶ καταλεύκου χώματος, ὅπου εὐδοκιμοῦσι κάλλιστα. Κατὰ τὸν Ἰανουάριον ἀνθίζουσιν· οἱ δὲ καρποὶ ὡριμάζουσι κατὰ τὸν Ἀπρίλιον, ὅτε ὁ χυμὸς ὑπάρχει εἰς γοργότητα.

Ἡ συλλογὴ τῶν νεαρῶν κλώνων ἐστὶ λίαν κοπιώδης καὶ ἀπαιτεῖ πολλοὺς ἐργάτας. Ἕκαστος ἐργάτης κόπτει τόσους κλῶνας, ὅσους ὑπὸ μάλης δύναται νὰ φέρῃ ἀκολούθως διασχίζει διὰ τῆς αἰχμῆς μικροῦ τινος μαχαιρίου τὸν λεπτὸν ἐξωτερικὸν φλοιὸν, ἀποξέει μετὰ μεγάλης προσοχῆς τὰ ἐπὶ τοῦ φλοιοῦ ἐπικαθήμενα καθὼς καὶ τὰ ἐντὸς τοῦ φλοιοῦ ξένα μόρια ἐκθέτων τὸν οὕτω προπαρεσκευασμένον φλοιὸν εἰς τὸν ἥλιον πρὸς ἐντελῆ ἀποξήρανσιν, δι' ἧς ἀφ' ἑαυτοῦ ἐκτυλίσσεται.Αἱ καλύβαι ἐντὸς τῶν ὁποίων αἱ ἐργασίαι αὗται ἐκτελοῦνται γεμίζουσιν ἀπὸ τὸ ἡδύτερον ἄρωμα. Ὅσον λεπτότερος ὁ φλοιὸς εἶναι τόσον πολυτιμότερος

θεωρεῖται· ὁ καλλίτερος φλοιὸς δὲν πρέπει νὰ ἔχῃ πάχος ἀνώτερον πυκνοῦ χάρτου καὶ πρέπει νὰ ᾖναι γλυκὺς τὴν γεῦσιν καὶ ἀρωματικὸς τὴν ὀσμήν. Οἱ σάκκοι ἐν οἷς ὁ φλοιὸς ἐγκλείεται πρὸς μετακομιδὴν πληροῦνται ὑπὸ μέλανος πεπέρεως, καθότι δι' αὐτοῦ διατηρεῖται ὁ φλοιὸς εἰς τὸ διὰ θαλάσσης ταξείδιον καλλίτερα ἀποῤῥοφῶν τὴν ὑγρασίαν καὶ οὕτως αὐξάνει τὸ τοῦ φλοιοῦ ἄρωμα. Ὁ φλοιὸς τοῦ κινναμώμου (καννέλλα κοινῶς καλούμενος) χρησιμεύει ὡς ἄρωμα εἰς πάντα τὰ μέρη τῆς ὑφηλίου καὶ εἶναι ἓν τῶν σημαντικωτέρων προϊόντων τοῦ ἐμπορίου. Ἡ νῆσος Ταπροβάνη ἐξάγει κατ' ἔτος 800—900,000 λίτρας φλοιοῦ κινναμώμου, ὧν ἡ ἀξία ὑπολογίζεται εἰς 40—43,000 λιρῶν στερλινῶν.

Ξ. ΛΑΝΔΕΡΕΡ.

ΣΤΕΡΡΟΠΟΙΗΣΙΣ ΤΩΝ ΞΥΛΩΝ.

—ooo—

Ἡ εἰς τὰ ξύλα ἔγχυσις διὰ τῶν ὑπὸ τοῦ Boucherie ἐφευρεθέντων τρόπων ἔχει δύο κυρίους σκοπούς· πρῶτον ἵνα δώσῃ ὡραῖα καὶ ποικίλα χρώματα εἰς τὰ λευκὰ ξύλα, ὅπως χρησιμεύσωσι καὶ αὐτὰ εἰς τοὺς ἐπιπλοποιούς· δεύτερον ὅπερ καὶ ὠφελιμώτερον βεβαίως ἵνα καταστήσῃ ἄσηπτα τὰ λευκόξυλα, τὰ καταστρεφόμενα ἐν γένει εἰς μικρὸν διάστημα χρόνου ὑπὸ σκωλήκων. Τὰ δὲ ἔξοδα τῆς ἐργασίας τοῦ ὑλικοῦ καὶ τοῦ θειούχου σιδήρου, δι' οὗ διατηροῦνται τὰ ξύλα, ἀναβαίνουσιν εἰς 15 φράγκα δι' ἕκαστον κυβικὸν μέτρον ξύλου. Εἶναι δὲ φανερὸν ὅτι τὰ πλεονεκτήματα τῆς ἐφευρέσεως εἰσὶ διάφορα, κατὰ τὴν χρῆσιν ἣν ποιεῖταί τις τοῦ ξύλου, τὴν τιμὴν εἰς ἣν τὸ ἀγοράζει καὶ τὴν τιμὴν τῆς δρυὸς ἐν τῇ αὐτῇ χώρᾳ. Εἶναι λοιπὸν ἀδύνατον νὰ εἴπωμέν τι βέβαιον περὶ τῆς τιμῆς τοῦ ξύλου τούτου καθ' ὅλας τὰς περιστάσεις.

Ἀλλὰ ἐκ τῶν ἐν Γαλλίᾳ γινομένων δύναταί τις νὰ κρίνῃ.

Ἡ διεύθυνσις τῶν τηλεγράφων ἠγόραζεν ἀντὶ 25 ἕως 30 φράγκων μικροὺς πασσάλους ἐκ δρυὸς νεαρᾶς καὶ κακοῦ εἴδους, καὶ ἀντὶ 50 φράγκων πασσάλους παχυτέρους καὶ ὑψηλοτέρους ὅπως βαστάζωσι τὸ σύρμα εἰς τὰς δημοσίους ὁδοὺς· μετὰ παρέλευσιν δ' ὀκτὼ περίπου ἐτῶν κατέπιπτον σεσηπότες.

Ἡ διεύθυνσις ἀπεφάσισε νὰ μεταχειρισθῇ πασσάλους ἐκ πεύκης δι' ἐγχύσως θειούχου σιδήρου παρασκευασμένους· εἰ δὲ καὶ ἐζήτησε παχυτάτους καὶ ὑψηλοτάτους πασσάλους, μόλις πληρόνει 7 ἕως φράγκα τοὺς συνήθεις καὶ 12 τοὺς μεγάλους. Ἀλλ' ἔχει καὶ ἄλλην ὠφέλειαν, οἱ πάσσαλοι οὗτοι διατηροῦνται ὀλίγων τινῶν ἐξαιρουμένων ὡς κακῶς κατασκευασθέντων, κάλλιστα, καὶ δὲν ἀντικατεστάθησαν εἰσέτι πάσσαλοι ἐμπηχθέντες πρὸ δώδεκα καὶ πλέον ἐτῶν.

Ταὐτὸ συνέβη καὶ εἰς τοὺς σιδηροδρόμους. Ἑκάστη δοκὸς βαστάζουσα τὰς σιδηρὰς ῥάβδους κατασκευαζομένη μὲν ἐκ δρυὸς μόλις διήρκει 7 ἔτη, ἠγοράζετο δ' ἀντὶ 7 φράγκων καὶ 50 ἑκατοστῶν, τὴν σήμερον δὲ ἐκ ξύλου δι' ἐγχύσεως παρεσκευασμένου κατασκευαζομένη ἔχει πολλῷ κατωτέραν τιμήν, ἤτοι φρ. 4 καὶ 50 ἑκ., ἡ δὲ διάρκεια τῶν δοκῶν τούτων εἶναι σχεδὸν διπλασία τῆς τῶν δρυΐνων μέχρι τῆς σήμερον καὶ δυνάμεθα νὰ προείπωμεν ὅτι θέλουσι διατηρηθῆ ἄλλον τόσον χρόνον ὅσον διήρκεσαν μέχρι τοῦδε.

Ὅθεν καὶ πάντες οἱ τῆς Αὐστρίας σιδηρόδρομοι ἔχουσι τοιαύτας δοκοὺς ἀφότου οἱ ἀδελφοὶ Περέῖρες διευθύνουσιν αὐτούς· ὠφελοῦνται δ' ἔτι μᾶλλον διότι παρεχωρήθη εἰς αὐτοὺς ἡ ἐπικαρπία ἀπεράντου δάσους ὅθεν λαμβάνουσι τὴν ὕλην.

Ἰδοὺ δ' ἐν συντόμῳ πῶς γίνεται ἡ ἔγχυσις·

Τὸ δένδρον καταῤῥίπτεται, διαιρεῖται εἰς τεμάχια ὁσουδήποτε μήκους καὶ φέρεται εἰς τὸν ξυλῶνα ὅσον τάχιον, φέρον καὶ τὸν φλοιόν του· ἐκεῖ δὲ προσάπτουσιν εἰς τὴν παχυτέραν αὐτοῦ ἄκραν δίσκον ξύλινον ἴσου μεγέθους, ὃν πιέζουσιν ἰσχυρῶς διὰ χαλκίνων κοχλιῶν εἰσδυόντων καὶ εἰς τὸ δένδρον, ἀλλ' ὁ δίσκος δὲν ἐγγίζει τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ δένδρου, τιθεμένου μεταξὺ σχοινίου ὅσῳ τὸ δυνατὸν πλησιέστερον τῆς περιφερείας ἤτοι τοῦ χείλους. Τὸ διατηρητικὸν ὑγρὸν καταῤῥέει διὰ σωλήνων εἰς τὸ μικρὸν τοῦτο κενὸν καὶ εἰσερχόμενον διὰ τῶν πόρων ὠθεῖ τὸν χυμὸν ὅστις ἐκρέει ἐκ τῆς ἀντιθέτου ἄκρας τοῦ κορμοῦ καὶ τέλος ἀντικαθίστησιν ἐντελῶς αὐτόν. Ἡ σκευασία τελειοῦται τότε, καὶ τὸ ξύλον μετ' οὐ πολὺ καθίσταται χρήσιμον.

Ἐπιδέχονται δὲ τὴν σκευασίαν ταύτην τὰ ἑξῆς δένδρα· θαλασσία πεύκη, πεύκη δασοφυής, ἐλάτη, ὀξύα, σημύδα, λεύκη, φιλύρα, κλήθρα, καστανέα, πλάτανος, σφένδαμνος, καὶ ἐν γένει ὅλα τὰ λεγόμενα τρυφερὰ ξύλα.

S. Dumoulin Dulys.

ΠΟΙΗΣΙΣ.

ΕΙΔΥΛΛΙΟΝ.

Η ΛΟΥΟΜΕΝΗ.

Ποία ἡ τόσον καλὴ ἐκείνη;
Εἶναι θεότης, εἶναι θνητή;
Πατῶν τὴν ἄμμον, πλὴν δὲν ἀφίνει
Ἐπὶ τῆς ἄμμου σημετόν τι.

Λευκὴν ἐσθῆτα ἐνδεδυμένη,
Ἐσθῆτα κούφην ὡς τὸν ἀτμὸν,
Κούφη ὡς ἔλαφος καταβαίνει
Εἰς τὸν καλίῤῥοον ποταμόν.

Σπαρμένα βόσκουν τὰ πρόβατά της
Εἰς τοῦ Ὀλύμπου τὰς ποδιάς,
Ἔκλευκα ἕλα ὡς ἡ χροιά της,
Ὡς τῶν ὀδόντων της ἡ πλειάς.

Βόσκουν σκιρτῶντα τὰ πρόβατά της,
Ἐνῷ ἡ εὔσωμος Θεσσαλὶς
Ἀποκαλύπτει τὰ θέλγητρά της
Πλήρης αἰδήμονος συστολῆς.

Ψαύει ἡ αὔρα τὰ κρῖνα—στήθη
Τὴν ὠμοπλάτην καταφιλεῖ.
Ὡς ἐρωμένος γλυκὺς ἐχύθη
Εἰς ἐρωμένην του προσφιλῆ.

Ὅπου τοῦ θέρους τὸ πῦρ πραΰνει
Μ' εὐσκίους κλάδους δρῦς εὐθαλής,
Ὅπου τῆς Πρόκνης ὀξεῖς οἱ θρῆνοι,
Ἡ νέα λάμπει Ἀμαρυλλίς.

Ἐκεῖ τὸ πάλαι, ἡ δάφνη, κτῆμα
Ἤνθει τοῦ ἄνακτος τῶν ᾠδῶν.
Φεῦ! μάτην τώρα ἕρπον τὸ κῦμα
Ζητεῖ τὸ στέμμα τῶν ἀοιδῶν.

Ποῖος ἐκ νέου ἀναφυτεύσει
Τὸ ἐκσπασμένον ἐκεῖ φυτόν;
Τίς εἰς τὸν δοῦλον τόλμην ἐμπνεύσει
Ἔνθους Τυρταίου λύραν κροτῶν;

Τὰ κρυσταλλώδη της λούει μέλη
Τῆς Θεσσαλίας ἡ ποιμενὶς,
Ἐνῷ γλυκείας ἀκτῖνας στέλλει
Ὁ Φοῖβος ἔμπλεως ἡδονῆς.

Ψάλλουν γλυκύτερα αἱ τρυγόνες
Ἐντὸς κρυμμέναι τῶν πτελεῶν,
Γελῶσι λόφοι, βράχοι, λειμῶνες
Πλήρεις μυρίων γοητειῶν.

Ὅταν ὁ μέγας τὴν Ἀφροδίτην
Ἔγλυφε γλύπτης τῶν Ἀθηνῶν
Ἐφάνη ἴσως εἰς τὸν τεχνίτην
Ὅμοιον κάλλος ποτὲ γυμνόν,

Καὶ πλήρη ἔχων τὴν φαντασίαν
Ὑπὸ τῆς χάριτος τῶν μελῶν
Ἐπεξεργάζετο τὴν Κνιδίαν
Τὸ ὅραμά του ἀναπολῶν.

Ποῖος ἀλάβαστρος, ῥόδα ποῖα
Ἀπὸ τραχήλου μέχρι πτερνῶν;
Ὁποία ἔκτακτος εὐρυθμία;
Ὁποῖον σύμπλεγμα καλλονῶν;

Μὲ θαῤῥαλέον ἡ κόρη βῆμα
Πλήσσει τὸ κῦμα παίζει σκιρτᾷ.
Ὡς νῆσσα δύεται εἰς τὸ κῦμα,
Ὡς νῆσσα ἄνω ἀναπετᾷ.

Ὡς ζεῦγος δίδυμον λεμονίων
Ὅταν ζεφύρου αὔρα φυσᾷ
Εἰς τὸ μητρῷον τρέμουν κλαδίον
Πάντοτε εὔμορφα καὶ χρυσᾶ.

Εἰς τὰς ὡραίας της ἀναδύσεις
Οὕτω οἱ δύο τρέμουν μαστοί.
Ὦ! μὴ νὰ στρέψῃς, ἐκεῖ τολμήσῃς
Ἠχμαλωτίσθης ἀμαχητί.

Καὶ ὅμως ποία, ποία αἰσχύνη!
Οἱ δύο λόφοι τῆς ἡδονῆς
Τίς οἶδε ποῖα θὰ θρέψουν κτήνη
Ἄνευ καρδίας, ἄνευ φωνῆς!

Οἱ ἐδενόχροοι πλόκαμοί της
Εἰς ὠμοπλάτας παίζουν ἁβράς.
Εἶνε παράδεισος ἡ μορφή της,
Οἱ ὀφθαλμοί της περιστερᾶς.

Ἂς ἠδυνάμην νὰ τὴν φιλήσω
Μελλόνυμφός της ἐγὼ ποιμὴν,
Εἰς τὰς ἀγκάλας μου νὰ τὴν κλείσω
Κἂν μίαν μόνην μίαν στιγμήν

Ἐξῆλθε πλέον ἐκ τῶν ὑδάτων
Ῥίψασα πέπλον διαφανῆ
Ἀπὸ τραχήλου μέχρι γονάτων,
Ἤτο, δὲν εἶνε πλέον γυμνή.

Καὶ ὅμως βλέπω ὡς ἐκ κιγκλίδων
Ὅλον τὸ σῶμα της τορνευτόν.
Ὦ! τόσον κάλλος ποτὲ δὲν εἶδον
Πλάνης τὸν κόσμον περιπατῶν.

Ἂς ἠδυνάμην νὰ τὴν φιλήσω
Μελλόνυμφός της ἐγὼ ποιμὴν.
Εἰς τὰς ἀγκάλας μου νὰ τὴν κλείσω
Κἂν μίαν μόνην μίαν στιγμήν,

Μόσχε ποῦ εἶσαι, ποῦ εἶσαι Βίων;
Τὸν ἀφελῆ σου λάβε αὐλὸν
Καὶ ὅπου παίζει τὸ ῥεῦμα λεῖον
Ψάλλε μαζί μου ᾆσμα καλόν.

Τῆς Θεσσαλίδος τὸ κάλλος ψάλλε,
Ψάλλε τὴν νύμφην τοῦ Πηνειοῦ,
Ἂς ἀκουσθῶσιν γλυκεῖς ὡς πάλαι
Φθόγγοι βουκόλου μελοποιοῦ.

Φεῦ! ἐδῶ ἔπαυσε πρὸ αἰώνων
Τὸ πρῶτον λάλημα τοῦ αὐλοῦ.
Ἀλλοῦ τὸν θρόνον του μετὰ στόνων
Ὁ Φοῖβος ἔφερε φεῦ! ἀλλοῦ.

Εἰς τοῦ Ὀλύμπου τὰς ὑπωρείας,
Παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Πηνειοῦ
Φεῦ! δὲν ἀκούω τὰς ἁρμονίας
Τοῦ ἐλευθέρου πάλαι λαοῦ . . .

Κράζουν σκιρτῶντα τὰ πρόβατά της
Τὴν νέαν Ἄρτεμιν τῶν Τεμπῶν.
Ποθοῦν τὸ ἤπιον θώπευμά της,
Τὸν θελκτικόν της ποθοῦν σκοπόν.

Ἰδοὺ ἐγγύς των πάλιν αὐτή,
Ὡς αὔρα ἔαρος δροσερά,
Ἡ γῆ ἀστράπτει ὅπου πατεῖ,
Ἡ φύσις θάλλει ἅλη χαρά.

Καὶ ὅμως ποία, ποία αἰσχύνη!
Δούλην οἱ πόδες της πατοῦν γῆν.
Οἱ ἄνδρες ἄνανδρα χαῦνα κτήνη
Ἄνανδρον, χαῦνον τηροῦν σιγήν.

Κατοικητήρια τῆς ἀνδρείας,
Μεγάλ' ἡρώων ἀνδρῶν πατρίς,
Ὁπλίσου ξίφος ἐλευθερίας,
Ἔγειρον εὐτολμος τὰς ὀφρῦς.

Τὸ πρῶτον θάρρος σου, Θεσσαλία,
Εἰς νέα τρόπαια ἂς φανῇ.
Τοῦ Κατζαντώνη σου ἡ ὀξεῖα
Μάχαιρ' ἂς λάμψῃ πάλιν γυμνή.

Δεῖξε πῶς ὅσον εἶσαι ὡραία
Ἐπίσης εἶσαι γῆ ἀνδρική,
Ὅτ' εἰς τὰ σώματα ἡ ἀρχαία
Ἀκόμη δύναμις κατοικεῖ.

Εἰς τὴν πυρίτιδα τὸ κηρίον
Φέρω. Ποῦ εἶσθε ἀρματωλοί;
Κυλίει λίθους ὁ Δευκαλίων,
Κανεὶς πλὴν λίθος δὲν ὁμιλεῖ.

Ἐν Μελίτῃ 5 Φεβρουαρίου 1862. Π. Μ.

ΔΙΑΦΟΡΑ.

Τίς ἐφαντάζετο ὅτι τὸ θωρήσσειν τὰ πλοῖα δὲν εἶναι ἐφεύρεσις τοῦ ΙΘ' αἰῶνος, τοῦ μεγίστου πάντων τῶν αἰώνων, τὸ λέγομεν ἄνευ φιλαυτίας; ὁ ΙΘ' αἰὼν εἶναι αἰὼν τῶν μεγάλων ἐφευρέσεων, ἂν καὶ ἡ ἐφεύρεσις τῆς πυρίτιδος, τῆς τυπογραφίας καὶ ἡ ἀνακάλυψις τῆς Ἀμερικῆς δὲν εἶναι μικρότεραι, αἰὼν ταλαιπωρήσας πάπας, βασιλεῖς καὶ δημοκρατίας, αἰὼν γεννήσας τὸν Α' Ναπολέοντα καὶ τὸν Καβοὺρ, πολέμων, μίσους καὶ ψεύδους· αἰὼν διπλωματικός· τῷ ὄντι μέγας αἰών! ἀλλ' ὅμως ἡ τελευταία αὕτη δόξα τῷ ἀφαιρεῖται σήμερον ὑπὸ τῶν ἑξῆς παρατηρήσεων τοῦ Propagateur illustré, γαλλικοῦ περιοδικοῦ συγγράμματος.

« Ἡ ἰδέα τοῦ θωρήσσειν τὰ πολεμικὰ πλοῖα δὲν εἶναι ὅσον νέαν τὴν φανταζόμεθα κοινῶς. Κατά τινα τῶν τελευταίων συνεδριάσεων τῆς Ἀρχαιολογικῆς ἀκαδημίας τοῦ Λονδίνου, ὁ πλώταρχος τοῦ βασιλικοῦ ναυτικοῦ Οὐίνδης ἀνέγνω ὑπόμνημα περὶ τῆς καράκης ἢ πολεμικῆς τριήρους τῆς ὑπὸ τῶν ἱπποτῶν τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τῆς Ἱερουσαλὴμ ἐξαρτυθείσης καὶ περιγραφομένης ὑπὸ Βοσίου, ἱστορικοῦ τοῦ τάγματος ἐκείνου. Τὴν τριήρη ταύτην εἶχον τεθωρηγμένην διὰ μολύβδου κατὰ τῶν σφαιρῶν. Ἐναυπηγήθη ἐν Νικαίᾳ τῷ 1530 καὶ μετεῖχε τοῦ μεγάλου στόλου τοῦ σταλέντος ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Καρόλου τοῦ πέμπτου ἐναντίον τῆς Τύνιδος πρὸς βοήθειαν τοῦ ἐκθρονισθέντος Μουλεχασσὰν καὶ κατὰ τοῦ Βαρβερούσου.

» Ὁ περίφημος Ἀνδρέας Δόριας ἡγεῖτο τοῦ στόλου. Μετὰ δέ τινων ἡμερῶν πολιορκίαν ἡ Τύνις ἐκυριεύθη ἐξ ἐφόδου, τῆς θωρηκτῆς τριήρους, Ἁγίας Ἄννης τοὔνομα, οὐ σμικρὸν συνεργησάσης εἰς τὴν ἅλωσιν τῆς πόλεως, διότι ἐπλησίαζεν ἀτιμωρητὶ ὅπου ἄλλα πλοῖα θὰ κατεβυθίζοντο ὑπὸ τῶν σφαιρῶν εἰς ὀλίγας στιγμὰς τῆς ὥρας. Εἶχε δὲ ἓξ καταστρώματα, ἰσχυρὸν πυροβολικὸν καὶ τριακοσίους ναυβάτας.

» Εἶχε δὲ καὶ ἐκκλησίδιον εὐρύχωρον εἰς τὸ ὁποῖον ἐχώρει ὅλον τὸ πλήρωμα, ὁπλοθήκην, εὐρεῖαν αἴθουσαν ὑποδοχῆς καὶ ἀρτοποιεῖον παρέχον νωπὸν καθ' ἡμέραν ἄρτον εἰς τοὺς ἐπιβαίνοντας. Ἀλλ' ὅπερ μείζονος λόγου ἄξιον· ὁ θώραξ τῆς τριήρους, διὰ χαλκῶν γόμφων προσηλωμένος, οὐδόλως ἐβλάφθη ὑπὸ τῶν σφαιρῶν τοῦ ἐχθροῦ, εἰ καὶ τὸ πλοῖον δεκαετῶς ἐναυμάχησε πρὸς ἅλωσιν τῆς πόλεως ».

ΑΙΝΙΓΜΑ.

Ἐγὼ κακὸν κάκιστον ἀρχῆθεν πέλω,
Δασὺν φέρω τράχηλον ὡς καὶ τὴν κάραν.
Ἂν γοῦν σὺ τὸν τράχηλον ἐξέλῃς μόνον,
Κακοῦ πατρὸς κάκιστον εὑρήσεις γόνον.
Εἰ δὲ ψιλώσῃς τὴν δασυνθεῖσαν κάραν,
Πολλοὺς βροτοὺς φθείροντα εὑρήσεις πόνον.
Εἰ δ' ἐξέλῃς αὖ τὴν ψιλωθεῖσαν κάραν,
Ζῶον φέριστον λοιπὸν εὑρήσεις ὄνον.

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ

—ooo—

Φυλλ. 300. Σελ. 281 σημ. ἀντὶ ἔπιδε ἀνάγν ἔπιθε
Φυλ. 301 » 341 στήλ. 2 ἀντὶ Καταβολάκα ἀναγν. Καταβολάδα.